KOMMUNISTIT
työpaikoilla ja ay-liikkeessä

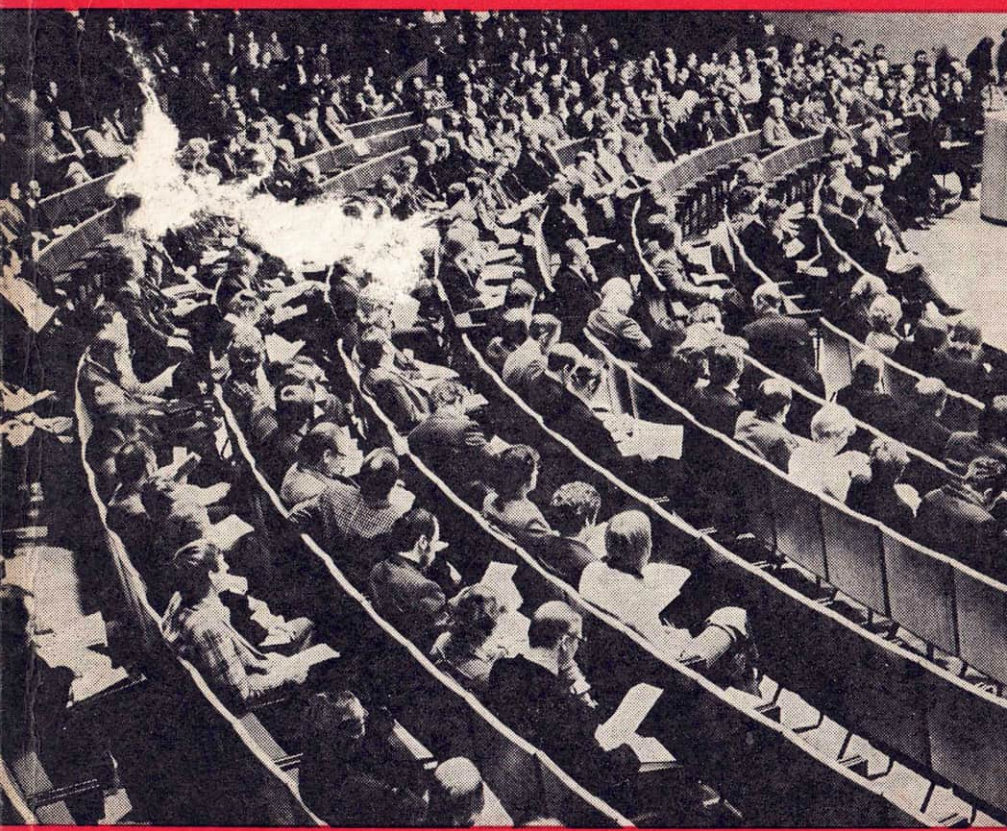

KOMMUNISTIT
työpaikoilla ja ay-liikkeessä

KOMMUNISTIT
työpaikoilla ja ay-liikkeessä

SKP:n työpaikka- ja
ay-poliittisen
konferenssin alustukset ja
asiakirjat
Helsinki 9.—10. 11. 1974

Julkaisija
SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE
ammattiyhdistyspoliittinen osasto

Satakunnan Yhteisvoima Oy Pori — 1975

SISÄLLYS

Arvo Hautala: Konferenssin avaus 7
Olavi Hänninen: Kommunistien työ työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä 13
Erkki Tuominen: Talouspoliittisesta tilanteesta 43
Yrjö Tirri: Työmme järjestäminen työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä 58
Risto Koskinen: Aatteellinen työ, koulutus ja tiedotus .. 70
Ilmari Kosonen: Toiminta talous- ja sisäpolitiikan sekä työehtosopimusten parantamiseksi 80
Simo Elomaa: Yhteistoimintapolitiikka ja demokratian laajentaminen työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä 93
Ilmari Nieminen: Työehtosopimusjärjestelmä ja sen kehittäminen 102
Kauko Nevala: Työpaikka- ja yritysdemokratian kehittäminen 117
Matti Sundqvist: Työsuojelun kehittäminen 121
Jukka Meriläinen: Kommunistien työ nuorison aseman ja oikeuksien parantamiseksi 138

TYÖRYHMIEN ASIAKIRJAT

Työmme järjestäminen työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä 145
Aatteellinen työ, koulutus- ja tiedotustoiminta 149
Toiminta talous- ja sisäpolitiikan sekä työehtosopimusten parantamiseksi 154
Yhteistoimintapolitiikka ja demokratian laajentaminen työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä 158
Työehtosopimusjärjestelmän kehittäminen 162
Työpaikka- ja yritysdemokratian kehittäminen 167
Työsuojelun kehittäminen 170
Kommunistien työ nuorison aseman ja oikeuksien parantamiseksi 173

LUKIJALLE

9.—10. 11. 1974 pidettiin Helsingin Kulttuuritalossa Suomen Kommunistisen Puolueen ammattiyhdistyspoliittinen ja työpaikkatyön konferenssi, johon osallistui 1 500 osanottajaa eri puolilta Suomea. Konferenssin osanottajat olivat ammattiyhdistysliikkeen aktiivisia jäseniä ja he edustivat työpaikkojen välitöntä tuntemusta. Yleisistuntojen ohella konferenssi työskenteli jakaantuneena kahdeksaan työryhmään.

Kirja koostuu konferenssissa pidetyistä alustuksista, sekä niiden pohjalta työryhmissä käsittelyn tuloksena laadituista yhteenvedoista. Kun SKP on tässä kirjassa kartoittanut ammattiyhdistyspoliittista toimintaansa ja työpaikkatyönsä linjoja, on se tapahtunut jäsenjoukkojen välittömiin kannanottoihin ja kokemuksiin perustuvasti. Tältä pohjalta kirja on varmaan avuksi sekä aineistona, että toiminnan viitoittajana kamppailtaessa työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä työväen etujen ja oikeuksien laajentamisen puolesta, sekä SKP:n tunnetuksi tekemiseksi ja voimistamiseksi.

SKP:n ammattiyhdistyspoliittinen osasto

ARVO HAUTALA

KONFERENSSIN AVAUS

Konferenssimme aloittaessa nyt työskentelyään odottaa maamme palkkatyöväestö monien ongelmien ratkaisua. Voimakas inflaatio toistuvin hintojen ja maksujen korotuksin lisää toimeentulovaikeuksia. Asumiskustannusten jatkuva, mieletön nousu lisää turvattomuutta matalapalkkaisten työläisten ja toimihenkilöiden perheissä. Sopimuspalkoilla työskentelevät matalapalkkaiset ja erityisesti naisvaltaisilla aloilla työskentelevät työntekijät tuntevat hätää sen johdosta, että palkkojen jälkeenjääneisyys on kasvamassa voimakasta vauhtia suureksi ongelmaksi.

Kommunisteina ja kansandemokraatteina tunnemme vakavaa huolta vallitsevan tilanteen vuoksi. Emme ole kokoontuneet tänne valmistelemaan mitään "salajuonia", vaan konferenssimme tehtävänä on käsitellä vallitsevaa tilannetta, joka huolestuttaa työläisiä suuresti. Olemme

kokoontuneet päättämään työmuodoista, joilla voimme tehokkaimmin rakentaa nyt tarvittavaa työläisten taisteluyhtenäisyyttä ja -toimintaa työväenluokan puolustustaistelun jatkuessa suurpääomapiirien ja heidän poliitikkojensa harjoittamaa politiikkaa vastaan.

Kommunistien työllä työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä on työväenluokan etujen puolustamisen kannalta erityisen suuri merkitys. Kommunistien avoin ja selkeä asennoituminen työväenluokan puolelle, kapitalisteja vastaan, luo kestävän perustan tarvittavalle toimintayhtenäisyydelle.

Kulunut syksy on ollut siitä erikoinen, että hallituksen välittömässä valvonnassa oleva Elinkeinohallitus on urakoinut tehokkaasti päättäessään hintojen ja maksujen korotuksista.

Työläiset ovat nopeasti vastanneet tähän yhteisellä joukkovoimallaan vaatien nimellispalkkojen korottamista reaalipalkkojen säilyttämiseksi alentumattomina. Meille kommunisteille on tärkeää todeta se, että kommunismilla pelottelu on menettänyt oikeiston käytössä merkitystään valtavasti. Mielenosoitukset ja joukkoliikkeet ovat olleet ilmauksia työpaikkatason yhtenäisyydestä. On selvästi havaittavissa, että työpaikkatasolla asennoituvat sosialidemokraatit joukkoesiintymisiin myönteisesti. Vaikeuksissa elävät sosialidemokraatit eivät enää voi pitää oikeana sellaista asennetta, joka toistuu "lakkohaukkuna": korottakaa herrat hintoja, maksuja ja vuokria miten haluatte, kyllä me teemme työtä kiltisti. Me kommunistit emme voi ymmärtää sitä miksi eräiden sosialidemokraatteina esiintyvien johtajien, kuten SAK:n valtuustossa tapahtui, päätehtäväksi tulee puolustustaistelua käyvien työläisten tuomitseminen. Pitäisi olla itsestään selvää, että suurpääomapiirien ja heidän poliitikkojensa harjoittama työväenluokan etuja polkeva politiikka suorastaan ajaa työläiset lakkoihin.

Työläisten voimakkaalla protestilla elintason alentamispolitiikkaa kohtaan on jo saavutettu tuloksia. Reaalipalkkatason alentamista ajavat poliitikot joutuvat arvioimaan tilanteen uudelleen. On aihetta odottaa myös sitä, että työnantajapuoli kokonaisuudessaan ottaa tulevaisuudessa enemmän itselleen vastuuta reaalipalkan nousun turvaamisesta ja luopuu omien "vaikeuksiensa" ratkaisemisesta hintojen korotusten avulla.

Olemme esittäneet tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun perustuvan sopimuksen purkamista sillä perusteella, että valtiovalta sopimuksen allekirjoittajana ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin asumiskustannusten alentamiseksi, vaan on antanut asumiskustannusten ja vuokratason nousta. Hallituksen toimesta ei ole myöskään pidetty yllä riittävän tehokasta hintasäännöstelyä, vaan hinnat ja maksut ovat nousseet.

Tätä esitystämme sosialidemokraatit eivät ole hyväksyneet. Lähestymme nopealla vauhdilla tammikuuta, jolloin sen ensimmäisellä puoliskolla alkavat sopimusten "kurkistusehdon" edellyttämät neuvottelut. Palkkatyöväestöä ei enää tässä tilanteessa hyödytä pelkkä vaatimus työehtosopimusten irtisanomisesta. Meillä on kiire, jotta voisimme esiintyä oikeilla tunnuksilla ja vaatimuksilla kurkistusehdon edellyttämissä neuvotteluissa. Tammikuun neuvotteluissa määräytyvät perusteet myös liittojen solmimien työehtosopimusten irtisanomisille. Tämän vaiheen työ voi muodostua tulokselliseksi vain, jos valmistautuminen työpaikka- ja liittotasolla tapahtuu hyvän yhteistyön vallitessa.

Vaikka konferenssimme ei haluakaan ottaa ammattiliittojen tai puolueemme keskuskomitealle kuuluvaa päätäntävaltaa, niin voinemme tässä konferenssissa sopia yhteisestä suunnasta. On pidettävä itsestään selvänä, että reaalipalkan nousun turvaamistoimet tulevat olemaan liittojen päätavoitteita.

Kommunisteina etsimme yhteistyökumppaneita tositoimintaan inflaation hillitsemiseksi, asumiskustannusten alentamiseksi sekä toimintaan hintojen ja maksujen korotuksia vastaan. Vaikka emme konferenssimme työssä haluakaan puuttua yksityiskohtiin, voimme kuitenkin kiinnittää aivan erityistä huomiota sopimuspalkkojen tuntuvaan korottamiseen. Monestakin eri syystä on välttämätöntä etsiä keinoja yhä enemmän jälkeenjäävien alojen ja ryhmien ansiotason korottamiseen. Eräs käyttökelpoinen vaihtoehto on, että kiinnitämme päähuomion sopimus- eli kirjapalkkojen korottamiseen. Ellemme kirjapalkkojen ja käytännön ansiotason lähentämisessä nyt onnistu, niin siitä seuraa palkkakuoppien syveneminen ja matalapalkka-aloilla työskentelevien työläisten aseman huomattava vaikeutuminen entisestäänkin. Tämän ongelman selvittely on mielestäni kaikissa liitoissa eräs tärkeimpiin asioihin kuuluva tehtävä.

Olemme jatkuvasti kiinnittäneet huomiota siihen, miten voitaisiin lisätä tärkeiden asioiden demokraattista käsittelytapaa ja jäsenvaltaista asioiden ratkaisua. Nytkin on oikeutetusti esitetty, että edessä oleva sopimusratkaisu tulisi saattaa jäsenäänestykseen. Kommunisteina tuemme sellaista kehitystä, että työläiset saavat itse osallistua päätöksentekoon.

Samalla on mielestäni korostettava sitä, että omien päätöksiemme toteuttaminen on alistettava myös työläisten käsittelyyn. Kun on olemassa joukkoliikkeen, lakon tai muun yhteisesiintymisen tarve, on pidettävä itsestään selvänä, että vaadimme demokraattista ratkaisutapaa. Esimerkiksi salainen lippuäänestys on mielekäs tämän vapaan mielipiteen muodostuksen kannalta. Käytäntö on meille monessa yhteydessä osoittanut, että ammattiyhdistysliikkeen menestyksellinen taistelutoiminta syntyy aina onnistuneen yhteistyöasenteen tuotteena. Yhteistoiminta ei synny pakkokeinoin tai toisen osapuo-

len syyttelyllä. Kestävä yhteistoiminta syntyy aina luottamuksellisen ilmapiirin vallitessa. Me kommunistit olemme jatkuvasti toistaneet sitä tärkeää näkökohtaa, että yhteistoimintaehdotuksiimme ei sisälly taktiikkaa vaan luokkaetuihin nojautuvaa periaatteellisuutta.

Jo sen tosiasian toteaminen, että kommunistit sen enempää kuin sosialidemokraatitkaan eivät yksin yllä hyviin tai edes tyydyttäviin tuloksiin, kehottaa meitä vakavaan yhteistoiminnan rakennustyöhön. Nyt olisikin aloitettava välittömästi poliittisten ryhmien väliset neuvottelut keskusjärjestö- ja myös liittotasolla.

Asumiskustannusten alentamisen osalta tilanne on erittäin vakava. Riippumatta siitä, että sopimuksissa on yksiselitteinen sanonta asumiskustannusten alentamisesta, esiinnytään parhaillaan Suomen Pankissa ja liikepankeissa täysin vastakkaiseen suuntaan. Suuret pankinjohtajat pitävät huonona asiana sitä, jos asumiskustannuksia alennettaisiin kuten SAK vaatii.

Tilanne on työväenluokan etujen suojelemisen kannalta vakava. Siksi konferenssimme työn onnistumisen kannalta on välttämätöntä, että me ryhmien työskentelyssä etsimme asioissa yhdistäviä tekijöitä, emmekä aloita syyttelyä tai vastasyyttelyä. Olemme vakavissamme, kun asetamme itsellemme yhtenäisyyden rakentajan tehtävän. Siitä riippumatta, miten jalostettuja ajatuksia ja ehdotuksia meillä itsekullakin on, on tarpeellista muistaa, että yhteistyötä ammattiyhdistysliikkeessä voi syntyä vain erilaisten käsitysten yhteensovittamisesta.

Avatessani nyt tämän tärkeän konferenssin toivon, että meistä jokainen olisi omalla osuudellaan vaikuttamassa hyvän yhteishengen muodostumiseen.

Vasta ryhmä- ja yhteistyöskentelymme onnistuminen antaa meille kommunisteina oikeuden tehdä johtopäätökset siitä, että työpaikoille ja ammattiyhdistysliikkeeseen on rakennettavissa sellainen yhteisrintama, jota käyttäen kykenemme lyömään takaisin suurpääomapiirien hyök-

käykset ja toteuttamaan työväenluokan tavoitteen, nuorten ja eläkeläisten sekä työläisten ja toimihenkilöiden aseman turvaamiseksi.

Toivotan kaikki konferenssiin osallistuvat sydämellisesti tervetulleiksi ja toivotan yhteiselle työlle parhainta menestystä.

OLAVI HÄNNINEN

KOMMUNISTIEN TYÖ TYÖPAIKOILLA JA AMMATTIYHDISTYSLIIKKEESSÄ

Tämän työpaikka- ja ammattiyhdistyspoliittisen konferenssin järjestäminen merkitsee alkua uudelle vaiheelle tällä puolueen tärkeimmällä työalalla. Se merkitsee, että työ työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä asetetaan entistä selvemmin keskeiseen asemaan kaikessa puolueen toiminnassa. Koko puolueen kaiken toiminnan on entistä suuremmassa määrin palveltava kommunistien toiminnan voimistamista tuhansilla työpaikoilla ja puolentoista miljoonan palkkatyöläisen ja toimihenkilön keskuudessa. Tämä on luonnollista, koska SKP on työväenluokan puolue. Se on myös välttämätöntä, koska muutokset työväenluokassa ja ammattiyhdistysliikkeessä ovat luoneet uudet ja entistä paremmat mahdollisuudet kommunistisen puolueen ja koko kansandemokraattisen liikkeen voiman ja vaikutuksen lisäämiselle ja politiikkamme toteuttamiselle. Voidaksemme nähdä nämä kasvaneet

mahdollisuudet ja voidaksemme käyttää ne täysimääräisesti hyväksemme, on tarpeen aiempaa perusteellisemmin kartoittaa puolueen asemaa ja työtä työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä sekä määritellä tehtävät nykyistä tilannetta vastaavasti. On nostettava nykyistä korkeammalle tasolle puolueen työ päälinjansa, laajan demokraattisen rintaman rakentamiseksi suurpääomaa ja poliittista oikeistoa vastaan työtätekevien elinehtojen parantamisen, demokraattisten oikeuksien laajentamisen, rauhan ja sosialismin puolesta. Tällä konferenssilla on siis tärkeä sija puolueemme elämässä ja työssä.

Puolueemme vastustajat ja työväenluokan viholliset ovat kyllä tähänkin asti pitäneet huolen siitä, että julkisuudessa on kerrottu kommunistien työstä työpaikoilla ja ay-liikkeessä. Mutta sen mukaan SKP ohjailee tätä toimintaa, jos ei nyt aivan tietokonesysteemeillä, niin kuitenkin huipputehokkaalla junttaorganisaatiolla ja järjestelee nappia painamalla lakkoja, rähinöitä ja levottomuuksia. Se suunnittelee muka yleislakkoja, joiden avulla toteutettaisiin kommunistien vallankaappaus ja yrittää muka suorittaa salakähmäisiä valtauksia ammattiyhdistysliikkeessä.

Tämä on tietysti väärä kuva kommunisteista ja työstämme työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Me emme ole rettelöitsijöitä tai rähinöitsijöitä. Me olemme aina olleet johdonmukaisimmin työväenluokan järjestäytyneen toiminnan ja yhtenäisyyden kannalla. Emme ole koskaan hyväksyneet anarkiaa ja terroria, mutta sen sijaan olemme aina toimineet työläisten yhdistämiseksi työpaikoillaan ja ammatillisissa järjestöissään yhteisten päätöstensä ja järjestöjen ohjelmien ja sääntöjen mukaisesti puolustamaan etujaan ja oikeuksiaan. Juuri kommunistit ovat aina toimineet ammattiyhdistysliikkeen eheyden ja palkkatyöläisten etuja parantavan työehtosopimuspolitiikan puolesta. Porvariston pelottelu ei enää tuotakaan entisellä tavalla tuloksia varsinaisen työ-

väestön keskuudessa, mutta ehkä sillä on vielä vaikutuksensa niissä piireissä, joita aina vaalien alla on tarpeellista pelotella äänestämään, tosin etujensa vastaisesti, porvarillisia puolueita.

Kuinka ristiriitaista porvariston propaganda on, nähdään, kun se toisaalta esittää teorioita työväenluokan porvarillistumisesta. Työväenluokka menettää muka taisteluominaisuutensa ja sopeutuu kapitalistiseen yhteiskuntaan.

Elävä elämä osoittaa kuitenkin tällaisen politiikan ja teorioiden perusteettomuuden. Työväenluokan riisto on jatkuvasti voimistunut ja sen edut joutuvat yhä selvemmin ristiriitaan kapitalistien ja koko järjestelmän kanssa. Luokkataistelu on voimistunut. Työväenluokan järjestyneisyys on kasvanut. Ammattiyhdistysliike on nyt järjestöllisesti voimakkaampi kuin koskaan ennen.

Arvioidessamme tilannetta ja tehtäviämme työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä emme voi sivuuttaa kapitalismin ja työväenluokan olosuhteiden ja taistelun kehityksessä eräitä yleisiä ominaisuuksia, jotka koskevat myös Suomen tilannetta.

Syvä kriisi vallitsee kaikilla elämän aloilla kapitalistisissa maissa. Tämä imperialismin ja valtiomonopolistisen kapitalismin kriisi ja sen kehitys tekee entistä välttämättömämmäksi yhteiskunnalliset ja poliittiset muutokset. Kansanjoukkojen taistelu on kapitalistisissa maissa kehittymässä uusiin mittasuhteisiin. Edellytykset poliittisille muutoksille ovat muodostuneet entistä suotuisammiksi.

Kapitalismin kriisi merkitsee kasvavaa inflaatiota, valuuttahäiriöitä, hillitöntä kilpailua kapitalististen valtioiden kesken, energiakriisiä, kyvyttömyyttä poistaa alikehittyneisyyttä, nälkää ja elinympäristön saastumista. Luonnonvaroja ja tieteellisteknisen vallankumouksen avaamia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä ihmisen ja yhteiskunnan hyväksi.

Monikansallisten yhtiöiden osuus ja merkitys kapitalistisissa maissa on kasvanut. Ne rasittavat yhä voimakkaammin monien maiden talouselämää. Ne pystyvät määräämään monilla aloilla suurtuotantoa ja kansainvälistä kauppaa. Ne vaarantavat maiden taloudellista ja poliittista itsenäisyyttä. Niiden pyrkimyksenä on sivuuttaa ammattiyhdistysoikeudet ja sosiaaliset saavutukset. Ne tukevat kaikkein taantumuksellisinta politiikkaa. Ne saattavat yhdellä iskulla viedä työn tuhansilta työläisiltä. Suomessakin toimii n. 600 ulkolaista yritystä.

Kapitalismin kansainvälisiä ongelmia ja kriisiä syventää myös EEC ja sen vaikutuksen vahvistuminen.

Valtiomonopolistisen kapitalismin kehitys osoittaa yhä selvemmin, että se yhdistää monopolien voimat porvarillisen valtion voimiin porvariston perusetujen turvaamiseksi.

Seurauksena on, että yhteiskunnalliset ristiriidat, työn ja pääoman, monopolistisen porvariston ja kansan valtanenemmistön väliset ristiriidat kärjistyvät. Työväenluokan taistelun kasvu pakottaa myöntymään ajoittain palkkojen ja sosiaalietujen parannuksiin, mutta millään toimenpiteillä ei kyetä voittamaan kapitalismin syntymävikoja, kapitalistisen yhteiskunnan ristiriitojen syvenemistä, luokkataistelun kasvua, kapitalismin heikkenemistä ja sen asemien horjumista.

Kapitalismin yleisen kriisin nykyvaiheen uusimpina tunnusmerkkeinä ovat lisäksi käänne kahden maailmanjärjestelmän, sosialistisen ja kapitalistisen, välisissä keskinäissuhteissa, siirtyminen järjestelmiltään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden vakiintumiseen ja kansainvälisen jännityksen lievenemiseen.

Perustana tälle kehitykselle on sosialistisen maailmanjärjestelmän voiman edelleen kasvaminen ja sen muodostuminen kehityksen ratkaisevaksi tekijäksi. Tällainen kehitys luo uusia suotuisia edellytyksiä työväenluokan

laajenevalle taistelulle kaikissa kapitalistisissa maissa etujensa ja oikeuksiensa puolesta.

Yhteiskunnalliset vastakohdat ovat kärjistyneet ja luokkataistelu on kasvanut. Vuosina 1970—73 kapitalistisissa maissa oli 254 miljoonaa lakkolaista. Näistä oli kehittyneissä kapitalistisissa maissa 181 miljoonaa. Lähes joka päivä tiedotusvälineet kertovat uusista mittavista taisteluista, kuten parhaillaan Ranskassa. Työväenluokan kansainvälisessä taistelussa on myös laadullisia muutoksia. Rinnan perinteisten palkkojen korottamis- ja työolojen parantamisvaatimusten kanssa voimistuu taistelu uusien vaatimusten puolesta, vaaditaan mm. kouluja terveydenhoitojärjestelmän perinpohjaista uudistamista. Vaaditaan syvällisiä yhteiskunnallisia ja taloudellisia uudistuksia: tuotannon demokraattista valvontaa, suuryhtiöiden kansallistamista, talouselämän demokraattista suunnittelua työtätekevien etujen mukaisesti. Työtätekevien taistelu saa yhä enemmän poliittisen luonteen. Se ei rajoitu vain taloudellisten ja päivänkohtaisten tarpeiden tyydyttämiseen, vaan tähtää myös työväenluokan perusetujen turvaamiseen. Samalla se suuntautuu kapitalismin perusteiden horjuttamiseen.

Samanaikaisesti tapahtuu kommunistisen ja työväenpuolueiden yhteistoiminnan voimistumista, tarkoituksella lisätä niiden panosta yhteiskunnallisten muutosten jouduttamiseksi ja taistelun kehittämiseksi työväenluokan ja kaikkien työtätekevien oikeuksien ja etujen puolesta. Viime tammikuussa pitivät Euroopan kapitalististen maiden kommunistiset puolueet kokouksensa Brysselissä. Parhaillaan valmistellaan Euroopan kommunistisen ja työväenpuolueiden neuvottelukokousta, joka pidettäneen ensi vuonna. Samanaikaisesti voimistuvat esitykset koko maailmaa käsittävän kommunistisen ja työväenpuolueiden kokoontumisen tarpeellisuudesta. Suomen kommunistinen puolue on ollut mukana aktiivisesti kaikissa kommunistisen puolueiden neuvottelukokouk-

sissa ja osallistuu myös tulevien kokousten valmisteluihin.

Kommunistiset puolueet, jotka nykyisin jo muodostavat vaikutusvaltaisimman poliittisen liikkeen koko maailman mitassa, ovat vedonneet kaikkiin muihin työväen ja demokraattisiin voimiin laajan yhteistoiminnan järjestämiseksi. Vetoomuksensa ne ovat kohdistaneet ennen kaikkea sosialistisiin ja sosialidemokraattisiin puolueisiin työväen etuja vastaavan toiminnan kehittämiseksi.

Työväen sekä muiden demokraattisten ja edistyksellisten voimien laajan yhteistoiminnan edistämiseen tähtää myös Suomen kommunistinen puolue valmistellessaan parhaillaan esitystään demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi. Tämä esitys on ensi toukokuussa kokoontuvan SKP:n 17. edustajakokouksen eräs keskeinen asiakirja. SKP pyrkii esittämään siinä vaihtoehdon Suomen kehittämisestä demokraattiseksi ja edistykselliseksi, ulospääsyn siitä kaikki elämänalat käsittävästä kapitalismin yleisestä kriisistä, joka syvenee ja kärjistyy myös Suomessa.

Työväen ja muiden demokraattisten voimien yhteistyön rakentaminen rauhan, demokratian ja sosialismin puolesta on nousemassa Suomessa ja koko maailmassa uudelle ja korkeammalle tasolle.

Se onkin välttämätöntä, koska ilman tällaista yhteistyötä ei Suomessakaan voida ratkaista nykyisiä yhteiskunnallisia, poliittisia ja taloudellisia ongelmia. Kapitalismin ja porvarillisen politiikan kriisin eräitä tunnusmerkkejä ovat mm. eriarvoisuuden ja tuloerojen kasvu, työtätekevän kansan elinehtojen ja oikeuksien kaventuminen, ennätysmäinen inflaatio, hintojen, maksujen ja vuokrien nousuvyöry ja reaalipalkkojen lasku. Puutteita ja vaikeuksia on sosiaalisessa turvallisuudessa, eläkeläisten, sairaiden ja työkyvyttömien asemassa. Myös Suomessa ympäristön suojelu, tiedonvälitys ja energian turvaaminen ihmisten ja tuotantoelämän tarpeita varten

ovat entistä suurempien ongelmien, ristiriitojen ja kamppailujen kohteena. Työväenluokan taistelun tuloksena saavutetut demokraattiset oikeudet ovat uhanalaisina, sillä päätäntävaltaa pyritään keskittämään pienille huippuryhmille ja rajoittamaan työläisten lakko- ja toimintaoikeuksia.

Tässä tilanteessa sosialidemokraattien ja keskustavoimien hallitus ei ole kyennyt eikä halunnut ratkaista ainoatakaan todella suurta ongelmaa työtätekevien etujen mukaisesti.

Ennenaikaisten eduskuntavaalien todennäköisyys onkin lisääntynyt. Poliittinen taistelu on kiristymässä. Sitä merkitsee pääomapiirien ja työnantajien sekä poliittisen oikeiston kiihtynyt hyökkäily työväenluokkaa vastaan. Muistettakoon vain, miten esimerkiksi Kansallis-Osakepankin pääjohtaja Matti Virkkunen on esiintynyt aktiivisesti julkisuudessa piirtäen kapitalistien seinille piruja ja ennustaen, että maa on kuolemanvaarassa. Hän on vaatinut, että eduskuntaan on saatava suuren rahan edustajia suoraan talouselämästä. Tähänastiset juoksupojat kokoomuspuolueesta eivät enää riitä. Suomen työnantajien keskusliitto puolestaan kuvittelee työläisten uskovan mitä tahansa ja väittää, että työläisten reaalipalkatkin nousevat muka tänä vuonna yli 5 %. Näitä väitteitä tukemaan on teetetty jos jonkinlaisia tilastoja.

Suuri raha ja poliittinen oikeisto pyrkivät levittämään hysteriaa, vääristelyjä ja suoranaisia valheita maan tilasta tarkoituksella yhdistää kaikki pääomapiirit ja oikeistovoimat hyökkäykseen työväenluokkaa ja työväenliikettä vastaan. Tämä on taustana myös pääomapiirien uuden esikunnan, elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) perustamisessa. Sitä samaa tarkoittaa hiljattain julkistettu Yksityisyrittäjien liiton vetoomus kapitalisteille ryhtyä kiireisesti valmistautumaan eduskuntavaaleihin, jotta voitaisiin säilyttää eduskunnassa porvarillinen enemmistö. Tämän järjestön toimesta on ilmoitettu

tuetun taloudellisesti lukuisten kansanedustajaehdokkaiden vaalitaistelua. Tällaisia ehdokkaita ja kansanedustajia on kaikissa muissa paitsi kansandemokraattisessa eduskuntaryhmässä. Niin luonnollista on suuren rahan pelaaminen eduskuntavaaleissakin, että nämäkin paljastukset ovat menneet julkisuudessa ilman suurempia keskusteluja ja huomioita. Olisi kuitenkin mitä tärkeintä paljastaa kaikessa laajuudessaan koko kansalle, miten ja keitä edustajia on pääomapiirien suoranaisella tuella viety eduskuntaan ja ketä he todellisuudessa siellä edustavat.

Yleensäkin on nähtävissä, että ennen salassa pidetty ja kulissien takana tapahtunut pääomapiirien politikointi on nyt yhä avoimempaa julkista esiintymistä. Edellä mainitun lisäksi siitä ovat esimerkkeinä teollisuusliiton, pankkipiirien ja keskuskauppakamarin esiintymiset STK:sta ja muista työnantajajärjestöistä puhumattakaan. Kaikissa niissä on sama sävel. Yhä enemmän valtaa ja oikeuksia vaaditaan suuryrityksille ja yhä vähemmän niitä halutaan antaa työläisille. Sen sijaan kiristetään riistoa entisestäänkin ja yritetään kaventaa työläisten ja ammatillisten järjestöjen demokraattisia oikeuksia.

Tämä on häikäilemätöntä, sillä pääomapiirit ovat nykyisin kaikkea muuta kuin kuolemanvaarassa. Hallitus on hoivannut niitä kiitettävästi. Niiden saamat voitot ovat viime vuoden aikana kasvaneet yli 5 000 miljoonalla markalla. Samanaikaisesti niiden verot ovat vähentyneet. Mutta työmiehille ja naisille on 20 prosentin vuosivauhdilla etenevä inflaatio merkinnyt tänä vuonna saadun 10 prosentin palkankorotuksen menettämistä. Jokainen elinkustannusten kallistuminen merkitsee vastaavaa reaalipalkkojen laskua. Todellisuus kertoo jälleen, että pääomapiirit rikastuvat ja työtätekevät väestöpiirit köyhtyvät.

Tämä on kärjistänyt yhteiskunnallisia vastakohtaisuuksia ja voimistanut luokkataistelua. Laajat väestöpiirit,

ennen kaikkea koko työväestö, myös toimihenkilöt, pienviljelijät, eläkeläiset, nuoriso ja naiset ovat tyytymättömiä harjoitettuun porvarilliseen talous- ja sisäpolitiikkaan. Viime vuonna oli maassamme yli 1 000 työtaistelua ja niihin osallistui noin 700 000 työläistä ja toimihenkilöä. Tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana on ollut viime vuoden vastaavaa aikaa enemmän työtaisteluja. Kuluneen syksyn aikana on kautta maan tapahtunut laaja työpaikkakohtainen liikehtiminen inflaatiovyöryä vastaan ja työpaikkakohtaisten palkankorotusten puolesta. Sen tuloksena ovatkin satojen työpaikkojen työläiset saaneet jopa suurempia ylimääräisiä palkankorotuksia kuin sopimuksen edellyttämät varsinaiset palkankorotukset olivat. Tämä osoittaa kiistatta sekä tehtyjen sopimusten heikkouden että toisaalta työpaikkakohtaisen liikehtimisen tuloksellisuuden ja hyödyllisyyden. Tämä toiminta tullee uudelleen kiihtymään lähestyttäessä tammikuun tarkistuksia, joissa on saatava aikaan sellaiset palkankorotukset, että ne hyvittävät palkkatyöläisille inflaation aiheuttamat menetykset ja turvaavat reaalipalkkojen tuntuvan nousun sekä muiden työehtojen parantamisen. Välittömästi olisi järjestettävä SAK:ssa, eri liitoissa ja ammattiyhdistysliikkeen kaikilla tasoilla neuvottelut yhteisistä tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla tällaiset tulokset voidaan turvata. Ay-liikkeen jäsenistön on saatava päättää jäsenäänestyksellä sopimusten irtisanomisesta. Ay-liikkeen on samalla vaikutettava koko talouspolitiikan suunnan muuttamiseksi työväen etujen mukaiseksi. Ryhdyttäessä asettamaan uusia tavoitteita ja neuvoteltaessa niistä tarjoavat SAK:n kansandemokraattisen hallitusryhmän viime keväänä tekemät esitykset, jotka vastaavat myös puolueemme linjaa, hyvän pohjan tavoitteille inflaation hillitsemiseksi ja reaalipalkkojen nousun turvaamiseksi, riittävien sopimusmääräysten saamiseksi ja matalapalkka-alojen palkkojen korottamiseksi muita enemmän. Kaikkein kiireel-

lisintä olisi SAK:n yhtenäinen toiminta asumiskustannusten alentamiseksi.

Viime vuosina on Suomessa käyty ennätysmäärä työtaisteluja. Ne ovat sekä laajuutensa että muiden ominaisuuksiensa puolesta olleet uudenlaisia. Niiden piiriin on tullut aivan uusia työntekijä- ja toimihenkilöryhmiä. Ne ovat olleet entistä lyhytaikaisempia ja rajoitettuja ja niillä on pyritty mahdollisimman vähäisin uhrauksin mahdollisimman suureen tehokkuuteen ja vaikutukseen. On tarpeen yhä perusteellisemmin ja jatkuvasti eritellä työtaistelujen kokemuksia ja yleistää ne koko työväenluokan käyttöön. Viime aikoina ovat useiden ammattialojen ja työpaikkojen toverit kiinnittäneet huomiota mm. siihen, että on turvattava työtaistelujen demokraattisuus ja järjestyneisyys. Työpaikan tai ammatillisen järjestön jäsenistön enemmistön päätökseen ja tukeen perustumaton työtaistelu voi parhaassakin tapauksessa tuottaa vain väliaikaista hyötyä, joka voidaan hyvin pian menettää.

Viime aikoina maamme lakkoliikkeissä on alkanut esiintyä myös sellaisia anarkistisia piirteitä, joita on aiemmin ollut havaittavissa esim. Ranskan lakkoliikkeiden yhteydessä. Tänä syksynä on joillakin työpaikoilla vastoin työpaikan ammatillisen järjestön päätöksiä ja suosituksia lakon järjestämisestä päättävissä kokouksissa joku yksityinen työläinen vaatinut muutaman tunnin tai vain päivän kestävän työnseisauksen asemesta muutaman päivän tai viikon kestävää lakkoa. Kun tällaista ehdotusta ei ole rohjettu vastustaa, on seurauksena saattanut olla useita päiviä tai viikkojakin kestäviä työnseisauksia. Niiden seurauksena esiintyy usein tyytymättömyyttä menetettyjen ansioiden vuoksi, ja edessä on mitä todennäköisimmin suuret vaikeudet vastaisuudessa saada samalla työpaikalla aikaan työtaistelua, vaikka siihen olisi kuinka pakottavat syyt.

Samalla kun toverit ovat näistä kokemuksista kerto-

neet, ovat he korostaneet sitä, että kommunistit ovat aina mahdollisimman demokraattisten ja järjestyneiden taistelumuotojen kannalla, ja antavat aina kaiken tukensa työläisten työtaisteluille.

Useimmiten ovat työtaistelut kohdistuneet työpaikan palkka- tai muiden epäkohtien korjaamiseen. Mutta yhä useammin niillä on samalla yleispoliittinen luonne. Ne suuntautuvat sitä porvarillista talouspolitiikkaa vastaan, joka aiheuttaa lisääntyviä taloudellisia vaikeuksia. Olipa kyse lakoista tai muusta aktiivisuudesta työpaikoilla ja ammatillisissa järjestöissä, se ei jää työväenluokan vastustajilta huomaamatta ja merkitystä vaille. Aina ja kaikissa tilanteissa on yhteiskunnallisen uudistusliikkeen ratkaiseva osuus työpaikoilla, ammatillisissa ja muissa työväen järjestöissä, joiden aktiivisuudesta riippuu, kyetäänkö työmarkkinajärjestöjen, hallituksen, eduskunnan ja muiden päättävien elinten tasolla saamaan aikaan työtätekeviä tyydyttäviä ratkaisuja.

Tämä on ratkaisevaa nytkin, kun maan asioiden korjaamiseksi vaaditaan koko sisä- ja talouspolitiikan perussuunnan muutosta ja työtätekevän kansan valtaenemmistön etujen ja oikeuksien turvaamisen ottamista politiikan tavoitteeksi.

Tämän vaatimuksen toteutumisen esteenä ovat toistaiseksi olleet sosialidemokraatit ja keskustapuolueet. Ne jatkavat yhteisessä hallituksessaan suurpääomaa palvelevaa politiikkaansa. Mutta kansan suuttumus kasvaa. Vaatimukset politiikan muutoksesta voimistuvat. Sitä osoittivat myös Anjalankosken ja Uudenkaarlepyyn kunnallisvaalien ja korkeakoulujen vaalien tulokset. Hallituspuolueet hävisivät ja kansandemokraatit voittivat.

Yhä laajempaa kannatusta saa vaatimus paremmasta eduskunnasta, missä kommunisteilla ja kansandemokraateilla olisi nykyistä suurempi edustus. Kannatus kasvaa myös vaatimukselle saada maahan parempi hallitus,

missä vasemmisto ja keskustapuolueet toteuttaisivat työtätekevien etujen mukaista politiikkaa.

Työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä nähdään entistä selvemmin työväenpuolueiden — ja laajemminkin — kaikkien demokraattisten voimien yhteistyön tarpeellisuus. Ennen kaikkea työväenpuolueille aika asettaa vakavan haasteen. Koko uudistuspolitiikka, työväenluokan ja kaikkien työtätekevien ja suurpääoman sortamien väestöryhmien taloudellisten, sosiaalisten ja poliittisten oikeuksien laajentaminen riittävästi tällä vuosikymmenellä ja siitä eteenpäin ei ole mahdollista ilman työväenpuolueiden ja keskustavoimien yhteistyötä. Niin vakava on kapitalismin yleisen kriisin laajuus ja syvyys, että ainoatakaan merkittävää yhteiskunnallista ongelmaa ei kyetä ratkaisemaan nykyisellä politiikalla. Niiden ratkaisemiseksi ja syvällisten demokraattisten uudistusten toteuttamiseksi sekä rauhan ja ystävyyden politiikan jatkamiseksi on ainoa tie avata Suomen politiikassa uusi kehitysvaihe, uusi vasemmiston ja keskustan yhteistyön kausi.

Tämän vuoksi olemme työväenpuolueiden yhteistyön kehittämisen kannalla kaikilla tasoilla ja myös johtotason välittömien neuvottelujen jatkamisen kannalla. Yhteistyön rakentamisessa lähdemme lujalta periaatteelliselta pohjalta torjuen oikeistorevisionistisen mukautumisen sosialidemokraattiseen politiikkaan ja äkkijyrkän lahkolaisuuden, joka sanelupolitiikallaan tekee yhteistyön rakentamisen käytännössä mahdottomaksi. SKP kannattaa kommunistien ja sosialidemokraattien avointa ja demokraattista yhteistyötä ay-liikkeessä. Sen tavoitteena on oltava johdonmukainen työväenluokan etujen ajaminen.

Puolueemme keskuskomitea on päätöksessään tähdentänyt, että "kommunistit ovat valmiita vakaviin neuvotteluihin SAK:ssa ja liitoissa siitä, miten ay-liikkeen voimin estettäisiin työläisten elintason lasku ja parannettai-

siin palkka- ja työehtoja mm. ns. kurkistusaukon yhteydessä."

Työväen ja työväenpuolueiden yhteistyön perusta on työpaikoilla ja työväen yhteisissä järjestöissä. Siellä on saatava aikaan laaja keskustelu, joka tukee yhteistoiminnan kehittämistä. Tätä varten aloitamme tällaisen keskustelun lähiaikoina ja toimitamme sen avuksi aineistoja ja julkaisuja, joissa selvitetään puolueemme päätöksiä ja kannanottoja työväen- ja työväenpuolueiden yhteistyöstä.

Valtiomonopolistisen kapitalismin kehitys on johtanut huomattaviin yhteiskunnan sosiaalisen rakenteen muutoksiin. Niistä on merkittävin työväenluokan lukumäärän ja merkityksen kasvu. Se on kohonnut entistä keskeisemmäksi tekijäksi yhteiskunnassa. Sadat tuhannet nuoret ja maaseudulta asutuskeskuksiin siirtyneet ovat tulleet työelämään. Tämä ja toisaalta työväenpuolueiden sopimuksen perusteella toteutettu ammattiyhdistysliikkeen eheyttäminen ja osittaiset edistysaskeleet ayliikkeen demokratisoimisessa aiheuttivat ammattiyhdistysliikkeen jäsenmäärään Suomen oloissa jättiläismäisen kasvun. Yksinomaan SAK:n puitteissa tämä kasvu oli kymmenessä vuodessa yli puoli miljoonaa, joten SAK:n jäsenmäärä lähentelee vielä tällä vuosikymmenellä miljoonaa.

Samanaikaisesti on jatkunut maatalousväestön suhteellinen ja määrällinen väheneminen. Suurin osa jäljellä olevistakin elää liian pienillä tiloilla. Lisäksi sen toimeentuloa vaikeuttavat työttömyys, velat ja riippuvuus maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden kauppaa harjoittavista monopoleista. Valtiovallan maa- ja maatalouspolitiikka on suuntautunut oleellisesti pienviljelijöitä vastaan. Pienviljelijäväestö on edelleenkin työväenluokan ensimmäinen liittolainen, vaikka yhteiskunnassamme jatkuvasti pyritäänkin asettamaan työväenluokan ja pienviljelijöiden edut keinotekoisesti vastakkain. Molempia

sortaa ja riistää suurpääoma ja porvarillinen politiikka. Vain yhdessä ne voivat parhaiten puolustaa etujaan.

Erityisen merkittävästi ovat kasvaneet palvelu- ja toimihenkilöalat. Virkamiesten ja toimihenkilöiden järjestäytymisen kasvu on jatkunut nopeasti. Eräät viran- ja toimenhaltijaryhmät ovat omaksuneet perinteisesti työväenluokan käyttämiä taistelumuotoja ja menetelmiä, kuten lakot. Viimeaikainen kehitys on parantanut kommunistien ja kansandemokraattien mahdollisuuksia toimia myös toimihenkilöiden ja virkamiesten keskuudessa. Sitä varten välttämättömät työelimet ja organisaatio on nyt järjestettävä välittömästi kuntoon ja toimiviksi. Sama koskee lisääntyneitä mahdollisuuksia puolueen työn järjestämiseksi palvelualoilla.

Kaikki porvarilliset puolueet ovat viime aikoina käynnistäneet oman ammattiyhdistyspoliittisen työnsä ja muodostaneet sitä varten tarpeelliset johtoelimet. Yleensä niiden tavoitteena on päästä vaikuttamaan pääasiassa toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöihin, mutta myös SAK:laiseen ay-liikkeeseen, mihin mm. keskustapuolue on pitkään pyrkinyt. Toistaiseksi se on jäänyt ilman mainittavia tuloksia. Tosin se on saanut pari edustajaa muutaman SAK:laisen liiton edustajakokoukseen ja voinut heidän avullaan tukea sosialidemokraatteja eräiden SAK:laisten liittojen edustajakokousvaaleissa.

Mutta ei ole syytä vähääkään aliarvioida sitä vaaraa, minkä tämä porvarillisten puolueiden työ aiheuttaa työläisten ja toimihenkilöiden etujen kannalta. Kokoomuspuolueen ammatillisesta työstä vastaava henkilö on lehdistössä esitellyt tämän työn tavoitteita. Tiedämmehän muutoinkin, mitä merkitsisi, jos työläisten ja toimihenkilöiden ammatilliset järjestöt olisivat kokoomuksen tai muiden porvarillisten puolueiden vaikutuksen alaisia. Ne eivät enää olisikaan työläisten ja toimihenkilöiden, vaan työnantajien johtamia järjestöjä. Ne pyrittäisiin halvaannuttamaan, estämään niiden taistelutoimenpiteet sekä ha-

jottamaan käynnissä tai suunnitteilla olevat kamppailut. Sen vuoksi on käytettävä kaikki mahdollisuudet porvarillisten puolueiden vaikutuksen torjumiseksi ammattiyhdistysliikkeessä. Tämä vaara voidaan torjua niin SAK:laisen kuin toimihenkilöidenkin ammatillisten järjestöjen selkeällä luokka-asennoitumisella, asettumisella työväenluokan, palkkatyöläisten riviin, yhteiseen taisteluun pääomapiirejä vastaan ja yhteistyöhön muun työväenliikkeen kanssa.

SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen johdossa ovat sosialidemokraatit sekä kommunistit ja kansandemokraatit. SAK:ssa ja sen jäsenliittojen suurimmassa osassa johdon enemmistönä ovat sosialidemokraatit. Viimeaikainen kehitys ammattiyhdistysliikkeessä on kuitenkin osoittanut kommunistien ja kansandemokraattien aseman ja vaikutuksen voimakasta vahvistumista. Näin on tapahtunut mm. kaikissa tänä vuonna pidetyissä ammattiliittojen edustajakokouksissa. On muodostunut lisää ns. tasapainoliittoja, joissa työväen päämielipidesuuntien järjestölliset voimasuhteet ovat miltei tasan. Näihin ja kommunistien ja kansandemokraattien johtamiin liittoihin kuuluu tänään suuri enemmistö SAK:laisten liittojen jäsenistä. Kummallakin työväen mielipidesuunnalla on niin vahva asema ammattiyhdistysliikkeessä, että molemmat on otettava huomioon kaikessa ammattiyhdistysliikkeen toiminnassa, ratkaisuissa ja valinnoissa.

Pyrkimys ratkaista asioita vain yhden mielipidesuunnan mielen mukaan ottamatta huomioon toisen mielipidettä tai edustusta johtaa yksipuolisuuteen, ristiriitoihin, kärjistymisiin ja suhteiden häiriintymiseen. Ammattiyhdistysliikkeen eheytysperiaatteet sen sijaan edellyttävät, että molempien mielipidesuuntien käsitykset pyritään ottamaan huomioon, asioista, tavoitteista ja toiminnasta pyritään neuvottelemaan ja sopimaan. Vain tällöin on edellytyksiä lujittaa ammatillisia järjestöjä, niiden yh-

teistyötä ja tehdä niistä entistä lujempia ja vaikutusvaltaisempia etujärjestöjä.

Kaikessa toiminnassa ei eheytysperiaatteita kuitenkaan ole kunnioitettu ja noudatettu. On esiintynyt sanelupolitiikkaa ja äänestyksiä neuvottelujen asemesta. Yhteistyö on tästä kärsinyt, tilanne on ajoittain kärjistynyt ja ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön keskuuteen on levinnyt huolestuneisuus epäterveen kehityksen johdosta. Viime päivinä on alkanut esiintyä merkkejä järkevämmästä asennoitumisesta, pyrkimyksestä palata yhteistyön ja neuvottelumenettelyn tielle, mikä on elinehto ammattiyhdistysliikkeelle. Mistä sitten tällaiset eheytysperiaatteita vastaan suuntautuneet kehityspiirteet johtuvat?

Vastausta etsiessämme joudumme arvioimaan ja arvostelemaan eräitä piirteitä sosialidemokraattien toiminnassa ammattiyhdistysliikkeessä. On luonnollista, että sos.dem. puolueella on omaa ammattiyhdistyspoliittista toimintaa, kuten meidänkin puolueellamme on toimintaa työpaikoilla ja ay-liikkeessä. Mutta sos.dem. puolue on ottanut eräänlaiseksi ihanteekseen, jota se tavoittelee myös Suomessa, sosialidemokraattisten puolueiden ja ammattiyhdistysliikkeen suhteet Skandinavian maissa. Pyrkimyksenä on samastaa mahdollisimman suuressa määrin sosialidemokraattiset puolueet ja ammattiyhdistysliike tavoitteiltaan ja toiminnaltaan. Näin hankitaan sosialidemokraattisille puolueille äänestäjäreservejä ja kannattajia ammattiyhdistysliikkeestä.

Suomenkin sos.dem. puolueen suunnitelmissa on lähdetty näistä tavoitteista. SDP on arvioinut, että Suomessakin on ammattiyhdistysliikkeen kautta tavoitettavissa n. 75 % työväenpuolueiden kannattajista. Suuntaamalla työn ammattiyhdistysliikkeeseen puolue voi saavuttaa valtaosan kannattajistaan, ja löytää kannatuksensa laajentamisellekin otollisen reservin. Näin sos.dem. puolue on päätynyt arvioimaan mahdolliseksi nostaa seuraavissa eduskuntavaaleissa kansanedustajiensa määrän

62:een ja vuosikymmenen lopun vaaleissa 67:ään. Kun tämä kannatuksen kasvu pyritään hankkimaan ammattiyhdistysliikkeen avulla, tapahtuisi se pääasiassa kommunistien ja kansandemokraattien kustannuksella.

Tämän suunnitelman mukaan sos.dem. puolue pyrkii nyt toimimaan. Se haluaa samastaa kuvan SAK:sta ja sos.dem. puolueesta ja niiden politiikasta, tavoitteista ja toiminnasta. Sen mukaisesti yritetään myös voimistaa sos.dem. puolueen työtä ay-liikkeessä luomalla ay-liikkeeseen huipputehokas organisaatio. Sen tehosta olemme saaneet jo monia näyttöjä, mm. metallityöväen, puutyöväen ja elintarviketyöläisten liittojen edustajakokousvaaleissa.

Kysymys onkin siitä, miten ja minkälaisin tavoittein sos.dem. puolueen vaikutusta on pyritty ammattiyhdistysliikkeessä vahvistamaan. Ammattiyhdistysliikkeen eheytysperiaatteet ja työväenpuolueiden keskenään hyväksymät sopimukset yhteistyöstä ammattiyhdistysliikkeessä edellyttävät demokratian laajentamista, neuvottelumenettelyä, jäsenvaltaa, ay-liikkeen itsenäisyyttä ja yhtenäisyyttä. Sen sijaan onkin lisääntynyt päinvastaisia ilmiöitä. SAK alistettiin hyväksymään työnantajien tavoitteita myötäilevä ja hallituksen politiikan kanssa sopusoinnussa ollut tulopoliittinen kokonaisratkaisu. Kommunistit ja kansandemokraatit syrjäytettiin neuvotteluista ja sopimukset tehtiin heidän selkänsä takana ja ottamatta huomioon laajojen jäsenjoukkojen, itseasiassa SAK:n jäsenenemmistön vastustavaa kantaa. SAK:ssa ja useissa sen jäsenliitoissa alkoi esiintyä yhä enemmän sanelu- ja äänestyspäätöksiä, päätösvaltaelinten sivuuttamista tai niiden saattamista vain muodollisiksi muualla tehtyjen päätösten siunaajiksi ja kumileimasimiksi. Samanaikaisesti yhä yleisemmin jätettiin työntekijöitä ja johtoelimiä valitsematta tai edustajia valittaessa ottamatta huomioon suositukset molempien suuntausten edustajien valinnasta jäsenkentän voimasuhteita vastaa-

vassa suhteessa. Yhä useammin alkoi esiintyä sekä sos. dem. puolueen, sen lehdistön ja jopa ammatillisten järjestöjen nimissä työläisten työtaistelujen tai kamppailujen tuomitsemista. Tilanne ammattiyhdistysliikkeessä alkoi kärjistyä, yhteistyösuhteet vaikeutua, toiminta halvaantua.

Tämä osoittaa, miten pyrkimys tavoitella pakkopelillä sos.dem. puolueelle hegemonia-asemaa johtaa virheelliseen kehitykseen. Maamme ammattiyhdistys- ja muun työväenliikkeen tilanteesta johtuu, että meillä ei koskaan toteudu sellainen sos.dem. puolueen hegemonia-asema, jollainen sillä on väliaikaisesti ollut eräissä Skandinavian maissa. Ammattiyhdistysliikkeessä yksimielisesti hyväksyttyjen sääntöjen ja ohjelmien noudattaminen voi poistaa kärjistyneisyyden, parantaa yhteistyösuhteita, lujittaa yhtenäisyyttä ja voimistaa ammattiyhdistysliikettä.

Toivottavasti SAK:n ja ammattiliittojen puitteissa voidaan tarkastella asioita realistisesti ja nähdä viimeaikaisen porvarillisen talouspolitiikan ja hillittömän inflaation aiheuttama vakava tilanne ja välttämättömyys koota ammattiyhdistysliikkeen rivit puolustamaan jäsenistön etuja. Tähän meitä kaikkia velvoittaa kokemukset ammattiyhdistysliikkeen kehityksestä. Ay-liikkeen jäsenistön keskuudessa ja työpaikoilla eivät suhteet ole niin häiriintyneet kuin SAK:n ja liittojen tasolla. Tänä syksynä käydyissä laajoissa työpaikkakohtaisissa työtaisteluissa ja muussa toiminnassa ovat kommunistit ja kansandemokraatit sekä sosialidemokraatit esiintyneet yleensä yhtenäisesti, vaikka eräät sosialidemokraattiset lehdet pyrkivät rikkomaan tätä yhtenäisyyttä, saattamaan työläiset toisiaan vastaan ja näin lopettamaan kamppailut.

Ammattiyhdistysliike on nykyisin järjestöllisesti vahvempi kuin koskaan. Siinä näkyy eheyttämisen suuri myönteinen merkitys. Yhtenäinen järjestyneisyys on aina hajanaisuutta parempi. Yhtenäinen ammattiyhdistysliike

luo aiempaa paremmat edellytykset toiminnalle työläisten etujen puolesta. Keskeinen ongelma onkin, ettei näitä edellytyksiä ole käytetty riittävästi työväen etujen puolustamiseen.

Ammattiyhdistysliikkeen merkityksen kasvu, luokkavoimien ja luokkataistelun kehitys on johtanut siihen, että ammattiyhdistysliikkeen tehtävät ovat kasvaneet ja laajentuneet. Siltä odotetaan nykyisin vastausta ja työväenluokan etujen mukaisen vaihtoehdon esittämistä kaikkiin keskeisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Tätä ammattiyhdistysliikkeen roolin kasvua kuvastavat myös SAK:n periaateohjelma ja useiden liittojen ohjelmat.

Vaikka ammattiyhdistysliikkeen perinteellisenä ja ensisijaisena tehtävänä onkin edelleen työntekijäin palkka- ja työehtoja parantavien sekä sosiaalista turvallisuutta edistävien tavoitteiden ajaminen, niin nykyään ammattiyhdistysliike haluaa myös määrätietoisesti vaikuttaa yhteiskunnan kokonaiskehitykseen ja toimia yhteiskunnan muuttamiseksi demokraattisesti.

Ammattiyhdistysliikkeen tehtävänä on muun muassa valvoa, että palkkatyöntekijöille turvataan riittävä toimeentulo ja että yhteiskunta antaa kaikille jäsenilleen mahdollisuuden korkeatasoisten asumis-, sosiaali-, kulttuuri- ja liikennepalvelujen saantiin. Sen tehtävänä on toimia siten, että turvattaisiin kaikille työtä kotimaassa ja työstä saataisiin riittävä toimeentulo. Samalla sen tavoitteena on vaatimus ihmisen elämän turvaamisesta sen kaikissa vaiheissa, lapsuudesta vanhuuteen saakka. Edelleen sen tavoitteena on tyydyttävä turva palkkatyöntekijöille sairauden ja työkyvyttömyyden sattuessa.

Se vaatii myös yhteiskuntaa suojelemaan tehokkaasti ennaltaehkäisevin toimin työläisiä työssä piileviltä vaaroilta, tapaturmilta, myrkytyksiltä, henkisesti ja ruumiillisesti rasittavalta työvauhdilta sekä työn yksitoikkoisuudelta. Ay-liikkeen välittömänä tavoitteena on osallistuminen yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ja

kehityksen ohjaamiseen sekä taloudellisen vallankäytön saattaminen demokraattisesti valittujen ja toimivien elinten valvontaan ja ohjaukseen.

Vuosikymmenien kuluessa ovat ammattiyhdistysliikkeen tehtävät muuttuneet. Alkuvaiheessa se joutui taistelemaan järjestäytymisoikeuden ja työehtosopimusoikeuden puolesta. Uusina tavoitteina sillä on demokratian laajentaminen työelämässä, taloudellisessa vallankäytössä ja kansantulon jaossa. Näin se pyrkii vaikuttamaan taloudellisen valtarakenteen muutokseen siten, että tuotannon johdon ja hallinnon keskittymisen vastapainoksi muodostuu laajojen joukkojen osallistuminen myös taloudelliseen päätöksen tekoon.

Työehtosopimuspolitiikka, johon sisällytetään yhä uusia tavoitteita, jo saavutettujen etujen säilyttäminen, solidaarinen palkkapolitiikka ja perusjärjestöjen ja jäsenliittojen riittävä itsenäinen päätäntävalta, matalapalkka-alojen erityisongelmat ja niiden aseman ensisijainen parantaminen ovat eräitä ay-liikkeen jatkuvan kamppailun kohteita.

Sellaisia ovat myös työpaikka- ja yritysdemokratian kehittäminen ja pyrkimys turvata niiden avulla ammatillisten järjestöjen ja luottamusmiesten oikeuksia ja toimintamahdollisuuksia, osallistuminen päätöksentekoon ja irtisanomissuojan lisääminen. Ay-liikkeen tehtävänä on huolehtia terveellisestä työ- ja asuinympäristöstä. Se toimii myös rauhan ja kansojen välisen ystävyyden puolesta. Ay-liikkellä on mahdollisuuksia ja tarvetta kehittää yhteistyötä Suomen Rauhanpuolustajat -järjestön kanssa, samoin kuin tehostaa ammattiyhdistysliikkeen aktiivista osuutta erilaisissa rauhan ja solidaarisuuden tehtävissä. Erityinen merkitys on ollut ay-liikkeen toiminnalla Suomen ja Neuvostoliiton ammatillisten järjestöjen yhteistoiminnan kehittämisessä, joka on jo nyt laajempaa kuin minkään muun kapitalistisen maan yhteistoiminta. Tuloksia on saavutettu toiminnas-

sa ay-liikkeen kansainvälisen eheyden puolesta ja solidaarisuuden puolesta mm. Chilen, Vietnamin ja Portugalin kansoille.

On annettava arvoa sille, että SAK:n periaateohjelmassa on asetettu tavoitteeksi sosialistinen yhteiskunta ja että ay-liikettä kehitetään itsenäisenä valtiovaltaan, työnantajiin ja poliittisiin puolueisiin nähden, mutta yhteistyössä muun työväenliikkeen kanssa.

Edellä on osoitettu, että SAK:n periaateohjelman pohjalta on hyviä edellytyksiä työväen voimien yhteistoiminnalle ammattiyhdistysliikkeessä. Se luo mahdollisuuksia työväen etujen ja oikeuksien puolustamiselle ja lisäämiselle. Kun lisäksi otetaan huomioon työväenpuolueiden yhteiset suositukset yhteistoiminnasta ammattiyhdistysliikkeessä, työväen mielipidesuuntien tasapuolisesta, voimasuhteitaan vastaavasta edustautumisesta SAK:n ja liittojen johtoelimissä ja toiminnasta yhteistyöhakuisesti ja demokraattisesti, niin havaitaan, että tavoitteista ja järjestöperiaatteista on olemassa yhdessä hyväksyttyjä päätöksiä riittävästi turvaamaan ammattiyhdistysliikkeen demokraattisen, yhtenäisen ja luokkatietoisen toiminnan. Jos näitä periaatteita ja päätöksiä noudatetaan, sujuu toiminta ja yhteistyö ammattiyhdistysliikkeessä hyvin. Ellei niitä toteuteta, on seurauksena toiminnan häiriytyminen ja sisäisen tilanteen kärjistyminen.

Vaikka ammattiyhdistysliike ei olekaan hajaannuksen partaalla, kuten sen vastustajien parissa on toivottu, on tilanne riittävän vakava. Sen vuoksi SAK:n ja liittojen johdossa on ryhdyttävä avoimesti ja luottamuksellisesti neuvottelemaan yhteistyösuhteiden parantamiseksi ja toiminnasta yhteisten ohjelmien ja päätösten pohjalta, jotta SAK:ssa ja koko ay-liikkeessä saataisiin aikaan käänne yhtenäisyyden ja työväen etujen puolustamisen suuntaan.

Erittäin suuri merkitys on oleva useilla ensi vuonna pidettävillä ammattiliittojen edustajakokouksilla ja en-

nen kaikkea rakennus-, metalli- ja kiinteistöalan liittojen edustajakokouksilla. Erityisesti kahden suurimman liiton, metallityöväen ja rakennustyöläisten, mutta yleensäkin ammattiliittojen edustajakokouksilla on nykyään suurempi poliittinen merkitys kuin vain asianomaisten liittojen kannalta. Niillä on nykyisin suuri yleispoliittinen merkitys. Sitä kuvastaa sekin, että lähes jokaisen ammattiliiton edustajakokouksen valmisteluihin tai niiden selostamiseen osallistuvat puolueorganisaatiot, lehdistö, radio, televisio, mutta myös työnantajat ja muut porvarilliset voimat. Ennen kaikkea kysymys on kuitenkin kunkin alan työläisten järjestöstä ja sen toimintakyvystä jäsentensä etujen puolustamisessa. Sitä me kommunistit haluamme vahvistaa jokaisessa ammattiliitossa ja koko ay-liikkeessä.

Arvioitaessa tilannetta ja tulevaa kehitystä SAK:ssa ja koko ammattiyhdistysliikkeessä on otettava huomioon myös se, että SAK ja maamme ay-liike yleensäkin poikkeaa nykyisin muista kapitalistisista maista sikäli, että Suomessa kommunistit, kansandemokraatit ja sosialidemokraatit ovat samassa keskusjärjestössä ja samoissa liitoissa ja että eri mielipidesuuntien edustautuminen näiden järjestöjen johdossa on toteutettu suhteellisen demokraattisesti. Vieläkin ilmenee kommunistien ja kansandemokraattien syrjintää vastoin yhteisiä päätöksiä, josta tilanteesta on päästävä. Yhtenäisen ammattiyhdistysliikkeen puitteissa kommunisteille on avautunut paremmat vaikuttamisen mahdollisuudet verrattuna tilanteeseen, jolloin SAK:lainenkin ay-liike oli pirstoutunut kolmeen osaan, joista vain yhden osan johdossa edustajamme olivat ja sielläkin yksipuolisen saneluvallan kohteena.

SKP:n poliittisen taistelun perustana on aina ollut nojautuminen työväenluokkaan. Siinä on muodostanut keskeisen osuuden työ työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Näin SKP ja koko kansandemokraattinen liike

ovat olleet kosketuksessa laajoihin työväen joukkoihin ja niiden toiminta ja vaikutus on ulottunut paljon niiden oman organisaation ja jäsenistön ulkopuolelle. Erilaisissa ammattiliittojen edustajakokousvaaleissa ja muissa äänestyksissä kommunistit ja kansandemokraatit saavat satoja tuhansia ääniä samoin kuin eduskunta- ja kunnallisvaaleissa sadat tuhannet ammatillisten järjestöjen jäsenet antavat kannatuksensa kansandemokraattiselle vaaliliitolle.

Huolimatta kannatuksemme lisääntymisestä ammattiyhdistysliikkeessä emme voi tyytyä työmme nykyiseen tilaan ja tasoon. Muutokset työelämässä, työvänluokassa ja ammattiyhdistysliikkeessä ovat luoneet edellytykset puolueen ja koko kansandemokraattisen liikkeen nykyistä paljon laajemmalle kannatukselle ja vaikutukselle. Mutta näiden mahdollisuuksien hyväksikäyttö edellyttää, että toimimme tehokkaasti työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Se taas ei ole mahdollista ilman nykyaikaista ja lujaa organisaatiota. Tarvitaan siis toimintakykyinen organisaatio, joka käsittää koko puolueen keskuskomiteasta työpaikkoihin ja SAK:sta jokaiseen ammattiliittoon ja ammattiosastoon. Tässä on keskeinen merkitys kommunistisen puolueen asemalla ja toiminnalla työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä.

Koko puolueen työssä, kaikessa sen toiminnassa on asetettava keskeiseen asemaan työn voimistaminen ja auttaminen työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Olemme aloittaneet pitkäaikaisen kamppailun puolueen työpaikka- ja ammattiyhdistyspoliittisen organisaation uudistamiseksi. Ensisijaisena tavoitteena on työpaikkaosastojen ja ryhmien määrän ja niiden jäsenmäärän kaksinkertaistaminen mahdollisimman lyhyessä ajassa. Viimeksi kuluneen vuoden aikana on jo perustettu 20 uutta työpaikkaosastoa. Samalla on tavoitteena tehostaa työpaikka- ja ay-poliittisten elinten kokoonpanoa ja toimintaa SAK:ssa, jokaisessa ammattiliitossa, paikallis-

järjestössä ja ammattiosastossa, sekä puolueen keskuskomiteassa, piirikomiteoissa ja työpaikkaosastoissa ja ryhmissä. Järjestövoimallamme olisi kyettävä entistä paremmin palvelemaan niiden toverien työn ja toiminnan tarpeita, jotka tekevät tärkeätä työtään työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä, jotta he saisivat apua ja "aseita" jokapäiväistä työtään varten ja vastauksia kaikkiin tämän työn esille nostamiin ongelmiin ja tehtäviin.

Tämä edellyttää muun muassa sitä, että puolueen keskuskomitean ja piirikomiteoiden työssä suoritetaan uudelleen järjestelyjä ja mm. järjestötyön, valistustoiminnan, koulutuksen, tiedotustoiminnan, lehdistön ja järjestötalouden aloilla turvataan nykyistä paremman ja tehokkaamman avun ja ohjauksen antaminen työpaikoilla ja ay-liikkeessä toimiville kommunisteille. Tämä ei ole mikään pieni tehtävä eikä käden käänteessä suoritettavissa. Se vaatii koko järjestökoneistomme ravistelua. On pyrittävä poistamaan puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen eri tasoilla vielä esiintyviä heikkouksia ja erityisesti lisättävä tämän johtotyön kollektiivisuutta, kokoontumista, suunnitelmallisuutta ja toimeenpanon tehostamista.

Näiden toimenpiteiden rinnalla ja avulla meidän on lisättävä entisestään ponnistuksia osallistumisessa luottamusmiesvaaleihin, ammattiosastojen toimikuntien, tuotantokomiteoiden, työsuojeluvaltuutettujen ja muihin valintoihin. Erityisen tehokkaasti on valmistauduttava ammattiliittojen edustajakokousvaaleihin.

Työpaikkoja olemme pitäneet perinteisesti kommunistisen puolueen toiminnan linnakkeina ja keskuksina. Kun nyt pyrimme voimakkaalla ja pitkäaikaisella kampailulla laajentamaan puolueorganisaatiota työpaikoilla ja tehostamaan puolueen työtä siellä, on tarpeen, että aivan erityisesti kehitetään työpaikkatyön muotoja ja käytetään hyväksi jo saatuja kokemuksia. Meidän on arvioitava puoluejärjestön merkitystä, toimintamuotoja,

näkyvyyttä ja tehoa puolueen politiikan toteuttamisessa työpaikalla. Silloin joudumme kiinnittämään huomiota mm. palkka- ja työehtosopimuskamppailujen kokemuksiin, yhteistyökokemuksiin sosialidemokraattien kanssa, ajankohdan yleisten ja työpaikan omien kysymysten käsittelyyn sekä puoluejärjestön päätösten ja kannanottojen saattamiseen työpaikan työläisten tietoon päivälehtiemme, työpaikkalehtien, lentolehtisten, henkilökohtaisen selvitystyön tai muiden muotojen avulla. Joudumme myös arvioimaan työpaikkajärjestöjen vaikutusta ja sen lisäämistä ammattiosaston toiminnassa ja valinnoissa, luottamusmies- ja työsuojeluvaltuutettujen valinnoissa sekä tuen antamisessa näissä tehtävissä toimiville tovereillemme. Joudumme myös pohtimaan miten on puolueopiskelu ja uusien voimien kouluttaminen erilaisiin tehtäviin kyetty järjestämään. Päivittäisessä vaikuttamisessa ovat tehokas ja nopea ase lehtemme. Jotta ne auttaisivat työtämme parhaalla mahdollisella tavalla, käsittelisivät juuri niitä ongelmia, jotka ovat työpaikoilla työläisten mielenkiinnon kohteena, tarvitaan molemminpuolista yhteyttä, viestiä työpaikoilta lehdillemme ja puolueen piirikomiteoille ja keskuskomitealle. Työpaikkojen tovereiden haastattelut ja mielipiteet lehdissämme sekä työpaikan asioista että yleispoliittisista kysymyksistä ovat tarpeen. Toivottavasti tämä konferenssi avaa hyvän keskustelun työmme kokemuksista työpaikoilla. Työpaikka- ja ay-poliittisen työmme oleellisen osan muodostaa luokkatietoisuuden ja luokkataistelasenteiden vahvistaminen. Tätä varten on tarpeen jatkaa kamppailua Kansan Sivistystyön Liiton tunnustamiseksi tasaveroiseksi sivistystyöjärjestöksi Työväen Sivistysliiton rinnalla koko ammattiyhdistysliikkeessä ja sen kasvatus ja opintotoiminnassa. On tarpeen kehittää ja laajentaa aatteellista kasvatustyötä ja koulutusta puolueorganisaatiossa ja ammattiliittotoiminnassa, lisätä toimintaa ja ayliikkeen kysymyksiä käsittelevien kirjojen ja opintoai-

neistojen valmistamista ja käyttöä. On todettava tyydytyksellä, että näissä merkeissä on puolueen ja Kansan Sivistystyön Liiton työssä, erityisesti opintomateriaalin ja kurssien järjestämisessä, saavutettu tuloksia. Järjestöjemme, koulujemme ja lehdistömme tulisi pystyä auttamaan nykyistä tehokkaammin ammattiyhdistysliikkeen kasvatus- ja koulutustyön kehittämisessä.

Tätä on tarpeen korostaa, koska on luotava poliittiset edellytykset ammattiyhdistysliikkeen mahtavan voiman saamiseksi paremmin puolustamaan työtätekevien etuja. Saavutetut edistysaskeleet tässä työssä ovat merkittäviä, mutta työkenttä, sadat tuhannet ammatillisesti järjestäytyneet työläiset, on valtava ja vaatii tämän työn kehittämistä edelleen.

Työmme etuna on muihin poliittisiin voimiin verrattuna se, että se perustuu tieteelliseen sosialismiin, marxismi-leninismiin. Tämän merkitystä on korostettava ja vahvistettava jokapäiväisessä toiminnassa, jotta voidaan syrjäyttää kaikki sana- ja valevallankumoukselliset aatteet, ääriasenteet ja poikkeamat, sekä löytää oikea tie työväenluokan ja sen liittolaisten taistelulle. Tieteellinen sosialismi ei sovi yhteen konservatiivisuuden, vanhoillisuuden ja kaavoihin kangistuneisuuden kanssa. Siksi olemme tieteellisen sosialismin puolesta pysähtyneisyyttä vastaan, periaatteellisuuden ja luovuuden puolesta.

Työpaikka- ja ay-poliittisen työn tehostaminen vaatii samalla myös sitä palvelevan tiedotustoiminnan parantamista. Tyydytyksellä on todettava, että kansandemokraattiset lehdet ovat jo ryhtyneet tätä tarkoittaviin toimenpiteisiin ja mm. lisänneet ay-toimittajien lukumäärää ja ay-materiaalia lehdistössä. Myös ammattiyhdistysliikkeessä on suoritettu hyviä toimenpiteitä palkkaamalla tiedottajia, kehittämällä ay-lehtiä ja liittojen tiedotustoimintaa sekä antamalla erittäin merkittävää apua mm. lehtisetelien ja muun tilaus- ja tukikamppailun sekä työväenlehtikuukausien kautta. Osittain tämän seurauksena

lehdistömme levikki on nousemassa ennätyslukuihin. Nämä toimenpiteet ovat vasta alkua niiden toimenpiteiden sarjassa, joiden avulla tehostetaan tiedotustoimintaamme lehdistössä, työpaikkojen ja ammattiosastojen työpaikkalehdissä, informaatioaineistoissa ja -tilaisuuksissa sekä radiossa ja televisiossa.

Ammattiyhdistysliikkeen jäsenmäärän voimakas kasvu on aiheuttanut aivan uudenlaisen tilanteen myös naisten ja nuorten ammatillisessa järjestäytymisessä. Se on luonut myös aiempaa paremmat edellytykset nuorten ja naisten poliittisen järjestäytymisen lisääntymiselle demokraattiseen nuorisoliittoon ja Suomen naisten demokraattiseen liittoon. Naisten ja nuorison toiminnan kasvusta ovat olleet hyviä esimerkkejä maatakäsittävät ja piirikohtaiset konferenssit, nuorisoliiton nimienkeräys hinnankorotuksia vastaan ja valmistautuminn ensi vuonna YK:n toimesta vietettävään naisten oikeuksien kansainvälisen vuoden viettoon. Samalla on kuitenkin edelleenkin todettava, että joistakin edistysaskelista huolimatta naiset ja nuoret eivät omaa vieläkään ammattiyhdistysliikkeessä, sen eri tasoilla, toiminnassa ja tavoitteissa jo lukumääränsäkin edellyttämää asemaa. Tätä emme voi puolueen työpaikka ja ay-poliittisessa työssä, tätä työtä järjestävien elimien kokoonpanossa ja niiden toiminnassa sivuuttaa. Naisia ja nuoria on nostettava tehtäviin ja kaikessa toiminnassa otettava huomioon heitä koskevat tehtävät ja tavoitteet.

Puolueen työpaikka- ja ay-poliittisen toiminnan voimistaminen ei olisi mahdollista, ellemme tekisi puoluetta ja sen politiikkaa ja toimintaa tunnetuksi, ja ellemme esiintyisi kommunisteina. Työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä joudumme joka päivä toimimaan yhteistoiminnassa kansandemokraattista liikettä kannattavien ja muiden työläistoverien kanssa. Työmme ja joukkokannatuksemme laajentaminen edellyttää sen vuoksi yhteistoiminnan kehittämistä kansandemokraattisen

liikkeen eri järjestöjen kanssa pitäen puoluettamme niiden yhteistyökumppanina eikä vastakohtana ja noudattaen yhteistyössä kaikkein demokraattisimpia menettelytapoja sekä tasavertaisia velvollisuuksia ja oikeuksia. Me edustamme ammattiyhdistysliikkeessä kommunisteja ja kansandemokraatteja, kaikkia liikkeemme kannattajia. Olemme toimineet ja toimimme ay-liikkeessä yhteisin tavoittein muiden kansandemokraattiseen liikkeeseen kuuluvien työläisten kanssa.

Kun kehitys ammattiyhdistysliikkeessä on vienyt entistä selkeämpään esiintymiseen poliittisten tunnusten alla mm. liittokokousedustajien vaaleissa, on johdonmukaista, että kommunistit esiintyvät vaalityömme, vaaliliittojemme sekä valittujen edustajistojen luonteen huomioonottaen ja aikaisemman käytännön mukaisesti SAK:ssa ja liitoissa kansandemokraattisten ryhmien puitteissa. Ainoa poliittinen tunnus, jota ay-liikkeessä on yhdenmukaisesti taholtamme käytetty koko sodanjälkeisenä kautena on ollut kansandemokraattisten ryhmien nimityksen käyttö.

Elävä elämä nostaa lähes joka päivä poliittisen ja ammattiyhdistysliikkeen eteen uusia kysymyksiä ja uusia tehtäviä. Voidakseen vastata ajan haasteeseen, voidakseen täyttää vaativan tehtävänsä pian lähes miljoonan palkkatyöläisen yhteisenä järjestönä, joka pyrkii asettamaan työväen etujen mukaisen politiikan suurpääoman politiikan tilalle, olisi SAK:ssa ja ammattiliitoissa, koko ammattiyhdistysliikkeessä, sen johtamisessa, sen työn suunnittelussa ja toteuttamisessa saatava aikaan voimakas aloitteellisuus. Siinä olisi pyrittävä jatkuvasti ja määrätietoisesti nostamaan yhteisen kamppailun kohteeksi yhä uusia tavoitteita, ahdistaen ja pakottaen suurpääomaa menettämään etuoikeuksiaan ja valtaansa sekä laajentaen työväenluokan oikeuksia. Tällaisen otteen omaksuminen ja osaaminen edellyttää meiltä kom-

munisteilta ja koko puolueelta entistä enemmän ponnistuksia.

Viettäessämme puolueemme julkisen toiminnan, SKDL:n sekä muiden kansandemokraattisten keskusjärjestöjen perustamisen, Suomen ja Neuvostoliiton välirauhansopimuksen solmiamisen ja Suomi—Neuvostoliitto-Seuran perustamisen 30-vuotispäivien juhlavuotta, olemme voineet todeta työmme merkittävästi menestyneen. Juhlavuotemme on osoitus 30 vuotta sitten tapahtuneesta ratkaisevasta käänteestä koko Suomen itsenäisyyden ajan politiikassa.

SKP:n ja koko kansandemokraattisen liikkeen ja niiden toiminnan merkitystä on mahdotonta arvioida ja mitata millään tavanomaisilla yhteenvedoilla tai vertauksilla. Ilman tämän liikkeen vaikutusta Suomen suhteet Neuvostoliittoon eivät olisi kehittyneet nykyiselle tasolle. Maamme ei harjoittaisi sellaista rauhan ulkopolitiikkaa, joka on saanut yleisen kansainvälisen tunnustuksen ja taannut Suomelle turvallisemman ja arvostetumman kansainvälisen aseman kuin milloinkaan ennen. Kansalaistemme elämä, taloudellinen asema, sosiaaliset edut ja demokraattiset oikeudet eivät olisi nykyisellä tasolla.

Kuluneet kolmekymmentä vuotta ovat osoittaneet, että kommunistit ja kansandemokraatit edustavat parempaa nykyisyyttä ja tulevaisuutta Suomen politiikassa.

Voidakseen edelleen kehittää toimintaansa Suomen kansan puolesta, voimistaakseen poliittista, taloudellista ja ideologista taisteluaan ja vahvistaakseen puolueen yhtenäisyyttä ja taistelukykyä SKP valmistautuu 16. edustajakokouksen päätösten perusteella 17. edustajakokoukseensa.

Työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä toimivat kommunistit ovat tehneet valtavan työn puolueemme ja kansandemokraattisen liikkeen hyväksi. Heidän työnsä merkitystä korostettiin myös SKP:n keskuskomitean tä-

män vuoden kesäkuun 15. päivän kokouksessa hyväksytyssä päätöslauselmassa seuraavasti:

"Ay-liikkeessä eri tehtävissä ja työpaikoilla toimivat kommunistit tekevät työläisten etuja puolustaessaan suuriarvoista työtä myös puolueen siteiden lujittamiseksi työväenluokkaan. Heidän työnsä ansaitsee jatkuvasti puolueen ja kaikkien kommunistien tuen. Kommunistien on yhteisesti ponnisteltava puolueen joukkovaikutuksen ja sen itsenäisen aseman vahvistamiseksi, SKP:n tavoitteiden ja politiikan tunnetuksitekemiseksi yhä laajemmille työväenjoukoille. SKP:n voimistaminen sekä periaatteellinen yhteistyöpolitiikka edistää työväenluokan yhtenäisyyden ja kaikkien demokraattisten voimien yhteistyön kehittämistä työtätekevien elinehtojen, demokratian, rauhan ja sosialismin puolesta."

ERKKI TUOMINEN

TALOUSPOLIITTISESTA TILANTEESTA

Suurissa kapitalistisissa maissa ilmaantuivat ensimmäiset merkit uudesta suhdanteiden laskusta, varsinkin autoteollisuudessa, jo syyskesällä 1973. Lamailmiöt jatkuvat edelleen.

Useassa tapauksessa ei ole kysymys vain kasvun hidastumisesta tai pysähtymisestä vaan suoranaisesta alaspäinmenosta. Esimerkiksi Yhdysvalloissa, Englannissa ja Japanissakin on kokonaistuotanto tämän vuoden alkupuolella laskenut.

Suhdannelaman syvenemistä on tällä kertaa edistänyt se, että se sattui ajankohtaan, jolloin kapitalismin yleisenkin pulan taloudelliset ilmiöt kävivät entistä kouraantuntuvammiksi. Sellaisiahan on esimerkiksi öljyn hintakriisi.

Suomessa ei suhdannelama toistaiksi ole vaikuttanut tuotantotoimintaa suoranaisesti häiritsevänä tekijänä.

Mutta se on kaikkien tiedossa, että työstään elävän kansalaisen reaalitulot ovat joutuneet samankaltaisen uhan alaisiksi kuin lamankin aikana.

Vasta tämän syksyn aikana on ollut nähtävissä joitakin tuotannon pysähdykseen viittaavia merkkejä. Sahateollisuudessa on ollut hiljaista. Torniosta ja Joensuusta on saatu ensimmäiset tiedot sellaisista vaikeuksista, jotka uhkaavat lähes 300 työntekijän työpaikkaa.

Suomessa laman viivästymisen tärkeimmäksi tekijäksi voidaan katsoa se tuotannollisten investointien hyöty, joka on vallannut maamme suuryhtiöt.

Liikahakkuiden rajoittamisen verukkeella on keskuspankki tosin sopinut metsäteollisuuden huippujärjestön kanssa tuotantokapasiteetin laajennusten rajoittamisesta. Mutta kun yksinomaan tänä vuonna umpeenkuluvan kaksivuotiskauden aikana hyväksytyt investointiprojektit merkitsevät raakapuun käytön lisäämistä $2^1/_2$ miljoonalla vuosikuutiometrillä, kohdistuu rajoitus itse asiassa ei-monopolisoituneisiin, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Satojen miljoonien markkojen investointisuunnitelmista ei puhuta vain metsäteollisuuden piirissä, vaan myös kemian- ja muussakin teollisuudessa.

Koko kansantalouden kannalta näillä suunnitelmilla on muitakin seikkailunomaisia piirteitä.

Ilmeisesti investointihyökyä kannustaa jonkinlainen toive menestyksestä EEC-markkinoilla. Mutta joka tuntee suurimpien EEC-monopolien mahdin, voi vain päätellä, että kyseessä on uusi toivoton tai epätoivoinen teko.

Toiseksi tällaisten investointien rahoitus on hyllyvällä pohjalla.

Ulkomaisten lainojen saannin kerrotaan olevan tyrehtymässä. Suurta turvaa ei liioin tarjoa liikepankkien tila, sillä inflaation jyrketessä myös talletustoiminta tyrehtyy.

Pääasiassa tätä rahoitusongelmaa ratkotaan sillä huolettomalla menetelmällä, että liikepankit ovat alkaneet

kirjoitella yhä suurempia vekseleitä, joita Suomen Pankki auliisti diskonttaa. Tätä niin sanotun keskuspankkiluoton kiintiötä on Suomen Pankki tuon tuostakin korottanut, viimeksi kesäkuussa 1974 jo 2 800 miljoonaksi markaksi. Mutta tällä hetkellä liikepankkien keskuspankkivelka heilahtelee jo 3 000 miljoonan yläpuolella huolimatta siitä, että sakkokorko voi nousta 13¼ prosentiksi ja siitäkin ylitse. Itse asiassa tämäkin on vielä liikepankeille varsin "halpaa" rahaa, ottaen huomioon inflaation 17-prosenttisen vuosivauhdin.

Kuten tunnettua, inflaatio on sitä, että liikkeelle lasketaan paperirahaa yli sen, mitä tavaranvaihto ja maksujen suorittaminen vaatii.

Eräänä signaalina inflaation tehostumisesta on yleensä setelistön lisääntyminen. Puolueemme on aina varoittanut myös siitä, että liikepankit saattavat lisätä maksuvälineiden määrää muinkin keinoin. Entistä vapaammat kädet tällaiseen annettiin liikepankeille muutama vuosi sitten. Ne saivat oikeuden diskontata suoraan omia vekseleitään valtionpankissa — riippumatta itse diskonttaamiensa vekseleiden olemassaolosta ja määrästä.

Kesäkuussa vuonna 1973 oli liikkeellä olevien seteleiden ja keskuspankkivelan yhteismäärä vielä noin 3 000 miljoonaa markkaa. Kuitenkin Suomen Pankin johtokunta tuolloin päätti keskuspankkivelan kiintiöiden asteittaisesta alentamisesta. Mutta tapahtui täysin päinvastoin. Nykyisin liikkeessä olevan setelistön ja keskuspankkivelan yhteismäärä on runsaasti yli 5 000 miljoonaa markkaa. Inflaation päätepistettä ei ole näkyvissä. Suuryhtiöiden EEC-investoinnit tapahtuvat inflaatiorahoituksella, alentamalla häikäilemättä työtulojen reaaliarvoa.

Puolueemme on aina tarkkaillut huolestuneena liikepankkien keskuspankkivelan kasvua — se tosin tapahtui takavuosina hieman säännellymmin, niin sanottujen rediskonttausten muodossa. Viime kesäkuun talouspoliitti-

sessa päätöksessään keskuskomitea jälleen palasi asiaan, vaatien, että "on toteutettava Suomen Pankin tekemä päätös keskuspankkivelan kiintiöiden asteittaisesta alentamisesta".

Nykyisellä vauhdilla markan ostoarvo alenee puoleen vähemmässä kuin viidessä vuodessa. Paperirahoitus ruokkii itseään. Inflaatio hidastaa pankkien ottolainausta. Se taas vaatii lisää seteleitä tai keskuspankkiluottoa. Tämä taas puolestaan tehostaa pakoa pankeista ja niin poispäin. Muuta ulospääsyä ei lopulta nähdä kuin pyörittää yhä vinhemmin setelimyllä.

Muutaman vuoden kuluttua voi meilläkin olla totta se ilmiö, joka tunnetaan pahimmista inflaatiotapauksista: Pitää olla mukana muovikassillinen seteleitä, jotta voi lunastaa työmaaruokalasta aamukahvin — iltapäiväkahviin tarvitaan jo kaksi kassillista.

Kuten tunnettua leimaukseltaan suurin tasavallan seteli on nykyisin 100 markkaa, "snelmanni". Suurempien seteleiden tarve on kuitenkin polttava.

Tavallisen kansan keskuudessa kiertääkin huhu, että suuremman setelin painamisen esteenä on kiista siitä, kenen kuvalla uusi seteli pitää varustaa. Pankinjohtajat Koivisto, Hetemäki ja Virkkunen sekä ministerit Sorsa ja Virolainen ovat kieltäytyneet kunniasta. Suomen historiastakaan ei haluta löytää merkkihenkilöä uuden inflaatiosetelin keulakuvaksi.

Eräs porvariston nimekkäimpiä talousoppineita, lordi Keynes opetti, että lamakaudesta eli stagnaatiosta päästään setelirahoituksella, toisin sanoen inflaatiolla. Tämä opetus toteutunee *paraikaa* Suomessa. Sanon: paraikaa, sillä opetus on todettu myös paikkansapitämättömäksi. Monissa kapitalistisissa maissa vallitsee näet sekä lama, stagnaatio että inflaatio yhtäaikaa. Porvariston talousoppineet ovat keksineet tälle tieteelliseltä kalskahtavan nimen: stagflaatio — muuta he eivät sitten ole kyenneet tekemäänkään.

Suomessakin on alettu povata suuren laman tulemista, 1930-luvun malliin.

Kysymys on kuitenkin väärin asetettu. Pitää sensijaan kysyä, missä suhteessa kapitalismi ei jo ole saavuttanut ja ylittänyt 30-luvun pulan surkeuksia. Ajatelkaamme sitä, että maailmassa kuolee päivässä nälkään tuhansia ihmisiä. Ajatelkaamme inflaation vauhtia, ajatelkaamme siirtolaisuutta, saastetta ja maataloustuotannon supistamista.

Suuren laman hysterian lietsomisen taustalla on nähtävä porvariston pelko, että uusien järistysten sattuessa työväenluokkaa on yhä vaikeampi saada uhraamaan kapitalismin säilymisen hyväksi. Porvaristo toivoo, että se voisi edes senkaltaisella shokkihoidolla, jollaista se kokeili vuosi sitten ns. energiakriisin tiimoilta, saavuttaa itselleen myönteisiä tuloksia.

Nousukaudet ja lamakaudet, suhdannevaihtelut ovat kapitalismin sairauksia. Me kommunistit vastustamme sitä, että työväenluokka tekisi uhrauksia suhdanteiden tasoittamiseksi. Kapitalistit tietysti näkisivät kernaasti työläisen tervehdyttämässä järjestelmän kyttyräselkää. He pyrkivät nimenomaan siihen, että lamakauden taakka ainakin osaksi voitaisiin sälyttää työläisen harteille. Kapitalisteilla on aina hätä. Myös nousukauden aikana he vastustavat kynsin hampain ylivoittojensa leikkaamista työkansan hyväksi.

Tästä huolimatta suhdannevaihtelut kyllä kiinnostavat työväenluokkaakin. Antaahan noususuhdanne paremmat mahdollisuudet kohottaa työvoiman hintaa lähemmäksi työvoiman arvoa. Tietäähän laskusuhdanne sellaisen vitsauksen kuin työttömyyden lisääntymistä.

Rekisteröidystä työttömyydestä meillä on vertailukelpoiset tilastoluvut käytettävissä noin 14 viimeksi kuluneen vuoden ajalta.

Työttömyydessä esiintyy sekä ns. kausivaihteluita että suhdannevaihteluita. Kausivaihteluista on tunnettua, et-

tä vaikeampia kausia on vuoden ensimmäinen neljännes, tammi-helmi-maaliskuu.

Suhdannevaihtelut ovat ilmenneet siten, että pitkäaikaisen keskiarvonsa yläpuolelle työttömyysluvut nousivat vuosina 1963—64 ja sittemmin hyvin voimakkaasti vuosina 1967—68.

Näiden vaihteluiden lisäksi työttömyys on osoittanut jatkuvasti lisääntyvää suuntaa. Neljäntoista vuoden aikana on rekisteröityjen työttömien määrä kasvanut keskimäärin 15 prosenttia vuodessa, alkaen noin 8 000 työttömän lähtöarvosta. Meillä on nykyisin pysyvästi kymmeniä tuhansia työttömiä. Krooninen työttömyys on eräs puoli siitä kuvasta, jota me nimitämme kapitalismin yleiseksi pulaksi.

Työnantajat kirkuvat nykyisin niin sanotusta työvoimapulasta. Se on tietysti kapitalistien ongelma eikä sen pitäisi huolestuttaa työläisiä ja ammattiyhdistysliikettä. Silti on syytä tarkastella, onko jotakin muutosta tapahtunut työttömyyden kasvussa. Voidaan todellakin havaita, että vuosien 1968—69 huipputyöttömyyden taituttua on työttömyyden kasvu vuoden 1970 alusta lähtien hidastunut. Vaikka pidemmän aikavälin keskikasvu onkin tuo mainitsemani 15 %, niin lyhyemmällä välillä — viimeisten viiden vuoden aikana erikseen ottaen — työttömyyden kasvu on ollut neljä prosenttia vuodessa keskimäärin. Mutta oikeuttaako tämä työnantajan kirkumaan työvoimapulasta. Ja onko se asian ratkaisu, että Suomen muuttotappiot Ruotsiin on jälleen kasvamassa. Ja muuttajat ovat yleensä ammattitaitoista väkeä, jota ei voi korvata työnantajan jostakin etelän maista tilalle havittelema maamme ilmanalaankin vain vaivoin sopeutuva väki.

Työläiset tietysti taistelevat kaikissa olosuhteissa palkkaorjuuden seurauksia vastaan. Mitkään lait, asetukset ja pykälät eivät saa pakottaa työläisperheitä nääntymään nälkään.

Viime viikkoina on suurpääoma alkanut tuntea yhä

suurempaa houkutusta pakkokeinojen ja väkivallan käyttämiseen työläisiä vastaan. Viimeksi viime viikolla kehotti keskuskauppakamari maan hallitusta toimenpiteisiin paitsi lakkoja vastaan, myös "politikoinnin lopettamiseksi työpaikoilla". Epäilemättä sama houkutus on kannustimena, kun oikeistolaiset järjestöt, jopa sotilaallista koulutusta harjoittavat oikeistojärjestöt tehostavat toimintaansa, kun kommunistit tuon tuostakin leimataan demokratian vihollisiksi ja muitakin kommunisminvastaisia, jopa neuvostovastaisia asenteita pyritään kohentelemaan.

Niihin taloudellisiin keinoihin, joita porvaristo käyttää työväenluokkaa vastaan, on luonut valoa viime vuosina porvarillisten talousoppineiden keskuudessa käyty keskustelu ns. Phillipsin käyristä. Näitä keinoja ovat ennenkaikkea työttömyys ja inflaatio.

Meillä Suomessa työttömyyden kasvu — kuten edellä mainitsin — on hidastunut. Mutta sitäkin innokkaammin on käytetty inflaatiota reaalipalkkojen nousua vastaan. Jos me siis 1960-luvulla elimme työttömyyden rajun kasvun Suomessa, niin 1970-luvun Suomi on inflaation rajun kasvun maa.

Päivä päivältä vakavampaa huomiota ansaitsee työtätekevien verotuksen kiristyminen. Se on tosiasia, joka voidaan virallisillakin tilastoilla vahvasti osoittaa.

Inflaatiolla ja verotuksen kiristymisellä on keskinäinen yhteys. Sanomme, että verotus kiristyy progressiivisten verotaulukoiden muuttumattomuuden ja inflaation yhteisvaikutuksen tuloksena. En nyt puutu siihen, että suuryhtiöiden verotusta on verrattomasti helpotettu kahdessa vuosikymmenessä. Puutun siihen mekanismiin, jolla palkkatulojen verotusta jatkuvasti kiristetään.

Jos oletetaan, että helsinkiläisen "keskiteollisuustyöläisen" — tämä käsite on tietysti tilastollinen— bruttoansiot kuukaudessa, siis ansiot "ennen veroja" ovat 1 000 markkaa, niin vuonna 1955 tilipussissa oli verojen-

kin jälkeen vielä 905 markkaa, mutta vuonna 1972 enää 788 markkaa. Ja parin viime vuoden aikana on verotuksen kiristymiskehitys tehostunut entisestään.

Olemme panneet paljon painoa siihen, että kunnallisverotus muutettaisiin progressiiviseksi, samanlaiseksi kuin valtion vero, ja samalla tarkistettaisiin kunnan ja valtion välistä kustannusten jakoa kuntien hyväksi. Tämä tunnuksemme on oikea ja se perustui verotuksen kehitystä koskeviin havaintoihin. Vuonna 1966 SKP:n edustajakokous totesi, että "maksuunpantujen kunnallisverojen määrä on markoissa kasvanut kasvamistaan ja ohitti 1950-luvun puolivälissä valtion tulo- ja omaisuusveron maksuunpannun määrän". Mutta nyt kehitys käy toisin.

Valtionverotus, jossa on voimassa progressio, on alkanut kasvaa kunnallisveron määrää nopeammin. Alkuvuoden kehitys viittaa vahvasti siihen, että tänä vuonna valtionveron tuotto on oleva suurempi kuin kunnallisveron kanto — ensi kerran siis kahteen vuosikymmeneen. Eikä tämä suinkaan johdu siitä, että kunnallisäyrin hinta olisi alentunut — sanokaamme 11 penniksi, joka se keskimäärin oli 20 vuotta sitten. Päinvastoin se on noussut 15 pennin tasolle.

Jos kuvittelisimme olevan olemassa *valtion* tulo- ja omaisuusveroäyrin, niin se on nyt hinnaltaan ylittämässä tämän kohonneenkin kunnallisäyrin hinnan. 15 plus 15 penniä merkitsee 30 prosenttia tuloista eli yhtä paljon kuin palkkatuloja verotetaan ilman verokirjaa. Tämä on varsin ajankohtaista asiaa nyt, kun yhä useammalle on postilaatikkoon tipahtanut lisäverolippuja.

Tavallisen kansan lisääntyvä verovastarinta huolestuttaa kyllä vallassaolijoitakin. Siltä taholta on ehdotettu, että otetaan käytäntöön suurempi ennakkovero. Mutta sehän ei ole mikään ratkaisu. Eihän se kevennä työkansan verotaakkaa. Pikemminkin siihen suostumisesta verottaja tekee päätelmän, että verokuormaa voi vieläkin lisätä, kunhan vain ennakkokanto on riittävän korkea.

On niin ikään ehdotettu, että koko verotuksen painopiste siirrettäisiin välilliseen verotukseen, esimerkiksi korottamalla liikevaihtoveroprosenttia ja siirtymällä niin sanottuun arvonlisäverotukseen. Tämä on vihonviimeinen ratkaisu, sillä kulutusvero puree nimenomaan kaikkein pienituloisimpia, jotka joutuvat panemaan jokaisen markkansa, ja senkin pitkään harkiten, kaikkein välttämättömimpään.

On myös ehdotettu — ja tämä on jo vuosikausia ollut sosiaalidemokraattisten kunnallismiesten mieliaiheena — että tavalla tai toisella taattaisiin veronpalautus jokaiselle veronmaksajalle. Tarkoitus on siis, että jokainen tuntisi mielihyvää tällaisesta joululahjasta ja unohtaisi koko verorosvouksen, joka häneen on pitkin vuotta kohdistunut.

SKP:n edustajakokousten periaatteellinen kanta välittömään verotukseen on selvä ja kestävä. Se kuuluu: Toimeentuloon välttämättömän tulon ja omaisuuden verotus on lopetettava.

Kysymys on nyt siitä, miten uusissa, jyrkän inflaation oloissa, voimme esittää keinot ja tavoitteet, jotka parhaiten palvelevat veropoliittisia tavoitteitamme. Tämän hetken suurin rasitus on valtionveron kasvu. Tiettävästi yksinäisen verotettavan tulon alarajaa hallitus nyt esittää nostettavaksi 5 500 markaksi. Mutta onko se alkuunkaan riittävä. Eikö veroasteikko jälleen vuoden kuluttua osoittaudu kohtuuttoman jyrkäksi pien- ja keskituloisille ja aiheuta eneneviä hankaluuksia. Veroasioita on työkansan syytä seurata entistä valppaammin ja tarttua niihin entistä herkemmin.

Meille ei ole myöskään yhdentekevää se, miten verojen tuoton ylijäämää käytetään. Valtion kassaylijäämä kasvaa kasvamistaan. Me kommunistit olemme pitäneet valtiontalouden tasapainoa ja ylijäämää hyvänä merkkinä. Mutta nykyoloissa ei tämä asenne enää ole yksiviivaisen selvä. Valtiontalouden lisäksi tapahtuu monissa

ruuhka-alueiden kunnissa, että porvarit ja reformistit keksimällä keksivät uusia menoja, jotka estäisivät — tavanomaisten kirjanpidon periaatteiden nojalla — veroäyrin hinnan säilyttämisen. Veroäyrin hinnan alentaminen olisi porvarillisen ja reformistisen lehdistön hammasteltavana heti, jos sellaista jossakin tapahtuisi. Se kirkuisi välittömästi ns. palvelutason alentamisesta. Se merkitsisi niin sanotun kulutuksen lisäämistä, säästämisen pienenemistä, uhkaa kapitalistien ns. kilpailukyvylle ja ties mitä. Ja kuitenkin me tiedämme, että kapitalismin vaikeimpia ristiriitoja on tavallisen kansan kulutuskyvyn riittämättömyys verrattuna tuotannon mahdollisuuksiin tyydyttää se.

Vuodesta 1970 alkaen ovat valtion tulot — ilman lainanottoa — ylittäneet huomattavasti valtion menot — nämä ilman lainojen kuoletuksia. Täten on kertynyt 4 130 miljoonan markan rahoitusylijäämä viime heinäkuun loppuun mennessä. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että samana aikana valtio on maksanut lapsilisinä sekä osuuksinaan kansaneläke- ja sairausvakuutusmenoista 2 845 mmk. Nämä sosiaaliset menot olisi siis voitu kaksinkertaistaa, ja silti rahoitusylijäämää olisi valtion kassaan kertynyt toista tuhatta miljoonaa markkaa.

Me kommunistit emme vaadi valtion tulojen yleistä vähentämistä. Päinvastoin me vaadimme, että suurpääomalta, varsinkin metsäteollisuuden paisuvista vientituloista on kerättävä vientimaksua tai vientiveroa, joka tuloutetaan valtion budjettiin. Miksi nimenomaan budjettiin? Siksi, että se on tällöin eduskunnan välittömästi määrättävissä.

Me vaadimme, että eduskunta käyttää liikenevät varat inflaatiosta eniten kärsivän väestönosan, lapsiperheiden ja eläkeläisten toimeentulon helpottamiseen. Me emme kyllä vastusta sitäkään, että jokin osa varoista sijoitetaan tuotannollisesti. Mutta tällöin esitämme rajoituk-

sen, että kyseeseen tulevat tuotannolliset investoinnit, jotka palvelevat tavaranvientiä Neuvostoliittoon.

Miten valtionverotuksella kootut ylijäämävarat voidaan pidättää joutumasta kulutukseen. Tähän mennessä on hallitus piilottanut niitä erilaisilla nimimerkeillä Suomen Pankin kellariin.

Jatkoa tällaiselle politiikalle merkitsee suunnitelma ns. investointirahastosta. Kysymys on siitä, että osa liikaverotuksella synnytetystä valtion tuloylijäämästä — 500 miljoonaa markkaa — sijoitettaisiin perustettavaan investointirahastoon. Kyseessä on vain osa tuloylijäämästä, mutta tyypillistä on, ettei sitäkään haluta luovuttaa inflaatiosta eniten kärsimään joutuneen väestönosan toimeentulon helpottamiseen. Toiseksi rahasto olisi vain välillisesti eduskunnan valvonnassa. Kolmanneksi rahaston perustamiseen liittyy puoluepoliittinen vivahdus. Julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan, joita ei ole yritettykään kumota, investointirahaston johtajapaikat olisivat korvausta siitä, että hallitus luopuu suunnitelmista tehostaa suuryhtiöiden verotusta.

Juuri eilen julkaistiin ulkomaankauppaamme koskevia ennakkotietoja tämän vuoden kymmenen ensimmäisen kuukauden osalta. Kun kauppataseen vajaus viime elokuussa hypähti yli 3 miljardin markan, niin nyt puuttuu 4 miljardista vajaat 200 miljoonaa.

Puolueemme on tuon tuostakin korostanut, että kauppataseen vajauksen vakavan ongelman ratkaisemiseksi on ryhdyttävä määrällisiin tuontirajoituksiin niiden maiden, varsinkin Länsi-Saksan ja Ruotsin osalta, jotka myyvät meille enemmän kuin haluavat ostaa.

Tällä kertaa olemme siinä ainutlaatuisessa ja poikkeuksellisessa tilanteessa, että Neuvostoliitto on ensimmäisellä sijalla ulkomaankauppamme tuontienemmyydessä. (1 648 Mmk). Se johtuu tietenkin siitä, että Neuvostoliiton osuus tuontimme arvosta on tänä vuonna nopeasti kasvanut. Se ei sensijaan johdu siitä, että Neuvos-

toliitto ei haluaisi ostaa meiltä, vaan vientimme kasvun hitaudesta. Syntynyt vajaus on kuitenkin tältä vuodelta tasoitettu siten, että Neuvostoliitto suorittaa laivoista ennakkomaksuja aina 75 prosenttiin saakka. Lisäksi on paikallaan huomauttaa, että tullitilasto ilmaisee vain tavaravirtojen suuruuden. Esimerkiksi suuret rakennustyöt, joita suomalaisella työvoimalla rajan takana suoritetaan, näkyvät tullitilastossa vain tarviketoimituksina. Vaikka kyseisillä rakennustöillä on melkoinen merkitys kauppatasetta tasapainoittavana tekijänä, ovat jopa eräät ammattiyhdistysjohtajat purkaneet huonoa tuultaan Kostamuksen kaivoskaupungin rakentamiseen. Heidän käyttäytymistään on myös ulkoministeri Karjalainen ihmetellyt. Hän toteaa aivan oikein, että esimerkiksi Oulun läänistä on *vuosittain* siirtynyt etelään yhtä paljon työntekijöitä, kuin koko Kostamus tarvitsee.

Meidän on syytä korostaa lisäksi, että Karjalaisen mainitsema massamuutto on tapahtunut täysin suunnittelemattomasti, anarkisena ruokapalan etsimisenä. Yhteistyö Neuvostoliiton kanssa sensijaan tapahtuu sopimusten, ennenkaikkea pitkäaikaisten sopimusten puitteissa. Kun Kostamus on valmis, odottavat suomalaisia työmiehiä monet muut työkohteet, joista voidaan sopia vuosikausia ennakkoon.

Mielenkiintoista on todeta myös maataloustuotteiden viennin voimakas kasvu. Maatalousvienti Neuvostoliittoon saavuttaa tänä vuonna uuden ennätyksen, noin 200 miljoonaa markkaa. Näyttää siltä, että Suomen ja Neuvostoliiton välisen kauppavaihdon osuus Suomen ulkomaankaupasta huomattavasti kasvaa. Kahdeksan ensimmäisen kuukauden tiedot osoittavat viennin tosin edelleenkin olevan alle 12 %, mutta tuonnin sensijaan nousevan jo 19,1 %:iin maamme koko ulkomaantuonnista.

Vaaditaan kuitenkin jatkuvia ponnistuksia tämän osuuden säilyttämiseksi pysyvästi. Maassamme on poliittisia ja taloudellisia voimia, jotka vastustavat tällaista

kehitystä. SKP:n tehtävänä on entistä aktiivisemmin osallistua taloudellisen yhteistyön ja kaupan laajentamiseen ja syventämiseen Suomen ja Neuvostoliiton kesken.

Runkosopimuksen edellyttämä tavaranvaihto merkinnee Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan osuuden nousua 20 % paikkeille. On otettava nimittäin huomioon sekin, että runkosopimukset ovat aina tulleet huomattavasti ylitetyiksi.

Runkosopimus vuosiksi 1976—80 edellyttää Suomen taholta teollisuuden tuotantokyvyn huomattavaa lisäämistä ja investointien kasvua myös niillä tuotannon aloilla, jotka toimittavat Neuvostoliittoon erilaisia kulutustarvikkeita. Maatalouden kohdalla runkosopimus merkitsee maatalouden ylijäämän markkinointia Neuvostoliittoon jatkuvasti. NKP:n 24. edustajakokouksen peruslinja: neuvostokansan elintason monipuolinen ja voimakas kohottaminen, heijastaa vaikutuksensa 1976—80 runkosopimukseen. Suomen työväenluokan ja muiden työtätekevien omakohtaisesta taistelusta riippuu, missä määrin tämä vaikutus heijastuu myös suomalaisen työmiehen, pienviljelijän, opiskelijan tai tiedemiehen elintason nousuna. Joka tapauksessa neuvostokansan voitot tällä alueella työntävät myös Suomen työtätekeviä menestyksiin taistelussa etujensa puolesta.

Puolueemme on viimeisten kymmenen vuoden aikana jatkuvasti kiinnittänyt huomiota energiahuollon turvaamiseen. Olemme esittäneet pitkäaikaisen energiasopimuksen solmimista Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Tätä kysymystä kosketeltiin viimeksi viime vuoden maaliskuussa NKP:n valtuuskunnan kanssa käydyissä keskusteluissa. Puolueen huolenpito energiakysymyksistä on ollut perusteltua. Erittäin selvästi tämä ilmeni viime vuonna tapahtuneitten öljyn maailmanmarkkinahintojen korotusten yhteydessä ja öljyn tuotannon väliaikaisten rajoitusten tapahtuessa. Järkytykset, jotka energia-alalla kohtasivat kapitalistista maailmaa, sivuuttivat Suomen varsin

vähällä, johtuen nimenomaan siitä, että oli vähitellen muodostunut varsin pitkälle kehittynyt yhteistyö Neuvostoliiton kanssa.

Kysymys energiapoliittisista järkytyksistä ei ole suinkaan ohi mennyttä elämää. Kapitalismin yleisen kriisin syventyessä myös energiakysymys on edelleen kärjistynyt. Tätä heijastavat varsin värikkäästi ne lausunnot, joita Yhdistyneitten Kansakuntien kokoontuessa syysistuntoonsa on esitetty. Yhdysvaltojen ulkoministeri Kissinger YK:ssa ja presidentti Ford ovat lausunnoissaan varsin jyrkin sanakääntein varottaneet öljyntuottajamaita öljyn hintojen korotuksista ja vaatineet niiden alentamista. Samalla he ovat epäsuorasti uhanneet ydinasesodalla, jos Yhdysvaltojen vaatimuksiin ei suostuta. Tämä mitä selvimmin heijastaa energiapolitiikan perustavaa laatua olevaa merkitystä nykyajan talouteen ja politiikkaan.

Tätä taustaa vasten arvioiden on käynyt entistäkin selvemmäksi, että pitkäaikainen energiasopimus Suomen ja Neuvostoliiton kesken on elintärkeä maallemme. Neuvostoliiton presidentin, toveri Podgornyin vierailun aikana solmittu voimataloutta koskeva sopimus sisältää ennen muuta atomivoimaloiden jatkuvan rakentamisen yhteistyössä Neuvostoliiton kanssa, ensin Loviisa III ja IV:n rakentamisen ja myöhemmin 1980-luvun jälkipuoliskolla 1.000 megawatin laitosten rakentamisen. Samalla sovittiin sähköenergian tuonnista aina 8 miljardiin kWh:iin vuodessa.

Puolueemme energiapoliittisessa ohjelmassa kiinnitetään suuri huomio myös öljyn, maakaasun ja kivihiilen saannin turvaamiseen tarvetta vastaavasti pitkäaikaisin toimitussopimuksin sekä öljyputken rakentamiseen öljyn kuljetuksen helpottamiseksi ja Itämeren saastumisvaaran pienentämiseksi. Suurlähettiläs Stepanovin äskeinen lausunto Kotkassa osoittaa, että puolueemme kan-

nanotot näiltäkin osin saavat myönteistä vastakaikua Neuvostoliiton taholta.

Myös SEV:in suuntaan tapahtuu edistystä, vaikka kovin hitaasti. Puolueemme pyrkii kaikin keinoin lujittamaan ja laajentamaan taloudellista yhteistyötä N-liiton ja muiden SEV-maiden kanssa. Se vastaa kansamme perusetuja.

YRJÖ TIRRI

TYÖMME JÄRJESTÄMINEN TYÖPAIKOILLA JA AMMATTIYHDISTYS-LIIKKEESSÄ

Suomen kommunistisen puolueen työn suuntaaminen keskeiseltä osaltaan työpaikkatyön ja ammattiyhdistystoiminnan piiriin ei johdu sattumanvaraisesta päätöksen teosta, vaan perustuu yhteiskunnallisen kehityksen marxilaiseen analyysiin ja työväenluokan taistelun kansallisiin ja kansainvälisiin kokemuksiin, sekä niistä tehtyihin yhteenvetoihin. Se liittyy keskeisiltä osiltaan myös maailmanlaajuiseen imperialisminvastaiseen taisteluun, mikä konkretisoituu mm. työpaikkojen ja ammattiyhdistysliikkeen lujittuvaan ja yhä laajemmin kansainväliseksi muodostuvaan taisteluun imperialismin ydinlinnakkeita, monikansallisia monopoliyhtiöitä vastaan. Näissä puitteissa toiminta on myös mitä aktiivisinta osallistumista maailmanrauhan turvaamisen puolesta käytävään kamppailuun, monimiljoonaisten kansanjoukkojen yhteispyrkimykseen.

Kommunistiset puolueet eivät voi toimintansa kehittämisessä suvaita pysähdystiloja, paikoilleen asettumista. Luokkataistelun ankarat vaatimukset kehottavat jatkuvasti suhtautumaan kriittisesti omaan työhön, tarkastelemaan sen tuloksia tai puutteita ja heikkouksia, vertaamaan niitä muissa maissa saatuihin kokemuksiin ja parhaisiin tuloksiin. Tarkastelun kohteena on välttämätöntä pitää myös oman maan muiden puolueiden ja niistä ennen kaikkea työväenpuolueiden toimintaa ja niiden roolia yhteiskunnallisessa kamppailussa.

Suomen kommunistinen puolue on ennen kaikkea työväenpuolue, jonka aatteellinen perusta on marxismi-leninismi. Siksi on mitä luonnollisinta, että se suuntautuu toiminnassaan ratkaisevasti työpaikoille ja ammattiyhdistysliikkeeseen. Suomen sosialidemokraattinen puolue luetaan myös työväenpuolueeksi. V. 1975 kesäkuussa pidettävää puoluekokoustaan varten se on asettanut järjestötoiminnan uudistamistoimikunnan. Sanomalehdessä julkaistussa lausunnossa, jonka puoluetoimikunta oli hyväksynyt, se asettuu alueyhdistysten perustamisen kannalle. Kun saman raportin mukaan sos.dem. puolueen piirissä on viime vuosina perustettu myös työpaikka- ja ammattiyhdistyspuolueosastoja, jätetään siltä osalta pieni varaus. Perussuuntaus on kuitenkin alueosastoihin, siis toisensuuntainen kuin SKP:llä. Jonkinlaiset perustelut tuolle suuntaukselle ovat tietysti olemassa. Todennäköisintä on, että sos.dem. puolueen on vaikeampi saada esim. nykyisin noudattamansa hallituspolitiikan taakse työläisjäsenistä koostuvia puolueosastoja. Sen sijaan alueelliset osastot, joissa on hyvillä virkapaikoilla ja muita vauraammassa asemassa olevia puolueen politiikan ohjaavia voimia, ovat paremmin mukautettavissa myös täysin porvarillisen politiikan tukijoiksi.

Myöskään kommunistisissa puolueissa työpaikkaosastoihin suuntautuminen ei ole itsestään selvä asia, vaikkakin muista syistä. Ennen kaikkea vanhat tavat ja tot-

tumukset ovat haittana työn kehittämisessä tällä saralla. Ranskassa, jossa RKP:lla on tuntuvasti suurempi jäsenosuus ja toiminnan painopiste työpaikkaosastoissa kuin meillä, on viime aikoina myös voimakkaasti käsitelty puoluetyön kehittämistä työpaikoilla. Ranskan puolueella on myös merkittäviä saavutuksia, vaikka samantapaisia vaikeuksiakin esiintyy. Niinpä seuraava lainaus L'Humanitesta lokakuulta 1974 valottaneekin asiaa: "Puolueryhmien työ pyritään mukauttamaan työpaikan erikoisolosuhteisiin. Yhdessä asiassa ei tingitä, nimittäin kuulumisessa asuinpaikan puolueryhmiin. Tästä on jo vuosia käyty kamppailua: tapeltu, kirjoitettu, soitettu, huudettu eikä tovereita ole jätetty rauhaan. Puolue on sanonut: etusijojen etusija työpaikoille; ja tämä on oikein. Työnantajamme ei ole esikaupunkialueella, vaan työpaikoillamme, jossa käymme ratkaisevat taistelumme. Ja kun on nopeasti ratkaistava kysymyksiä, niin mistä löydämme sitten heti työtoverimme, jotka kaikki asuvat eri puolilla, kaukana toisistaan. Ei voi ajatellakaan, että puolueen jäsenen työskennellessä 3000 työläisen työpaikalla, hän kuuluisi asuinpaikkansa puolueryhmään."

Vaikka mittasuhteet saattavat olla erilaiset, ovat ongelmat meille läheiset. Jotta voisimme menestyä suuressa kamppailussamme SKP:n työpaikkaorganisaation suuntaamiseksi ja laajentamiseksi ratkaisevasti työpaikoille, on asia tultava periaatteellisesti selväksi jokaiselle asiaan vaikuttavalle kommunistille. Tämän päivän tilanne ei nimittäin vielä osoita asian olevan selvän, vaikka tulokset esim. tämän vuoden osalta osoittavatkin paranevaa suuntausta.

Tämän hetken tilanne puolueen työpaikkaorganisaatiossa eri piirijärjestöjen alueella on sellainen, että, esim. Jyväskylän piirijärjestön jäsenistä kuuluu työpaikkaosastoihin 23,0 %, Etelä-Karjalan 22,6 %, Helsingin 20,9 %, Satakunnan 19,5 %, mutta voimakkaasti teollistuneella Uudellamaalla vain 0,7 %.

Työpaikat ja mahdollisuudet

Työpaikkaorganisaatiomme tämän hetkistä puutteellista ulottuvuutta, mutta samalla myös sen kasvun mahdollisuuksia kuvaa se, että maassamme on v. 1971 teollisuustilaston mukaan yksistään teollisuuden piirissä 139 sellaista teollista suuryritystä, joissa on yli 500 työntekijää. Tämänsuuruisia laitoksia on kaikkiaan tällä hetkellä vajaat 200. Yli 200 työntekijää käsittäviä teollisia yrityksiä on v. 1971 tilaston mukaan 332 ja niissä 284 526 työntekijää, eli 57 % teollisuusyritysten työntekijöistä.

Puolueen työpaikkaorganisaatio ei näin ollen ulotu edes puoleen yllä esitetyistä teollisuusyrityksistä. Niiden ohella tulisi puoluetyön järjestämisen kohteiksi ottaa myös virastot, laitokset, liikenne, palvelupaikat, ym. On syytä korostaa, että suurten työpaikkojen ohella on välttämätöntä huomioida myös keskisuuret ja pienet yritykset, sillä työvoiman kokonaismäärästä niissä työskentelee suurin osa.

Puolueemme työpaikkaorganisaation lisäksi on työväen taisteluvoimaa lisäämässä SDNL:n ay-klubeja ja SKDL:n työpaikka- tai ammattialayhdistyksiä, joista eräät ovat toimineet aina 1950-luvulta saakka.

Työpaikkapuoluejärjestöjen työ

Työpaikkapuoluejärjestö ei voi eikä se saa ottaa ammattijärjestön paikkaa. Kummallakin järjestöllä on omat, vain sille kuuluvat tehtävänsä. Työpaikan puoluejärjestön tehtävänä on työväen luokkatietoisuuden kohottaminen, toiminta työväenluokan taistelun järjestäjänä ja rohkaisijana, sekä toiminnan ohjaaminen yhteiskunnallisesti tietoisiin tavoitteisiin ja päämääriin. Työpaikan puoluejärjestöillä on työväenluokan taistelussa

suoritettavanaan erittäin vaativa tehtävä. Sen toteuttaminen on mahdollista vain puolueen poliittisen linjan ja päätösten toteuttamisen kautta.

Työpaikkatyön menestyksellinen toteuttaminen edellyttää suunnitelmallista toimintaa, jolloin on syytä ottaa huomioon pitkän aikavälin tavoitteet ja toiminta niiden puolesta, sekä lyhyelle aikavälille asetetut tehtävät. Suunnitelmissa pyritään määrittelemään konkreettisiksi tehtäviksi puolueen edustajakokouksen ja keskuskomitean päätökset, sekä työpaikan omista olosuhteista johtuvat tehtävät. Suunnitelmat käsitellään kollektiivisesti, jotta niiden toteuttamiselle muodostuu joukkotoiminnan perusta.

Tehtäväasettelun toteuttaminen edellyttää riittävän ulottuvaa ja tehokasta organisaatiota. Sitä on jatkuvasti täydennettävä ja käytettävä toiminnassa. Vain silloin se pysyy toimintakykyisenä.

Puolueen jäsenet eivät voi asennoitua ahdasmielisesti työpaikalla mahdollisesti toimiviin muihin kansandemokraattisiin järjestöihin, vaan niiden kanssa on toimittava rakentavassa yhteistyössä. Siten on mahdollisuus saada vakuuttamisen tietä kommunistien esittämät kannanotot hyväksytyiksi ja puolueesta muodostuu tällöin johtava voima. Rakentava yhteistoiminta mahdollistaa myös uusien jäsenten tulon puolueen riveihin.

Kommunistien työpaikkajärjestöjen tulee toimia niin, että ammattiyhdistysliikkeessä toimivien kommunistien tai niiden puolue-elimien esityksestä syntyneille ja puolueen hyväksymille tunnuksille ja tavoitteille, esim. työehtosopimuskamppailussa, saadaan joukkokannatus. Kilpailevien rinnakkaistunnusten tuonti kommunistien toimesta merkitsee puoluetyön hajottamista ja siten työväenluokan taistelun heikentämistä.

Kaikkien tehtävien toteuttamisen yhteydessä on pidettävä jatkuvana päämääränä työväenluokan yhtenäisyyden rakentumista työväen luokkaetujen pohjalta, sillä se

on sekä kunkin hetken taistelukysymysten että työväenluokan lopullisen päämäärän, sosialismin rakentamisen avainkysymys.

Kommunistit eivät voi yhtyä porvarillisten ja eräiden sosialidemokraattisten johtohenkilöiden kannanottoihin, joissa he tuomitsevat elinehtojaan ja oikeuksiaan työtaisteluilla puolustamaan nousevia työläisiä. Päinvastoin. Kommunistit antavat tukensa kaikille työläisten oikeutetuille taisteluille. Erityisesti juuri kommunistien työpaikkajärjestöt joutuvat toimenpiteillään tukemaan työpaikka- ja alakohtaisiin taisteluihin osallistuvia työläisiä ja heidän ammatillisia järjestöjään. Jokaisen työtaistelun tai kamppailun yhteydessä kommunistit pyrkivät kuitenkin vaikuttamaan siihen, että päätösten teko tapahtuu demokraattisia menettelytapoja noudattaen ja että päätöksen alaiset joukot ovat tietoisia päätösten sisällöstä ja heitä koskevista tekijöistä. Vain tältä pohjalta kehittyy päämäärästään tietoinen taisteleva työväenluokka. Kommunistien velvollisuus on myös vaikuttaa siihen, että jokainen työtaistelu käytäisiin työläisille mahdollisimman vähäisin menetyksin ja sen avulla turvattaisiin mahdollisimman hyvä tulos.

Työpaikka- ja ammatityhdistystyössä meidän on suuntauduttava nykyistä laajemmalla rintamalla, nykyistä aktiivisemmin rauhan puolesta suoritettavaan toimintaan.

Meidän tulisi pyrkiä siihen, että SAK liittyisi joko suoraan tai rauhantyöntoimikuntansa kautta Suomen Rauhanpuolustajiin. Sitä kautta olisi mahdollisuus viedä rauhanpuolustajien toimintaa entistä suurempien joukkojen keskuuteen työpaikoille ja ammattiyhdistysliikkeeseen ja nostaa Rauhanpuolustajien työ myös tältä osin nykyajan kehitystä vastaavalle tasolle. Se merkitsisi suurten kollektiivisten joukkojen demokraattisen päätöksenteon kautta niin aineellisen kuin henkisen panoksen antamista tämän tärkeän tehtävän toteuttamiseen. Samalla se toisi

uusia huomattavia väestöryhmiä kansanjoukkojen yhteiskamppailuun rauhan puolesta.

Työväenluokan sosialistisen tietoisuuden kehittämiseksi ja Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden politiikan ja saavutusten selvittämiseksi tulee työpaikoilla tehdä niitä tunnetuiksi mahdollisimman laajassa mitassa käyttäen hyväksi kaikkea julkaistua materiaalia. Kommunistien työpaikkaosastojen ja -ryhmien on jatkuvasti huolehdittava siitä, että kaikkiin työväestön edustusta edellyttäviin tehtäviin ja luottamustoimiin tulee valituiksi tietoisimpia ja toimivimpia henkilöitä. Samalla heidän toimintaansa on tuettava kaikin keinoin, huolehdittava jatkuvasta koulutustoiminnasta, seurattava työn kehitystä ja autettava sitä tarvittaessa neuvoin, kollektiivisin keskusteluin ja rakentavan kritiikin avulla. Erityisesti tulee valvoa, että tehtävät eivät kasaannu yksille henkilöille ja että pääluottamusmiehiä tai muita vastaavanlaisissa tehtävissä työskenteleviä ei kuormitettaisi liiaksi teknisillä tehtävillä tai toimenpiteillä, jotka toiset voivat kitkattomasti suorittaa. Nämä järjestelyt antavat mahdollisuuden toteuttaa tehokkaasti koko työväen kannalta merkittävää päätehtävää. Tärkeätä on myös pyrkiä sijoittamaan valittavat henkilöt kunkin edellytyksiä parhaiten vastaaville paikoille. Tällöin ei tule unohtaa myöskään tehtävien vaihtomahdollisuutta eikä uusien voimien jatkuvaa esiinnostamista. Tätä kautta on mahdollisuus kehittää työpaikalle laaja kokemusta omaava aktiivijoukko.

Toiminnan avoimuus

Kommunistien työpaikkajärjestöt eivät ole mitään salaseuroja. Niiden toiminta on saatettava mahdollisimman laajaan tietoisuuteen. Siksi on kaikilla työpaikoilla pyrittävä saamaan kokoontumisoikeus. Se laajentaisi

mahdollisuuksia järjestää myös kommunistien avoimia kokouksia, jolloin järjestöön kuulumattomilla työpaikan työläisillä olisi mahdollisuus tutustua käytännössä kommunistien toimintaan. Se on paras tie ennakkoluulojen poistamiseen.

Kommunistien toiminnan avoimuus merkitsee myös sitä, että jokaisen kommunistin toiminta on kaikkien tiedossa ja arvosteltavissa. Se on omiaan auttamaan puolueen rivien yhtenäisinä säilymistä. Poikkeaminen puolueen poliittisesta linjasta tai päätöksistä oman työpaikan toiminnassa tai toimintaa vahingoittavat yksilölliset pyrkimykset tulevat kaikkien havaittaviksi ja auttavat niiden poistamista sääntöjen mukaisessa järjestyksessä.

Kommunistien toiminta ammattiyhdistysliikkeessä

Kommunistit eivät tavoittele amattiyhdistysliikkeessä mitään työväenluokan eduista poikkeavia erikoisetuja. Sen sijaan kommunistit pyrkivät toimimaan niin, ettei ammattiyhdistysliikettä tehtäisi porvarillisen politiikan välikappaleeksi ja ettei ammattiyhdistysliike unohtaisi tärkeintä luokkavelvollisuuttaan: jäsenkuntansa etujen mahdollisimman tehokasta ajamista.

Palkansaajat ovat järjestäytyneet ammattiyhdistysliikkeeseen työväenluokkana ja joutuvat etujensa ajamiseksi taistelemaan pääomapiirejä tai heidän etujärjestöjään vastaan. Tässä suhteessa ovat niin SAK, TVK, AKAVA kuin eräät muutkin palkkatyöläisten ammattiyhdistysjärjestöt samassa rintamassa työnantajapiirejä vastaan. Sen mukaan myös kommunistien pyrkimykset ovat kaikissa ammattiyhdistysliikkeen järjestöissä samanlaiset. He lähtevät siitä, että ammattiyhdistysliikkeen järjestöjen ollessa palkkatyöläisten yhteisiä, asioista on myös päätettävä yhteisesti neuvotellen. Siksi esim. sos.dem. puolueen he-

gemonia-, (ylivalta-)pyrkimykset SAK:ssa ovat tuomittavia. Ne eivät myöskään vastaa SAK:n periaatteita.

Esitetyt seikat on syytä huomioida tilanteessa, jolloin maamme ammattiyhdistysliikkeen rivit ovat olleet voimakkaassa kasvussa. Kuuluuhan Suomi ammatillisen järjestäytymisen suhteen jo kapitalististen maiden eturiviin. Ammatillisen järjestäytymisen voimakas kasvu ei ole irrallinen ilmiö. Se on osoitus luokkatietoisuuden herääämisestä, yhteiskunnallisesta valpastumisesta, joka liittyy myös luokkaristiriitojen kärjistymiseen.

Ammatillisen järjestäytymisen voimakas kasvu, johon on liittynyt myös kommunistien ja kansandemokraattien kannatuksen tuntuva lisääntyminen erityisesti SAK:n liittojen piirissä, ei luonnollisesti miellytä pääomapiirejä. Niinpä oikeistovoimat tekevät yrityksiä tunkeutuakseen ammattiyhdistysliikkeeseen, ei rakentavassa mielessä vaan saadakseen aikaan hajaannusta. Kokoomus on palkannut työntekijän tähän toimintaan ja Keskustapuoluekin valtuuskuntineen pyrkii häärimään ay-asioissa. Tämä asettaa kommunisteille entistä suurempia vaatimuksia ay-liikettä hajottamaan pyrkivien voimien torjumiseksi.

Ammattiyhdistysliikkeen voiman halvaannuttamiseen pyrkii porvaristo myös lainsäädäntötietä. Tästä on osoituksena mm. Sarkon komitean mietintö, jossa esitetään supistettavaksi työläisten oikeuksia puolustaa etujaan. Näissä pyrkimyksissään ovat porvarit saaneet tukea oikeistososialidemokraateilta.

Jotta ammatillisesti järjestäytyneet palkkatyöntekijät kykenisivät torjumaan asiaansa vahingoittamaan pyrkivät voimat ja saavuttamaan parempia etuja, tulisi heidän etujensa mukaisen kommunistien linjan ay-liikkeessä voimistua entisestään. Se edellyttää mm. seuraavia toimenpiteitä:

Ammattiyhdistyspoliittisten asioiden — työehtosopimusasiat, työsuojelukysymykset, työpaikkaterveydenhoitotoiminta, ym. — käsittely ja joukkotoiminta niiden

puolesta on saatava laajenemaan voimakkaasti ja sitä kautta ammattiyhdistysliikkeen jäsenistö tietoiseksi ja nykyistä aktiivisemmaksi. Samalla on selvitettävä ammattiyhdistysliikkeen pyrkimyksiä vastustavien voimien toimintaa ja tavoitteita, jotta niistä johtuva vaara tunnettaisiin. Tehtävän toteuttaminen edellyttää koko SKP:n järjestökoneiston ja vaikutuksessa olevan välineistön määrätietoista suuntaamista näiden asioiden kehittelyyn ja toteuttamiseen sovittavan tehtäväjaon pohjalta.

Ammattiliittojen puoluejaostojen ja kansandemokraattisten hallintoryhmien tulee järjestää säännöllinen ja suunnitelmallinen työskentely, joka auttaa kentällä suoritettavaa joukkotyötä ja -toimintaa. Tehtävän toteuttaminen edellyttää jatkuvaa yhteistyön kehittämistä SKP:n ja kansandemokraattisten järjestöjen kanssa.

SKP:n piirijärjestöjen ay-jaostojen ja alakohtaisten puoluekomiteoiden työ tulee saattaa säännölliselle ja suunnitelman mukaiselle pohjalle. Vain sitä kautta voidaan antaa jatkuvaa konkreettista ohjausta SKP:n työpaikkajärjestöille.

Ammattiliittojen edustajakokousvaalien saadessa yhä enemmän yleispoliittista merkitystä, samalla kun niillä on keskeinen merkitys kunkin ammattiliiton tulevaan toimintaan, on välttämätöntä antaa koko liikkeemme tuki näille kamppailuille. Se edellyttää pitkäjänteistä konkreettista valmistautumista ammattiliiton puoluejaoston ja kd-hallintoryhmien taholta, kiinteätä yhteyttä puoluejärjestöihin ja koko kansandemokraattisen järjestökentän aktiivista tukea.

Vuonna 1975 suoritetaan Rakennustyöväen, Metallityöväen ja Kiinteistötyöntekijäin ammattiliittojen edustajakokousvaalit. Kaksi ensinmainittua muodostavat yli neljänneksen koko SAK:n jäsenistöstä, joten näiden liittojen vaaleilla on ratkaiseva merkitys. Kiinteistötyöntekijäin liitto on alan työntekijäin etujen mukaisesti kommunistien ja kansandemokraattien johtama ja sellaisena se

tulee säilyttää. Näiden kaikkien edustajakokousvaalien onnistuminen on meille yhteisvastuullinen tehtävä.

On luonnollista, että kaikki suuret tehtävät jäsentyvät pienempiin osatekijöihin, joista koostuu kokonaisuus. Ammattiyhdistysliikkeen keskeisin toimintakenttä on työpaikkojen ohella ammattiosasto. Miten näiden osastojen puitteissa kyetään tehtävät ratkaisemaan, siitä riippuvat muut tulokset. Meidän tulisikin tulevassa toiminnassa kohdistaa suuri huomio ammattiosastojen työn tutkimiseen, erittelyyn, sen toiminnan eri puolien tarkasteluun. Miten ammattiosasto toimii mielipiteen muodostajana tai siihen vaikuttajana, mikä merkitys on kollektiivisella yhteenkuuluvuudella, miten koetaan jäsenistön keskuudessa palkkaneuvottelut, työtaistelut ja monet muut toimenpiteet? Voidaan rehellisesti sanoa, että olemme työssämme tällä saralla jonkin verran edistyneet, mutta edelleenkin siinä on valtavia aukkoja. Ammattiliittojen jäsenistä käyttää esim. lehtiseteliä vain n. 20—25 %. Ammattiosastojen kokouksiin osallistuu sitäkin vähemmän jäseniä. Puheille hiljaisesta enemmistöstä on siis katetta.

Jos me yhteisvoimin kykenemme tätä ongelmaa purkamaan, kehittämään toimintaa niin, että "hiljainen enemmistö" muuttuu vähemmistöksi ja voimme puhua aktiivisesta enemmistöstä, olemme astuneet pitkän askeleen eteenpäin ei ainoastaan ajankohtaisissa taistelukysymyksissä vaan suurempiin päämääriin, sosialismin tavoitteisiinkin nähden.

SKP:n suuntautuminen entistä suuremmalla voimalla työpaikkatyön ja ammattiyhdistyspolitiikan kysymyksiin ei merkitse vain yhden poliittisen toimintakentän aktivoimista. Siihen sisältyy paljon enemmän. Se merkitsee entistä suuremman huomion kohdistamista työtätekevien asemaan, heidän etujensa puolesta käytävän taistelun voimakkaampaa kehittämistä. Se merkitsee tämän maan ratkaisevan voiman, Suomen työväenluokan

oikeaan asemaan nostamista. Työväenluokan taistelun voimistuminen, mitä osoittavat mm. lisääntyneiden lakkoliikkeiden luvut, sekä siinä yhteydessä lujittunut työväen rivien yhtenäisyys osoittavat vakuuttavasti, että ne ratkaisut ja se politiikka, jota Suomen Kommunistinen Puolue on ajanut, on ollut oikea.

RISTO KOSKINEN

AATTEELLINEN TYÖ, KOULUTUS JA TIEDOTUS

Työväenluokka on tänään ja tulevaisuudessa sosialismin puolesta käytävän taistelun ja kommunistisen puolueen perusvoima. Siksi työpaikat ja ammattiyhdistysliike ovat myös aatteellisen koulutus- ja tiedotustyömme keskeinen kohde. Ei riitä se, että SKP tukee työväestön kamppailua työ- ja palkkaehtojensa puolesta. Ei riitä vain tuki ammattiyhdistysliikkeen taistelulle. Kommunistisen puolueen on ulotettava työpaikka- ja ammattiyhdistysaktiivin keskuuteen myös laaja marxismi-leninismiin perustuva aatteellinen ja puolueen käytännön johtotyön koulutus sekä laaja selostustyö kapitalismin riistojärjestelmän ja sen syvän kriisin paljastamiseksi ja sosialismin toteuttamiseksi. Tuohon työhön liittyy kiinteästi myös sosialististen maiden saavutusten tunnetuksiteko sekä työväenluokan kansainvälisen yhteistyön ja solidaarisuuden korostaminen.

Puolueen perustehtävä tällä hetkellä on koota mahdollisimman laaja rintama taisteluun demokraattisten uudistusten puolesta. Se johtaa väistämättä taisteluun valtiomonopolistista kapitalismia, suuryrityksiä ja rahamaailmaa vastaan.

Myös aatteellisen taistelun alalla joudumme siis päähuomion kohdistamaan monopolien vallan paljastamiseen ja mahdollisimman laajan rintaman kokoamiseen sitä vastaan. Siinäkin työväenluokan osuus tulee olemaan keskeisin. Sillä se on suurin ja kasvava voima, ja todelliset riistosuhteet ovat työpaikoilla helpoimmin tunnistettavissa. Siitä korostuu väistämättä myös työväenluokan yhtenäisyyden merkitys. Vain luokkatietoisena ja yhtenäisenä se voi nuo esille asettuneet suuret historialliset tehtävät täyttää.

Viime vuonna Neuvostoliitossa ilmestyneessä kirjassa "Kansainvälinen kommunistinen liike" painotetaan työväen yhteisrintaman merkitystä seuraavasti:

> "Vastapainoksi maailman porvariston strategialle, joka on suunnattu työväenliikkeen hajottamiseen sekä vihamielisyyden säilyttämiseen ja syventämiseen sen eri osien välillä, kommunistit asettavat oman taistelustrategiansa, joka tähtää työväenluokan yhtenäisyyteen, vihamielisyyden hävittämiseen sen eri puolueiden ja järjestöjen väliltä, sen kaikkien osastojen varman yhteistoiminnan aikaansaamiseen taistelussa työväenliikkeen välittömien ja lopullisten tavoitteiden puolesta. Kommunistien työskentely työväen yhtenäisyyden puolesta ei ole vain tämänpäiväisestä poliittisesta ja luokkavoimien suhteesta ja kansainvälisen työväenliikkeen tämänpäiväisistä tehtävistä juontuva tilapäinen konjunktuuri-ilmiö. Kommunistit ovat aina pitäneet ohjeenaan tätä strategista periaatetta tehtäviään ja politiikkaansa määritellessään. — — —"

Niin tuttu kuin em. määrittely monille onkin, meillä kuitenkin koulutus- ja tiedotustyössä on siitä paljon

varteen otettavaa. Vain työväenluokan yhtenäisellä taistelulla on mahdollista saavuttaa todella merkittäviä tuloksia demokratian laajentamiseksi. Se puolestaan on ratkaisevaa monopolienvastaisessa taistelussa. Joutuessamme käymään luokkataistelua nykyisessä tilanteessa, jolloin työväenliikekin on usein hajallaan, on meidän aatteellisessa koulutustyössämme kuitenkin aina säilytettävä yhtenäisyyttä korostava suunta.

Tiedämme, että ammattiyhdistysliikkeessä on runsaasti sosialidemokraattisia voimia, jotka puolueensa johdolla pyrkivät suuntaamaan sen luokkasovinnon tielle, sellaiseen ammattiyhdistyspolitiikkaan, joka asiallisesti johtaa valtiomonopolistisen kapitalismin kuuliaiseksi käyttöaseeksi alistumiseen.

Tätä oikeistosuuntausta vastaan meidän on jaksettava suorittaa jatkuvaa paljastuskamppailua ja syvällisellä koulutustyöllä on luotava lujaa luokkatietoisuutta sen esteeksi. Mutta samalla meidän on kyettävä omassa keskuudessamme käymään syvällistä ja laajaa pohdintaa niistä luokkataistelun muodoista, jotka kunakin aikana tuovat parhaan tuloksen niin työväenluokan konkreettisiin olosuhteisiin kuin monopolienvastaisen rintaman kokoamisessakin.

Tällä hetkellä on entistä tarkemmin selvitettävä, missä määrin nykyisen valtiomonopolistisen kapitalismin aikakaudella palkkatyöväen reaaliansioiden puolustamiseen liittyvä tehtäväkenttä on muuttunut. Laajempaa ja pysyvämpää taisteluyhtenäisyyttä ei edistä esimerkiksi yksinomaan palkankorotusvaatimusten linja silloin, kun työväenluokka itse joutuu kokemaan suuryhtiöiden ottavan taistelun tulokset täysin järjestelmällisesti monin muin keinoin nopeasti takaisin. Tämä on eräs keskeinen luottamuskysymys. Työväenluokan yhtenäisyys on toteutettavissa vain realistiselta pohjalta lähtevän yhtenäisen toiminnan kautta.

Tänä päivänä kamppailu tulonjaosta on saanut yhä poliittisemman luonteen. Mm. hallituksen hinta-, asunto-, vero-, talous- ym. politiikka on joka päivä esillä ja suurin osa palkkatyöläisistä tuntee, että se vaikuttaa erittäin ratkaisevasti heidän ostovoimaansa ja elintasoonsa. Meidän on huolehdittava, että noiden tapahtumien takaa vedetään esille myös suurpääoma. Ja silloin on nähtävä, että ratkaisevimmat aseet työläisillä sekä työehtosopimus- että laajemmin tulonjakopoliittisessa taistelussa on käsissään silloin, kun sopimukset ovat auki, tai se uhka on edessä. On huolehdittava siitä, että noita aseita myös käytetään työläisten todellisten etujen hyväksi, että hallitusten ja kapitalistien keinottelumahdollisuudet saadaan edes jossain määrin rajoitetuiksi.

On selvää, että tämä vaatii myös valistustyömme kohottamista sitä edellyttävälle poliittisen taistelun tasolle. On ryhdyttävä johdonmukaisesti kitkemään pois sitä menneeseen perustuvaa lahkolaispolitiikkaa, joka auttaa vain porvaristoa ja sosialidemokraatteja esim. sopimusratkaisuissa työntämään meidän vaikutuksemme taka-alalle.

Nämä ovat kysymyksiä, jotka vaativat todella aatteellista ja samalla läheisesti käytäntöön liittyvää pohdintaa. Siihen meidän on oltava valmiit, sillä tässä on kysymys monesta; miten lyödään takaisin oikeistososialidemokratian pyrkimykset tehdä ay-liikkeestä valtiomonopolistisen kapitalismin tahdoton osa, miltä pohjalta maamme työväenluokan taloudelliset edut ja todellinen laaja yhteistyö on toteutettavissa, miten edistää työväenluokan jokapäiväistä taistelua kehittymään entistä tietoisemmalle ja poliittisemmalle tasolle, ja miten saadaan politiikkamme sekä aatteellinen työmme entistä paremmin vastaamaan työväenluokan odotuksia. Viime kädessä on siis kysymys niistä asioista, joille monopolienvastainen rintama ja sen keskeinen tekijä, työväenluokan yhtenäisyys, on rakennettavissa. Tässä keskuste-

lussa meidän on uskaltauduttava kajoamaan myös omiin vanhentuneisiin katsomuksiimme, vaikkapa niistä olisi sitten jo ennättänyt muotoutua jonkinlaisia uskomuksia ja lahkolaisilmiöitäkin.

Teillä kullakin tämän työryhmän jäsenistä on luonnos tehtävistä, joilla koulutus -ja tiedotustyömme pyritään työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä parantamaan. En niihin yksityiskohtaisesti puutu. Teidän on syytä sanoa niistä oma mielipiteenne ja tehdä omat ehdotuksenne. Muutamalla sanalla selvitän kuitenkin niihin liittyviä taustakysymyksiä.

Aivan viime vuosina ammattiyhdistysliike ja sen merkitys on valtavasti kasvanut. Samaa voidaan sanoa myös ammattiyhdistysliikkeen käytännöllisestä ja osittain ammattiyhdistyspoliittisestakin koulutuksesta. Kommunistien oma aatteellis-poliittinen koulutus ei tällä työalalla ole kuitenkaan kokenut läheskään vastaavaa nousua. Sirola-opistossa ja muissa kurssikeskuksissa työpaikkatyöntekijäin ja ammattiyhdistysväen kurssit ovat luonnollisesti lisääntyneet, mutta eivät siinä määrin kuin olisi ollut mahdollista ja välttämätöntä. Aivan samaa voidaan sanoa piirikouluista, työpaikkaosastojen järjestämistä opintotilaisuuksista, kerhoista yms.

Nyt on todellakin tullut aika tarttua mitä vakavimmin tähän puutteeseen ja lähiaikoina täyttää sekä paikalliset, piirikohtaiset että puolueen valistusjaoston järjestämät opintotilaisuudet ammattiyhdistys- ja työpaikka-aktiivilla.

On välttämätöntä, että näin tärkeällä alueella, työelämässä toimiva puolueväki saa marxismi-leninismiin perustuvan koulutuksen esim. valtio-opissa, marxilaisessa taloustieteessä, sosialismin teoriassa ja opissa puolueesta. Mutta näiden rinnalla meidän on kyettävä edelleen kehittämään sitä koulutusta, aineistoja ja kursseja, jotka ovat hyvin lähellä sitä työalaa, jossa työskentelemme, joissa pohditaan konkreettisesti myös niitä aihepii-

rejä ja ongelmia, joita joudumme päivittäin ratkomaan. Tällä tavoin opintotoiminnasta voi tulla se aatteellinen sysäys, joka auttaa myös monien tälläkin hetkellä esillä olevien tärkeiden ammattiyhdistys- ja talouspoliittisten asioiden oikeaa ratkaisemista.

Erityistä painoa on nyt sekä puolue- että laajemmalle suuntautuvassa ammattiyhdistysopetuksessa syytä asettaa ns. uusien työväenluokan kerrosten saamiseksi mukaan opintotyömme ja vaikutuksemme piiriin. Onhan niin, että palkkatyövoiman kokonaiskasvun lisäksi on tapahtunut ja tapahtuu joka päivä myös sitä rakennemuutosta, joka lisää teknillisen- ja toimihenkilökunnan sekä virkamiehistön suhteellista osuutta. Samaan aikaan valtaosa tuosta palkkatyöläisjoukosta lähestyy paitsi luokka-asemaltaan myös yhteiskunnalliselta asemaltaan ns. perinteellisen proletariaatin asemaa. Mitä nopeammin saamme tuohon joukkoon yhteyksiä, keskustelu- ja opintotilaisuuksia, mitä nopeammin saamme sieltä sekä puolueen että kansandemokraattisen liikkeen jäseniä, sitä nopeammaksi teemme sen kehityksen, joka yhdistää muun väestönkerroksen kanssamme samaan taisteluun yhteiskunnallisten uudistusten puolesta. Ottaen lisäksi huomioon näiden alojen verrattain suuren naisvaltaisuuden, voidaan siten avata uusia teitä naisten astumiselle puolueemme riveihin ja muuhun edistykselliseen toimintaan mukaan.

Viime vuosina on ammattiyhdistysliikkeen rintamalla tapahtunut eräitä edistysaskeleita, jotka antavat myös kauaskantoisemmalle periaatteelliselle valistustyöllemme aikaisempaa paremmat lähtökohdat. Ammattiyhdistysliikkeen yhdistyminen ja työpaikoilla vallitseva taistelutahdon kohoaminen ovat vaikuttaneet tähän. Mutta erittäin merkittävää on, että esim. SAK:n periaate- ja tavoiteohjelmiin hyväksyttiin v. 1971 edustajakokouksessa monopolien taloudellisen ja poliittisen vallan paljas-

tamiseen liittyvät ja jopa yhteiskuntajärjestelmän muutosta kapitalistisesta sosialistiseksi edellyttävät tavoitteet. Se on kommunistien eräs voitto, jolla on eteenpäin luotaava merkitys.

Voidaan tietenkin sanoa, että nuo ovat vain ohjelmia, joita ei kuitenkaan tarvitse toteuttaa. Ja varmaa onkin, että oikeistososialidemokraattiset ammattiyhdistyspoliitikot kieltäytyvät ehdottomasti ottamasta niitä ohjenuorakseen. Mutta on äärettömän suuri virhe ja toisaalta mitä suurin epäluottamuksen osoitus itseään työväenluokkaa kohtaan syöstä tuohon oikeistoporukkaan koko sosialidemokraattinen tai poliittisesti vielä kypsymätön ammattiyhdistysväki, jonka perusta on sittenkin samassa Suomen työväenluokassa kuin SKP:kin.

Juuri meidän tehtävämme on nostaa nämä ay-politiikan peruskysymykset laajojen jäsenjoukkojen opiskeltavaksi ja taistelun kohteeksi. Siten me voimme erittäin ratkaisevalla tavalla auttaa sen työväenluokan joukkovoiman syntymistä, joka yhdessä poliittisen työväenliikkeen kanssa on valmis murtamaan kapitalismin ja toteuttamaan sosialismin.

Meidän panoksemme aktivoituminen opintotoiminnan alalla on viime aikoina luonut oman mielialansa myös ammattiyhdistysliikkeen koko nykyiseen opintotoimintaan. Esimerkiksi Kiljavan ja Pohjolan opistot olivat lähes koko 50- ja 60-lukujen ajan suorastaan SDP:n puoluekouluja. Nytkin sillä on niissä suhteeton opettajaenemmistö ja tietenkin se myös määrää opetuksen perussuunnan. Mutta meillä on kuitenkin jo oma otteemme niiden opetuksessa ja myös erittäin voimakas opetustyöhönkin vaikuttava oppilasaines. Eri kursseilla on keskimäärin noin 1/3 kaikista oppilaista kommunistien ja kansandemokraattien kannattajaväkeä. Ja kun heillä yleensä on suurempi tietoisuus yhteiskunnan luokkasuhteista ja taistelun välttämättömyydestä, se vaikuttaa kohottavasti opiskelun tasoon. Monillakaan kursseilla ei yk-

sinkertaisesti ole mahdollisuutta enää olla aseistamatta jäsenistöä yhä uusilla sellaisilla tiedoilla, joita he tulevat sieltä hakemaan ja tulevat myös niitä käyttämään nimenomaan taistelussa kapitalismia vastaan.

Tänä päivänä on miellyttävää todeta, että myös KSL on puolueen ay-jaoston johdolla lisännyt työpaikka-aktiivin puoluekoulutukseen liittyvää aineistoa. Ammattiyhdistysaktiivin käytännöllisen koulutuksen aineistot ja koulutustilaisuudet ovat puolestaan kokeneet valtavan kasvun. Edelleen on valmisteilla uusia opinto-ohjelmia sekä meneillään suuri määrä opintotyön ohjaustilaisuuksia.

Nyt tarvitaankin mahdollisimman monen työpaikka- ja ammattiyhdistysaktiivin voimakas panos, että saamme näissä ja muissa tilaisuuksissa koulutetuksi riittävästi opintosihteereitä ja ohjaajia, että noiden aineistojen pohjalla syntyy myös elävä ja laaja opintotoiminta.

Mahdollisimman voimakas KSL:n opintotoiminnan kehittäminen on tällä hetkellä parhain keino myös siihen kohdistuneen syrjinnän lopettamiseksi ammattiyhdistyskentässä. SAK ja sos.dem. johtoiset liitot ovat tunnustaneet vain sos.dem. johtoisen TSL:n kautta tuotetut opintoaineistot SAK:n aineistoiksi. KSL:n aineistoja ja palveluja ei sitävastoin ole tunnustettu.

Vaatiessamme myös KSL:n opintoaineistoja kerhoille ja kursseille me samalla puolustamme sitä asiaa, joka meillä pitää olla eräänä joukkojärjestötyömme perustana, nimittäin tasa-arvoisuutta, demokratiaa ja toisenkin mielipiteen kunnioittamista. Me emme suinkaan vaadi KSL:lle tai kommunisteille ja kansandemokraateille yksinoikeutta opintoaineistojen valmisteluihin. Me emme myöskään vaadi SAK:n hyväksymien TSL:n aineistojen puhdistamista hallitsemiemme osastojen ja paikallisjärjestöjen ohjelmistoista. Niissäkin on paljon tietämisen ja taitamisen arvoista myös meille kommunisteille ja kansandemokraateille. Sitäpaitsi yhteistä ammattiyh-

distysliikettä rakennettaessa on tärkeää tutustua toistenkin ajatuksiin, vaikkapa niitä ei lähes tulkoonkaan omaksuisi, johon ei tietenkään ole syytä.

Meidän on edelleenkin toistettava se vilpitön toivomuksemme, että koko ammattiyhdistysliikkeen kentässä päästään jo lähimmässä tulevaisuudessa yhteiseen ja tasa-arvoiseen ratkaisuun tässä asiassa. Se poistaa turhia kitkatekijöitä opiskelun laajenemisen tieltä. Erilaisia näkemyksiä ja syviäkin aatteellisia eroavaisuuksia on, sen me joudumme myöntämään. Mutta käsitykset asetettakoot käsityksiä vastaan ja aatteet aatteita vastaan silloin, kun ollaan koulun penkillä tai asioita muuten pohtimassa. Syrjintä ei ole se menettely, jolla tällaisia asioita tulee ratkaista.

On tietenkin niin, että varsinaisilla koulutustoimenpiteillä me parhaillaankin, ainakin tässä vaiheessa, pystymme ulottumaan vain vähäisempään osaan koko työväenluokasta. Opintotoiminnan merkitys onkin ennen kaikkea siinä, että se tuhansin eri muodoin säteilee edelleen työpaikoille sen tietoisuuden kasvun mukana, mikä opiskelun avulla saadaan. Ja meidän onkin keksittävä yhä uusia ja uusia muotoja, miten tiedotustyötämme kommunistien ja kansandemokraattien edistyksellisistä aatteista laajennetaan.

Keskeisin näistä keinoista on tietenkin KU:n ja kd-lehtien sekä Kommunistin levitys. Raporttiluonnoksessa esitetään myös muita tärkeitä muotoja, lentolehtisten teko ja levitys, seinälehdet jne. Älkäämme jättäkö taka-alalla tätä tärkeätä tehtäväaluetta. Tiedotustoiminta on tällä hetkellä porvarillisen luokkavallan eräs aivan keskeisin ase. Monopolipääomalla on siinä erittäin luja ote ja se sysää liikkeelle rahaa ja valhetta tuon ylivoiman pitääkseen.

Sen vastapainoksi me asetamme kommunistisen ja kansandemokraattisen lehdistön sekä kymmenien tuhansien kommunistien aktiivisen työskentelyn työpaikoilla

ja ammattiyhdistysliikkeessä. Yrittäkäämme yhdessä kehittää tuota työskentelyä ja yhä monipuolistaa siinä työmme muotoja. Taistelu monopolipääoman vallan ja kapitalismin kaatamiseksi sekä sosialismin toteuttamiseksi vaatii myös tiedotusalalla luokkataistelun alueella uusia ja uusia tekoja kapitalistien ylivallan murtamiseksi.

ILMARI KOSONEN

TOIMINTA TALOUS- JA SISÄPOLITIIKAN SEKÄ TYÖEHTOSOPIMUSTEN PARANTAMISEKSI

Tälle työryhmälle on laadittu otsikko, joka edellyttäisi kaikkien, jopa ulkopolitiikkaan liittyvien tehtävien käsittelyä. Mahdollisuus on kuitenkin käsitellä vain eräitä olennaisia, näköpiirissä olevia tehtäviämme työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Tässä puheenvuorossa en käsittele laajemmin nykyistä tilannetta ja siihen johtaneita syitä. Eräitä aiheeseen liittyviä puolueemme käsityksiä on kuitenkin aluksi syytä todeta.

Valtiomonopolistinen kapitalismi

Maamme kapitalismi elää vaihetta, jossa sen valtiomonopolistinen luonne lujittuu ja vakiintuu. Kapitalismin elinehdoksi maassamme on muodostumassa valtion ohjaava ja sääntelevä osuus sekä itse valtion oman talou-

dellisen toiminnan lisääntyminen. Vaikka valtion puuttuminen parhaassa tapauksessa lieventääkin kapitalismin ristiriitoja jopa joissakin tapauksissa parantaakin työläisten asemaa, se ei kykene poistamaan kapitalismin perusristiriitoja.

Väliaikaisista parannuksista huolimatta ongelmat kasvavat ja syntyy yhä uusia ongelmia. Kuvaavana esimerkkinä tästä voi mainita asuntotilanteen. Maassamme on rakennettu viime vuosina ennätysmäärä asuntoja, mutta asunto-ongelmat kasvavat samanaikaisesti voimakkaasti. Syynä tähän ristiriitojen ja ongelmien lisääntymiseen valtion puuttumisesta huolimatta on se, että tämän puuttumisen perustarkoitus on turvata monopolien edut.

Tästä monopolien ja valtion kasvavasta yhteenkietoutumisesta ja tieteellis-teknisestä kehityksestä johtuen saa luokkataistelu uusia muotoja ja ulottuu yhä laajemmalle.

Tämän vuoden tapahtumat, ns. energiakriisi ja hillitön inflaatio yhdessä tulopoliittisen kokonaisratkaisun kanssa osoittavat kiistatta sen, ettei kapitalismi kykene turvaamaan työläisten elintason vakaata kohoamista. Tapahtuu elintason alenemista, elleivät työläiset työpaikkakohtaisella toiminnalla sitä estä. Työläisten riisto voimistuu. Tapahtuu entistä voimakkaampaa työn voimaperäistämistä, työturvallisuuden heikkenemistä ja fyysisen ja henkisen terveyden vaarantamista.

Sosiaaliturvan alalla on tapahtunut selvää kehityksen pysähtymistä ja yhteiskunnan erilaisten palvelusten taso on heikentynyt. Sairaaloissa on tyhjiä vuoteita tuhansittain, posti kulkee etanan vauhtia, julkinen liikenne ruuhkautuu, koulutuksen edistyminen kehityksen myötä jää toteutumatta jne. Sivuutan vain maininnalla kehitysalueiden ongelmien kasvun ja ulkomaankaupan ongelmien kasautumisen kohti kriisiä.

Lyhyesti todettuna: monopolien edut käyvät ristiin yhä

laajempien väestökerrosten etujen kanssa ja yhä laajemmat väestöpiirit ovat myös alttiita oivaltamaan sen.

Koska näin on, vaaditaan kommunisteilta myös työpaikoilla entistä monipuolisempaa asioiden erittelyä ja tuntemusta. Lähes kaikki työläisten taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat liittyvät tavalla tai toisella tänään valtion ja kuntien toimintaan. Työtätekevien ongelmia ei voida ymmärtää ja esittää niihin ratkaisuja tuntematta valtiomonopolistisen kapitalismin olemusta ja puuttumatta itse järjestelmään ja sen toimintamekanismiin.

Puhuttaessa valtion puuttumisesta on kysyttävä: ketä se palvelee ja kenen ehdoilla sitä toteutetaan? Tästä on kysymys myös valmistettaessa SKP:n keskuskomitean päätöksen mukaisesti asiakirjaa "SKP:n esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi".

Maassamme on syntynyt tarve ja mahdollisuus muodostaa laaja monopolienvastainen demokraattinen rintama. Tällaista rintamaa ei voida kuvitella saatavaksi aikaan ilman ohjelmaa. Meidän kommunistien tehtävänä on tuoda keskusteluun työtätekevien eduista lähtevä ohjelmaesitys valtiomonopolistisen säätelyn ja ohjailun vastapainoksi.

Tässä ohjelmassa on pyrittävä osoittamaan, että työläisten etujen ajaminen edellyttää valtiovallan irrottamista monopolien syleilystä. Tämä taas on mahdollista vain rajoittamalla monopolien valtaa pankkien, muiden rahalaitosten ja suuryhtiöiden kansallistamisella (niin kuin mm. Ranskan vasemmiston ohjelma edellyttää).

Työtätekevien ja muiden demokraattisten voimien on liittouduttava poliittisesti ja toteutettava kokonaisvaltaista suunnittelua ja ohjelmointia. Tämä puolestaan edellyttää demokratian voimakasta laajentamista kaikilla hallinnon aloilla ja työelämässä. Työläisten on saatava osallistua ja vaikuttaa päätöksiin nykyistä ratkaisevasti paremmin.

Tämä on se poliittinen vaihtoehto ja näköala, joka meidän tulee esittää työläisille heidän taistellessaan itselleen markkoja ja pennejä. Demokraattisen rintaman luomisen myötä työväenluokka ottaa askeleita kohti sosialismia, sillä taloudellisen ja sosiaalisen taistelun sekä demokratian laajentamisen tietä kuljetaan sosialismia kohti.

Luotavan laajan demokraattisen rintaman perusvoima on työväenluokka. Siksi työväen yhteistoiminta ja työväenpuolueiden neuvottelut sekä ay-liikkeen itsenäisyyden ja taistelutahdon lujittaminen ovat välttämätön ja olennainen osa tehtävistämme. Samasta syystä työväenluokan etuja vastaan toimivat asettuvat vastustamaan yhteistyötä sitä enemmän mitä paremmin he sen merkityksen työväenluokan taistelulle oivaltavat.

Meillä ei ole mitään syytä kainostella sellaisia keskustelun aiheita kuin pyrkimykset yhteisymmärryksen parantamiseen SAK:n ja ammattiliittojen johdossa ja meidän osallistumisemme hallitukseen. Me teemme voitavamme paremman yhteisymmärryksen puolesta. Me pyrimme hallitukseen, joka ajaisi työläisten etuja. Kysymys on siitä, että me edustamme yhteistyöpyrkimyksissämme työtätekevien perusetuja. Nykyinen hallituskokoomus rikkoo demokraattisen rintaman keskeisen osan, työväenluokan, kahtia. Me haluamme muuttaa nykyisen poliittisen suunnan, joka palvelee kapitalistien etuja, työväenluokan etujen mukaiseksi, siksi me haluamme neuvotella ay-liikkeessä ja työväenpuolueiden kesken.

Tämän tien eteneminen edellyttää meidän käsityksemme mukaan nykyisen hallituksen päivien päättymistä ja eduskuntavaaleja. Tämän kautta saattaa syntyä tilanne, joka johtaa jopa uuteen hallituspohjaan, jossa me olemme mukana. Tässä työssä ja kehityksessä ammattiyhdistysliike muodostaa keskeisen osan. Se on työläisten laajin yhteistyöjärjestö ja sillä on jo yhteisiä ohjelmallisia

asiakirjoja, joihin voidaan nojata. Ay-liikkeessä tehtävä työ, jos mikä, on työtä joukkojen keskuudessa.

Ammattiyhdistysliikkeen ja työpaikkojen sosialidemokraatit edustavat SDP:n työläiskannattajia. Heidän kauttaan heijastuu enemmän tai vähemmän sosialidemokraattisen puolueen työläiskannattajien tyytymättömyys puolueen porvarilliseen politiikkaan. Tästä teillä jokaisella on riittävästi omia kokemuksia. Me puhumme nyt laajan monopolienvastaisen rintaman luomisen välttämättömyydestä ja työväenluokan yhtenäisyyden lujittamisesta. Meidän on syytä todeta, että puhumme nimenomaisesti rintaman luomisesta ja yhtenäisyyden lujittamisesta. Tämä osoittaa, ettei rintamaa vielä ole, ja työväenluokan yhtenäisyyden astekin edellyttää vielä paljon nykyistä korkeampaa tasoa, jotta voidaan todella puhua lujasta yhtenäisyydestä.

Siksi sellaisten vaatimusten esittäminen nykyhetkeen liittyvinä reaalisina tavoitteina, jotka voidaan toteuttaa vasta laajan demokraattisen rintaman ja lujan työväenluokan yhtenäisyyden avulla, on virheellistä. Demokraattisen rintaman rakentamisvaihetta ei voida ylittää keinotekoisesti ja vaatimuksilla, vaan se vaatii määrätietoista ja sitkeää periaatteellista työtä.

Oikein sen sijaan on esittää tähän ajankohtaan liittyviä työläisten elämään välittömästi helpotusta tuovia vaatimuksia, jotka työläiset tuntevat omikseen ja näkevät reaaliseksi toteuttaa nykyisillä voimilla. Vaatimukset voivat muodostua tällaisiksi vain siten, että ne syntyvät yhdessä työläisjoukkojen kanssa. Tällaiset vaatimukset liittyvät ongelmiin, joita hallitus ja työnantajat ovat aiheuttaneet. Tämä edellyttää myös kulloinkin vallitsevan tilanteen ottamista huomioon ja mahdollisuuksien arvioimista. Esimerkkeinä tästä on syytä mainita suhtautumisemme työehtosopimusten irtisanomiseen ja tarkistusneuvotteluihin. Välittömästi kesälomien jälkeen syntyi työpaikoilla voimistuva liike reaaliansioiden tur-

vaamisen puolesta. Tämä liike laajeni uusille paikkakunnille, työpaikoille ja -aloille saaden laajuuden, jota maassamme ei liene aikaisemmin välittömästi kesälomien jälkeen saavutettu.

Hillittömän hintavyöryn ja lunastamattomien lupausten johdosta palkkatyöväestön mielialat suuntautuivat yhtenäisesti ja voimakkaasti kapitalisteja, hallitusta ja tehtyä tulopoliittista kokonaisratkaisua vastaan.

Me kommunistit esitimme tulopoliittisen sopimuksen ja työehtosopimusten irtisanomista välittömästi, koska muut osapuolet olivat ne karkeasti rikkoneet. Tämä sai vastakaikua työläisten laajoissa joukoissa. Ay-liikkeen korkeimmilla johtopaikoilla olevien sosialidemokraattien oli ryhdyttävä puhumaan tammikuun tarkistusneuvotteluista. He sanoivat, että tarkistusneuvotteluissa ja vain niissä voidaan todella tarkistaa työehtosopimuksia.

Aika kului ja liike saavutti lokakuun alkupuolella huippunsa eikä sopimuksia sanottu irti. (Tässä ei ole mahdollista käsitellä asian juridista puolta ja työnantajien suhtautumista, vaikka sekin olisi tarpeellista, sillä asia ei pelkällä irtisanomisella selviäisi.)

Kun SAK:n valtuusto kokoontui 21. päivänä lokakuuta, alkoi tammikuu olla varsin lähellä. Puuttumatta SAK:n valtuuston kokouksen muuhun merkitykseen ja yksimielisen talous- ja järjestöpoliittisen päätöksen sisältöön, meidän oli ratkaistava suhteemme tammikuun tarkistusneuvotteluihin.

Suuntaudummeko niihin vai jankutammeko loput pari kuukautta välitöntä sopimusten irtisanomista ja jätämme sosialidemokraattien yksinomaiseksi asiaksi valmistautumisen tarkistusneuvotteluihin? Me suuntauduimme tarkistusneuvotteluihin, ja olen täysin vakuuttunut, että tämä ajankohtaan erittäin hyvin sopiva tunnuksen asettelu vastaa palkkatyöväestön etua ja saa laajan kannatuksen.

Kun jatkossa suuntaudumme tarkistusneuvotteluihin ja muihinkin tehtäviimme, on syytä muistaa, että vaikka meidän kommunistien tuleekin olla aloitteellisia, emme saa olla määräämässä yhteisiä vaatimuksia. Onko markka tai kaksi oikea ja riittävä vaatimus, siitä ei ole syytä kiistellä, koska koko asettamus on periaatteellisesti virheellinen. Määrällisesti sopiva ja toteuttamiskelpoinen tavoite muodostuu työläisten keskuudessa yhteisen pohdinnan tuloksena.

Tavoitteiden yksinkertaistaminen ja ulkopuolelta määräileminen estää niiden muodostumisen työläisten tarpeita vastaaviksi. Kuka todistaa, että koko työväenluokka saa oikeutta pennilleen 2 markan palkankorotuksella, silloin kun alemmin palkatut ja heikoimmat työpaikat ovat jääneet roimasti jälkeen?

Edessämme on paljon välittömiä tehtäviä ja tässä on mahdollisuus käsitellä vain eräitä.

Hallitus vakuuttaa päivittäin inflaation vauhdin hiljenevän ja hallituksen pääsevän sen herraksi. Lienee totta, että syksyllä vallinnut yli 2 prosentin kuukausivauhti hidastuu hieman.

Hallitus ja elinkeinohallitus suorittivat tarkoituksella hyvissä ajoin ennen tammikuuta hevoskuurin asumiskustannuksissa ja hinnoissa. Tästä on seurauksena ensimmäisen sopimusvuoden osalta indeksillä mitattuna n. 17—18 prosentiksi arvioitu hintojen nousu.

Elintarvikeryhmäindeksissä tulee olemaan nousua yli 20 prosenttia, vaikka muutamien elintarvikkeiden liikevaihtovero poistettiinkin. Asumiskustannusten osalta ei vielä ole käytettävissä virallista tilastoa, sillä se näkyy vasta lokakuun indeksissä. Kokonaisratkaisun tekijät markkinoivat nyt sellaista näköharhaa, että asumiskustannusten nousu saadaan näyttämään todellista pienemmältä. Tämä tapahtuu siten, että he esittävät vain sopimuskauden tilastoja jättäen tietoisesti pois vuoden ensimmäisen neljänneksen asumiskustannusten huiman

nousun, joka jäi kokonaan työläisten rasitukseksi. Useissa tapauksissa se oli yli 100 mk kuukaudessa.

Talouspolitiikkaa koskevissa tavoitteissamme ovat edelleen keskeisinä todellisen hintasäännöstelyn aikaansaaminen ja asumiskustannusten alentaminen sekä hallituksen esitystä paremman verouudistuksen toteuttaminen. Pääjohtaja Erkki Sunilan johtama Elinkeinohallitus käyttää hintavalvontalakia kuin liikennepoliisi patukkaa; kaikki pääsevät, mutta vuorotellen. Nyt saavat luvan hintojen korotuksille nämä, sitten nämä. Mistään hintasäännöstelystä ei voida puhua.

Siksi vaatimus nykyistä tiukemmasta hintasäännöstelystä nykyisen lain suomin mahdollisuuksin on oikea. Sen lisäksi on vaadittava parempaa hintasäännöstelylakia ja liikevaihtoveron poistamista kulutustarvikkeilta.

SAK on jättänyt hallitukselle kirjelmän, jossa vaaditaan asumiskustannusten alentamista. Kirjelmän sisältö on suurin piirtein hyvä, mutta meidän on esitettävä sen lisäksi omat asuntopoliittiset ja asumiskustannuksia alentavat tavoitteemme. Nykyisellä menolla "normaaliksi" asuntohallituksen lainalla rakennetun talon vuokraksi on tulossa 14 mk/m^2. Toverimme ovat ao. toimikunnassa esittäneet toimenpiteitä, joilla päästäisiin edes 9 mk/m^2 vuokraan, vaikka sitäkään ei voida pitää halpana. Parantamalla asuntotukea voidaan kuitenkin helpottaa heikoimmassa asemassa olevien asumiskustannuksia.

Hallituksen mainostama suuri verouudistus on parhaillaan eduskunnassa. Sitä tuskin kuitenkaan pidetään suurena uudistuksena, että palkansaajat maksavat edelleen yhtiöiden verot. Hallituksen esittämät kevennykset eivät peitä edes rahan arvon alenemisen aiheuttamaa verorasituksen lisääntymistä puhumattakaan mistään absoluuttisesta helpotuksesta, joita kokonaisratkaisua tehtäessä mainostettiin historian suurimmiksi veron alennuksiksi.

SKDL:n eduskuntaryhmä esittää valtion tuloveron poistamista kokonaan alle 1.000 markan kuukausituloista ja vastaavasti aviopuolisoilta, joiden yhteinen vuositulo on alle 20.000 markkaa vuodessa. Kunnallisverotuksessa pitäisi perusvähennys korottaa nykyisestä 2.000 markasta ainakin 4.000 markkaan. Vastaavasti olisi pääomatulojen ja suurien omaisuuksien verotusta lisättävä ja toteutettava tehokas vientivero.

Tässä ei ole mahdollisuutta puuttua muihin eduskuntaasioihin, mutta ainakin maapaketti ja investointirahasto vaativat meidän huomiotamme työpaikkakeskusteluissa.

Parempien työehtosopimusten puolesta

Kommunistit ovat toimineet tiiviissä yhteistyössä muiden työläisten kanssa parempien työehtosopimusten puolesta. Ammattiosastojen esitykset uusiin sopimuksiin on valmisteltu yhteisissä työryhmissä ja ammattiosastojen toimikunnissa ja vahvistettu yleisissä kokouksissa. Useasti vahvistamista on edeltänyt esitysten jako monisteena ja työosastoittain pidetyt kokoukset.

Tällaisesta monipuolisesta käsittelystä on kertynyt itse asiassa laajojen työläisjoukkojen laatima ohjelma sopimustavoitteiksi. Tämä aineisto on käyttökelpoista jatkuvasti lisäämällä siihen uusien esitysten teon yhteydessä tapahtuneen kehityksen edellyttämät asiat.

Tämän johdosta mahdollinen sopimusten irtisanominen tarkistusneuvottelujen jälkeen ja uusien sopimusesitysten jättäminen eivät luo mitään yllättävää tilannetta. On täysin mahdollista saada ammattiosastoilta nopeasti esitykset kehottamalla niitä valmistamaan ne aikaisempien esitysten pohjalta.

Yhteisiä eri alojen keskeisiä tavoitteita ovat:

— reaaliansioiden nousun turvaaminen työehtosopimusten avulla,

— sopimusten suoman palkkaturvan parantaminen (ohjepalkat — sopimuspalkat),
— alempien palkkojen suurempi korottaminen,
— aikapalkkaukseen siirtymisen edistäminen sopimusten avulla,
— työsuojelun, työympäristön parantaminen,
— lasten päivähoidon järjestäminen, työssä käyvien äitien elämän keventäminen muutoinkin,
— työajan lyhentäminen vuorotyössä ja kaivoksissa,
— talvilomien aikaansaaminen ensin epäterveellisissä töissä,
— koulutuksen tehostaminen, jatko- ja uudelleenkoulutuksen toteuttaminen työajalla, jne. vain eräitä mainiten.

Kuinka sitten olisi toimittava? Edessä on nyt kaksi mahdollisuutta: joko nykyisten sopimusten jatkuminen tammikuun tarkistusneuvottelujen jälkeen tai niiden irtisanominen.

Meidän arviomme on, että palkkatyöläisten etu olisi sopimusten päättyminen ja uusien parempien sopimusten aikaansaaminen. (Tässä ei ole syytä kiinnittää huomiota itse sopimusjärjestelmän kehittämiseen, sillä siitä on oma työryhmänsä.) Sosialidemokraattinen puolue on selvästikin sillä kannalla, että sopimuksia tulisi jatkaa. (Erään demarien nimiin painetun lentolehtisen tekstistä ja sävystä saa käsityksen, että niitä olisi jatkettava hinnalla millä hyvänsä.) Tästä asiasta vallitsee siis näin vastakkaiset näkemykset työväenpuolueiden kesken. Kentällä läheskään kaikki sosialidemokraatit ja heidän kannattajansa eivät ole varauksetta sopimusten jatkamisen kannalla.

SAK:n ja ammattiliittojen jäsenistön etujen kannalta olisi hyvin edullista, että SAK:n johdossa päästäisiin ennen tammikuun tarkistusneuvotteluja sopimukseen jäsenäänestyksen suorittamisesta koko SAK:n jäsenkentässä. Jäsenäänestyksestä ennakkoon sopiminen olisi

reilu teko ja omiansa vähentämään kiistelyä. Se olisi demokraattinen toimenpide ja osoittaisi jäsenistön kunnioitusta ja vaikuttaisi yhtenäisyyden lujittumiseen kaikilla tasoilla.

SAK:n hallituksen ryhmien olisi nyt syytä ryhtyä neuvottelemaan tästä jäsenäänestyksestä ja itse tarkistusneuvotteluihin tehtävistä esityksistä työnantajille.

Tarkistusneuvotteluissa olisi luonnollisesti saatava aikaan jäsenistön vaatimia ratkaisuja. Tärkein ja kaikkia jäseniä kiinnostava on elintason nousun turvaaminen. Tästä myös SAK:n valtuusto yksimielisesti lähtee kannanotossaan. Kuinka tämä voidaan toteuttaa tarkistusneuvottelujen avulla, olisi selvitettävä SAK:n hallituksen piirissä.

Kuten aikaisemmin totesin, ovat työläisten palkat kehittyneet kirjavasti riippuen siitä, mitä on saatu sopimusten lisäksi tai onko jääty vain sopimuskorotusten varaan. Tästä seuraa myös kirjava tarve palkkojen korotuksiin, mikäli pyritään vakavissaan solidaarisesti tukemaan jälkeenjääneitä työntekijäryhmiä. Siksi suhde yleiskorotuksen määrän ja jälkeenjääneiden palkkojen lisätarkistuksen välillä on tarkoin selvitettävä.

Sopimuspalkat ja ohjepalkat ovat jääneet tuntuvasti jälkeen keskiansiokehityksestä. Niitä olisi korotettava ja siinä on eräs tie alemmin palkattujen ja jälkeenjääneiden palkkojen korottamiseksi. Mahdollisesti tarkistusneuvotteluihin on syytä esittää muitakin asioita. Siitä huolimatta, että niihin on sanottu voitavan esittää mitä vain, olisi syytä rajoittua esittämään vain olennaisia asioita.

Työnantajille olisi tietenkin edullista, että tarkistusneuvotteluihin tuotaisiin joulupukilta toteutumatta jäänyt lista erilaisia asioita. Sellainen lista sekoittaisi rintamaa, yksi ryhmä ryhtyisi odottamaan yhtä, toinen toista toiveensa toteutumista ja yhteiset tavoitteet himmenisivät. Sopimuksissa on paljon suuria epäkohtia, joita voidaan aina käyttää mielenkiinnon hajottamiseen. Kommu-

nistien on selvitystyössään otettava tämä välttämättä huomioon.

Kommunistien on hyvin huolellisesti ja vastuuntuntoisesti mietittävä tavoitteita tarkistusneuvotteluihin, jotta edelleen lujitamme syksyn aikana syntynyttä yhteisrintamaa *reaaliansioiden nousun turvaamisen puolesta.* Tähän liittyy myös meidän todellinen solidaarinen palkkapoliittinen linjamme, sen kestävyys käytännössä.

Työläiset eivät ole alistuneet kapitalistien asettamaan tavoitteeseen alentaa reaaliansiota, vaan ovat nousseet laajoin joukoin puolustamaan elintasoaan ja vaatineet sen nostamista. Tästä on ollut seurauksena tuhansia työmaakokouksia, neuvotteluja ja työnseisauksia, joiden tuloksena on saatu varsin laajasti estetyksi reaalipalkan aleneminen. Tämän joutuvat kapitalistit ottamaan vakavasti huomioon. Seurauksena on ollut, että osa työläisistä on saanut tavalla tai toisella ns. liukumaa, toiset enemmän, toiset vähemmän ja osa on jäänyt siitä kokonaan ilman.

Tästä on luonnollisestikin sellainen seuraus, että vaatimus kaikille samansuuruisesta palkkojen korottamisesta inflaation hyvittämiseksi ja elintason nousun turvaamiseksi on epäjohdonmukainen. Nykyisessä tilanteessa solidaarinen palkkapolitiikka edellyttää suurempia korotuksia niille työläisille, jotka eivät ole saaneet sopimuskorotusten lisäksi mitään tai saaneet vain vähän.

Mitä sitten olisi tehtävä, jotta saavutettaisiin tuloksia? Nyt olisi syytä valmistaa laajaan jäsenkäsittelyyn aineistoa em. pohjalta, pyrkiä nostamaan keskustelua työpaikoilla tavoitteista ja lujittamaan yhtenäisyyttä tarkistusneuvottelujen tuloksellisuuden puolesta.

Työläiset eivät varmaankaan ymmärrä meitä, mikäli emme edellytä mahdollisimman hyvää tulosta tarkistusneuvotteluista siitä huolimatta, että näkisimme mieluummin sopimusten päättyvän. Tunnuksemme on oltava: mahdollisimman hyvä tulos tammikuun tarkistusneuvot-

teluista jäsenäänestykseen vaihtoehtona sopimusten irtisanominen ja parempien aikaansaaminen.

Tällaisia ovat eräät tärkeimmistä tehtävistämme lähikuukausina. Kuten alussa mainitsin, on meidän tuotava keskusteluun myös pitemmän ajan tavoitteita. Sellainen tulee olemaan keskuskomitean toimesta valmistettava SKP:n esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi.

Viikosta toiseen jatkuvat kokoukset ja lakot sekä muu työpaikkakohtainen taistelu ei ole näköala työläisille, vaikka inflaation ja heikkojen sopimusten vuoksi niin on meneteltävä. Todellisen näköalan voimme saada aikaan vain esittämällä vaihtoehdon koko politiikalle. Tämä edellyttää selvien tavoitteiden esille nostamista ja sen osoittamista, mitkä voimat kykenevät tavoitteet toteuttamaan.

Tunnuksemme on nyt sisä- ja talouspolitiikan suunnan muuttaminen siihen liittyen kunnollisen työehtosopimuspolitiikan aikaansaaminen. Voima, joka saa tämän suunnanmuutoksen aikaan, on työtätekevien joukkotoiminta, työväenpuolueiden yhteistyö, ay-liikkeen kasvaneen voiman hyväksi käyttö, demokraattinen rintama ja sen mukainen vasemmiston ja edistyksellisen keskustan hallitus. Tätä vaihtoehtoa ei voida korvata muilla keinoin. Paraskin ja laajinkin joukkotoiminta ja työpaikkakohtainen taistelu jää väliaikaiseksi menestykseksi, mikäli se ei ole osana edistämässä tätä voimien kokoamista.

Työtätekevien perusetujen ymmärtäminen ja huomioon ottaminen kommunistien tulevia tehtäviä määriteltäessä edellyttää lujaa periaatteellisuutta. Me kommunistit vaikutamme muutosten edellytysten syntyyn ja kypsymiseen laajentamalla ja syventämällä puolueen joukkovaikutusta. Ratkaisevin kohde tässä on työpaikkatyömme voimistaminen ja vaikutuksemme lisääminen ammattiyhdistysliikkeessä. Työpaikoista puolueemme todellisia linnakkeita!

SIMO ELOMAA

YHTEISTOIMINTAPOLITIIKKA JA DEMOKRATIAN LAAJENTAMINEN TYÖPAIKOILLA JA AMMATTIYHDISTYSLIIKKEESSÄ

Työväenluokan kokemukset osoittavat, että se saavuttaa tavoitteensa vain toimiessaan mahdollisimman yhtenäisesti. Maassamme, jossa työväenliike on jakaantunut kahteen työväenpuolueeseen, sosialidemokraattiseen ja kommunistiseen, yhteistoiminta on luotava näiden kahden kesken. Kaikki realiteetit viittaavat siihen, että me tulemme pitkälle tulevaisuuteen elämään näiden kahden voimakkaan työväenliikkeen ryhmittymän rinnakkainoloa. Ainoa järkevä johtopäätös silloin on, että tämä tosiasia on otettava huomioon yhtenä keskeisenä peruslähtökohtana koko työväenliikkeen toiminnassa. Samoin kapitalismin valtiomonopolistinen vaihe ja yleinen kriisi, yhteiskuntarakenteemme nopea muuttuminen ovat luoneet yhä voimakkaampaa tarvetta yhteistyöhön, jotta kestäviä voittoja saavutettaisiin. Työväenluokan yhtenäisyys ei ole suinkaan päämäärä sinänsä, vaan keino tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammattiyhdistysliikkeen järjestöllisen yhtenäisyyden saavuttaminen on luonut hyvät edellytykset myös toiminnalliselle yhteistyölle. Eheytyksen myötä syntyi vahva pohja yhtenäisyydelle: SAK:n ja eri ammattiliittojen p ä ä o s i n y k s i m i e l i s e s t i hyväksymät periaate- ja tavoiteohjelmat. Niiden valmistelussa ovat eri mielipideryhmät ammattiliitoissa ja SAK:ssa tehneet yhteistyötä ja luoneet yhteiset kommunistien ja sosialidemokraattien merkittävimmiksi saavutuksiksi muodostuneet asiakirjat. Todetaanhan SAK:n periaateohjelmassa: "... päämäärien saavuttamisen edellytyksenä järjestö pitää eri palkansaajaryhmien ja poliittisten mielipidesuuntien yhteistoimintaa kansanvaltaisten periaatteiden mukaisesti. Sen vuoksi SAK pitää tehtävänään kaikkien palkkatyöntekijöiden yhteenkuuluvuuden lujittamista ja yhteistoiminnan edistämistä". Työväenpuolueiden yhteistyötä kehitettäessä ovat ammattiyhdistysliikkeen yhteisesti laaditut asiakirjat merkittävänä tiennäyttäjänä.

Ammattiyhdistysliikkeen järjestöllisen eheytyksen avulla on jo nyt pystytty saavuttamaan merkittäviä tuloksia: *työväestön järjestäytyneisyys on kasvanut ratkaisevasti;* tällä hetkellä 85 % teollisuuden ja palvelualojen työntekijöistä kuuluu SAK:hon. Ammattiyhdistysliikkeen koulutuksen lisääntyminen, jäsenistön luokkatietoisuuden kasvu, joidenkin liittojen sisäisen demokratian laajeneminen yhdessä edellä mainitun järjestäytyneisyyden kasvun kanssa ovat edistäneet *jäsenistön aktiivisuuden nousua.* Työläisten käymien työtaistelujen määrä — sekä valtakunnallisten että ammattiosastojen ja työpaikkojen julistamien — on ratkaisevasti lisääntynyt. Monopolisoitumisen ja voimakkaan rationalisoinnin johdosta yhä laajemmat työläis- ja toimihenkilöjoukot ovat joutuneet sen tosiasian eteen, että työttömyys, tehtaiden lakkauttamiset jne. ovat jatkuvana uhkana. Suurpääoman entisestään kiristynyt ote ja vaikutusvalta ja sen etuja toteuttaneen

hallituksen politiikka ovat pakottaneet työläiset taisteluun etujensa turvaamiseksi.

Eheytyksen avulla SAK:n kansainvälinen toiminta ja solidaarisuustyöt ovat voimakkaasti laajentuneet ja tehostuneet. SAK:n ja sen jäsenliittojen yhteydet Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden ammatillisiin järjestöihin ovat merkittävästi lisääntyneet ja monipuolistuneet. SAK on antanut arvokkaan panoksen sosialististen ja kapitalististen maiden ammattiyhdistysliikkeen yhteistyön kehittämisessä. Vietnamin ja Chilen kansojen hirvittävät kärsimykset ovat tuoneet yhä laajemmat kansankerrokset imperialisminvastaiseen taisteluun. SAK:n asettuminen aktiiviseen solidaarisuustoimintaan näiden maiden työläisten auttamiseksi on merkittävästi yhdistänyt työläisten yhteistä imperialisminvastaista taistelua.

Eheytyneenä ammattiyhdistysliike on myös kyennyt taistelemaan pidemmän vuosiloman, luottamusmiesten toimintaoikeuksien takaamisen, työsuojelun valvontalain aikaansaamisen sekä ammattiyhdistysliikkeen koulutustoiminnan laajenemisen puolesta.

Eheytyksen avulla on siis kyetty saavuttamaan joitakin merkittäviksi luonnehdittavia saavutuksia. Mutta yhtenäisyyskehitykseltä ei ole puuttunut myöskään kielteisiä ilmiöitä. Järjestöllinen eheytys on kyetty, kuten edellä todettiin, viemään loppusuoralle. Liittojen ja myös keskusjärjestön sisäinen demokratisointi on sen sijaan jäänyt puolitiehen. Enemmistö liitoista on yhä sellaisia, joissa vaali- ja päätöksentekoprosessi eivät alkuunkaan vastaa nykyajan vaatimuksia, eivätkä varsinkaan sitä, mikä eri mielipidesuuntien yhteistyön edellytykseksi olisi välttämätöntä. Viimeisten sopimusratkaisujen yhteydessä tulivat vakavalla tavalla esiin sosialidemokraattien hegemoniapyrkimykset. Syrjäytettiinhän silloin kansandemokraatit kokonaan sopimusneuvotteluista ja tulopoliittinen kokonaisratkaisu ajettiin läpi vastoin jäsenistön enemmistön suostumusta.

Yhteistyön edelleen kehittämisen avainkysymys on tänäänkin se, minkälaiseksi muodostuu sosialidemokratian sisäinen kehitys. Yleisenä sosialidemokratian kannatuksen selittäjänä on tähän saakka ollut se, että toisen maailmansodan jälkeinen pitkä noususuhdanne, sosialistisen maitten kilpailu ja työväestön taistelu ovat pakottaneet kapitalisteja myöntymään lukuisiin uudistuksiin, joiden päätoteuttajiksi ovat yleisessä mielipiteessä tulleet juuri sosialidemokraattiset puolueet. Mutta mahdollisuudet uudistuspolitiikkaan kapitalismin puitteita ylittämättä ovat kaventuneet vähiin kapitalismin syvenevän kriisin, toistuvien lamakausien, monopolien kiihtyvän kilpailun yms. tekijöitten myötä. Ay-työssä ovat pienet työpaikat, heikosti kehittyneet alat ja perinteisesti paremmassa asemassa olevat työntekijät olleet sosialidemokratialle suosiollisia. Kuitenkin voimakas monopolisoituminen, tuotantolaitosten suureneminen ja rationalisointi ovat muuttaneet olennaisesti entisiä asetelmia. Se, millä tavalla sosialidemokratia pystyy vastaamaan näihin uusiin haasteisiin, on varsin merkityksellinen yhteistyön kehitykselle.

J. A. Krasin, neuvostoliittolainen tutkija, onkin todennut: "sosialidemokratia on ikään kuin tienhaarassa. Sen eteen on täydessä mitassa kohonnut kysymys: mihin mennä? Porvariston kanssa harjoitettu luokkayhteistyön raskas taakka painaa sitä oikealle. Työn ja pääoman välisten ristiriitojen kärjistyminen, ideologian ja reformistisen politiikan kriisi työntävät sitä vasemmalle. On joko kadotettava juuret työväenliikkeeseen (...) tai pysyttävä yhdessä työväenluokan kanssa ja katkaistava 'sosialikumppanuuden' siteet." Ammattiyhdistysliikkeen toimintayhtenäisyyden kannalta on sosialidemokratian sisäisellä kehityksellä erittäin suuri merkitys ennen muuta siksi, että SAK:ssa sosialidemokraateilla on enemmistö. On selvää, että yhtenäisyyttä ei voi syntyä, jos sos.dem. -ammattiyhdistysjohto ajaa sellaista työväenvastaista po-

litiikkaa, mitä viime ja tämän vuoden tes-ratkaisut osoittivat.

Kommunisteille yhteistyö ei ole puoluetaktinen vaan periaatteen ja vakaumuksen kysymys. "Kommunistien toimintaa eivät määrää ahtaat puoluenäkökohdat, vaan työläisten yhteinen asia. Työväen yhtenäisyys ja yhteistoiminta ei ole meille mikään tilannepolitiikan eikä taktikoinnin kysymys, joka toisena päivänä olisi tärkeämpi ja toisena vähemmän tärkeä; se on aina ensiarvoisen tärkeä, periaatteen ja vakaumuksen kysymys. Sitä jo Kommunistisessa Manifestissa julkilausuttua periaatetta, että 'kommunisteilla ei ole mitään koko proletariaatin eduista poikkeavia etuja', on pidettävä velvoittavana ohjeena", totesi puolueemme keskuskomitea vuonna 1954. Vuonna 1972 pidetty 16. edustajakokous lausui näin: "Kommunistinen puolue kiinnittää työssään päähuomion demokraattisen liittoutuman keskeisen voiman, työväenluokan yhteisen toiminnan voittamiseen sen omien luokkaetujen puolesta, ammattiyhdistysliikkeen voiman ja taistelukyvyn parantamiseen, työväenluokan koko voiman kokoamiseen samansuuntaiseen taisteluun porvarillista politiikkaa ja oikeistovoimia vastaan."

Edellä lainatuissa puolueen päätöksissä nousee näkyviin kommunistien periaatteellinen yhteistyöpyrkimys, joka on vahvistettu myös kansainvälisten neuvottelukokousten asiakirjoissa. Ammattiyhdistysliikkeellä on suuri merkitys yhteistyön rakentamisessa mm. siksi, että "ammattiyhdistysliike saa myös yhä keskeisemmän merkityksen taistelussa syvällisten demokraattisten uudistusten puolesta."

Tämän yhteistyölle myönteisen periaatteen rinnalla on kommunisteilla toinen periaate: kommunistit eivät tee p e r i a a t t e e l l i s i a kompromisseja, eivät luovu taistelusta reformismia ja luokkasovintopolitiikkaa vastaan. Kommunistit vastustavat jyrkästi yrityksiä alistaa ammattiyhdistysliike monopolien ja valtiovallan yhteisen

politiikan osaksi. Mutta toisaalta kommunistit näkevät, ettei yhteistyötä voi syntyä, jos lähdetään mahdollisimman pitkälle viedyistä, sen hetkiseen tilanteeseen nähden epärealistisista vaatimuksista ja kun toinen osapuoli ei niitä hyväksy, luovutaan yhteistyöpyrkimyksistä ja keskitytään sosdemien 'luokkapetturuuden' paljastamiseen. "Asenne 'kaikki tai ei mitään' ei voi olla työväenpuolueiden yhteistyön perustana, koska se toimintayhtenäisyyden ennakkoehtona vaatii toista osapuolta luopumaan täysin ideologiastaan ja politiikastaan, toisin sanoen itsenäisyydestään", toteaa Krasin.

Yhteistyö ammattiyhdistysliikkeessä kahden eri mielipideryhmän välillä vaatii ennen kaikkea kompromissipolitiikkaa. Ammattiyhdistysliikkeessä ja vielä enemmän työväenpuolueissa on kaikilla tasoilla ja tahoilla samoista asioista, tavoitteista, toiminnan linjoista ja tuloksista erilaisia käsityksiä ja päätöksiä. Yhteistyön pelisäännöt edellyttävät niiden yhteensovittelua, koska kahden yhteistyö ei voi tapahtua vain toisen ehdoilla. Kompromissin tavoittelu ja sen tekeminen edellyttää joustavuutta, neuvottelu- ja yhteistyöhalua. Kokemus osoittaa, että kun molemminpuolista ymmärtämystä ja realiteettien tajua löytyy riittävästi, syntyy kompromissi, joka sillä hetkellä ja siinä asiassa on käyttökelpoisin ja sitä paitsi paras vaihtoehto, koska se tuo työläisille käytännön tuloksen, jotakin käteen. *Työväen etu onkin viime kädessä ainoa kompromisseille asetettava ehto.*

Erityisesti puolue-elämässä korostetaan myös enemmistöpäätöksen käyttökelpoisuutta ja sen sitovuutta vähemmistöön nähden. Tietenkin äänestäminen on demokraattinen ja sääntömääräinen päätösmenettely myös ammatillisissa järjestöissä. Mutta yhteistyön kannalta se ei ole paras ja suositeltava tapa, koska äänestys ay-elimissä yleensä tapahtuu poliittisten mielipideryhmien välillä. Äänestämällä syntynyt päätös on kaikissa tapauksissa ayliikkeen ja sen jäsenistön kannalta huonompi vaihtoehto

kuin yksimielinen, joka johtaa tuloksellisempaan toimintaan ao. päätöksen toteuttamiseksi. Sitä paitsi äänestämisestä tulee helposti yleinen tapa, ja siitä on lyhyt matka sanelupolitiikkaan.

Kommunistien yhteistyön toteuttaminen käytännössä merkitsee sitä, että kaikissa oloissa — silloinkin kun yhteistyön mahdollisuudet näyttävät olemattomilta — tehdään työtä yhteistyön saavuttamiseksi. Työn painopiste on joukkotoiminnassa, ay-liikkeen perusjärjestöissä ja työpaikoilla.

Yhteistyötä rakentaessaan ja syventäessään kommunistit kunnioittavat seuraavia periaatteita:

— yhtenäisyyden lujittamiseksi on tehtävä työtä kaikilla tasoilla. Yhteistyö ei voi rakentua pelkästään joukkojen tasolla ohi johtajien aivan samoin kuin sitä ei voi syntyä vain johtotasolla. Esimerkkinä johto- ja perustason vuorovaikutuksesta voidaan ottaa ay-liikkeen eheytyminen ja sen säilyminen. Yhtenäisyyden edellytyksiä ammattiosastoissa ja työpaikoilla lisäsivät merkittävästi työväenpuolueiden johtotason neuvottelut. Toisaalta vv. 1971—72 ammattiosastoissa ja työpaikoilla syntynyt yhtenäisyystahto esti eräiden sos.dem. -piirien ajaman avoimen välienrikkoutumisen. Ennen muuta yhtenäisyys nojaa työpaikoilla, ammattiosastoissa ja ammattiyhdistysliikkeen jäsenistössä syntyneeseen yhteistyöhenkeen.
— yhteistyön edellytykset syntyvät käytännön taistelussa yhteisten vaatimusten puolesta. Käytännön ammattiyhdistyspolitiikassa löytyy lukuisia tavoitteita, jotka ovat yhteisiä molemmille poliittisille suuntauksille. Näitä ovat työntekijöiden reaalipalkan nousun turvaaminen, työpalkkojen osuuden lisääminen kansantulosta, tuloerojen kaventaminen, toiminta hintojen nousun estämiseksi, työturvallisuuden tehostaminen, yritysdemokratian toteuttaminen. Ammattiosastoissa ja työpaikoilla asetettavat vaatimukset syntyvät yleen-

sä yksimielisesti, äänestyksiä tarvitaan äärimmäisen harvoin eivätkä erimielisyydet noudata työväenliikkeen sisäistä jakautumaa.

— yhteistyötä on luotava työläisiä yhdistävien vaatimusten perustalle. Se edellyttää yhdistävien tekijöiden nostamista etualalle ja erottavien tekijöiden jättämistä taka-alalle. Yhteistyön menestyksellinen toteuttaminen vaatii työväen eri mielipidesuuntien tasa-arvoisuutta.

— yhteistyön ehtona ei voi olla se, että kommunistit tai sosialidemokraatit vaativat muita luopumaan osasta ideologiastaan ja järjestöllisestä itsenäisyydestään. Samoin eri mielipidesuuntien olemassaolo on tunnustettava. Tämä edellytys liittyy läheisesti järjestödemokratiaan. Suhteellisten vaalien toteuttaminen, suhteellisuusperiaatteelle pohjautuva edustus liittojen hallintoelimissä ja toimitsijavoimasuhteissa takaa sen, että eri mielipidesuunnat voivat toteuttaa sekä yhtenäisyyttä että oman politiikkansa täysitehoisesti. Tällä hetkellä useissa sosdemien johtamissa liitoissa kommunistit ovat aliedustettuina ja useissa liitoissa ei ole kommunistisia toimitsijoita lainkaan.

— demokraattisten menettelytapojen noudattaminen on välttämätöntä. Demokratia ei vain aktivoi joukkoja, vaan estää työläisten ohi tapahtuvan toiminnan ja päätöksenteon. Demokraattisten menettelytapojen toteuttaminen ja noudattaminen on kommunistien yleinen periaate yhteistyötä rakennettaessa. Demokraattisten menettelytapojen noudattaminen estää spekuloinnin jäsenistön mielipiteillä, vahvistaa jäsenistön luottamusta johtoon, antaa jäsenistölle mahdollisuuden valvoa, että sen tahto toteutuu.

— yhteisesti sovittuja ja tehtäviä päätöksiä on ehdottomasti kunnioitettava.

Vuonna 1954, jolloin ammattiyhdistysliikkeessä oli koettu vuosia kestänyt vihanpito ja epäluuloisuus, voi-

makas järjestöllinen eriytyminen sosialidemokraattisiin ja kommunistisiin osastoihin, liittojen erottamiset keskusjärjestöstä, puolueemme keskuskomitea perusteli yhtenäisyystarvetta näin:

"Yhtenäisyyden mahdollisuuden perustana on se kiistaton tosiasia, että sosialidemokraattisten ja kommunistisen työläisten edut eivät ole ristiriidassa keskenään. Mutta yhteistoiminta ei ole vain m a h d o l l i s t a, se on myös v ä l t t ä m ä t ö n t ä työväen yhteisen asian menestykselliselle puolustamiselle. (.....) Kommunistit eivät monista erimielisyyksistään huolimatta pidä vihollisenaan sosialidemokraattista eikä muutakaan työväenjoukkojen kannattamaa puoluetta. Sellaiset sosialidemokraatit, jotka osoittavat rehellistä pyrkimystä työläisten oikeuksien puolustamiseen eivät ole vihollisiamme, vaan tovereitamme ja ystäviämme. Vain työväen yhteisen asian viholliset ovat meidän vihollisiamme, ja kommunistien samoin kuin kaikkien rehellisten työväenliikkeen ihmisten päävihollinen ei voi olla mikään muu kuin s u u r p ä ä o m a j a p o l i i t t i n e n t a a n t u m u s.

Yhtenäisyyden kaipuu elää voimakkaana sekä sosialidemokraattisten että kommunistisen työläisten keskuudessa. (...) Kaikki edellytykset Suomen työväenliikkeen rivien yhtenäisyydelle ovat olemassa. Mutta se ei toteudu itsestään. Se vaatii hyvää tahtoa ja määrätietoisia ponnistuksia. Käsityksemme on, ettei mikään vaivannäkö ole liian suuri, jos sillä voidaan pienentää työläisiä toisistaan erottavaa juopaa, edistää yhtenäisyyden suurta asiaa."

Kaksikymmentä vuotta myöhemmin, tänä päivänä, tuo perustelu ja kehotus ovat yhtä ajankohtaisia kuin silloin.

ILMARI NIEMINEN

TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ JA SEN KEHITTÄMINEN

Tieteellisen sosialismin perustajat Marx ja Engels luonnehtivat jo 1860-luvulla, että ammatilliset järjestöt palkkatyöntekijäin ensimmäisinä järjestöinä ovat valmistavia kouluja suurempaa tehtävää varten, työväenluokan vapauttamista varten. Alusta pitäen järjestöjä ja niiden joukkopohjaa pyrittiinkin vahvistamaan voimakkaan taistelun aikaansaamiseksi luokkapohjalta kapitalisteja vastaan.

Suomalaisten ammattiyhdistysjärjestöjen tunnustamisen sopimus- ja neuvottelukumppaneiksi ratkaisi lopullisesti Neuvostoliiton puna-armeija lyödessään fasistit II maailmansodassa. Sodan lopputulos ja välirauhan sopimuksen artiklat Suomen kansalaisoikeuksista ja demokraattisista vapauksista loivat pohjan myös työehtosopimusjärjestelmän kehitykselle maassamme. Tuohon mennessä suomalainen ammattiyhdistysliike oli toi-

minut järjestelmällisesti lähes 40 vuoden ajan. Valtakunnallista työehtosopimusjärjestelmää ei kuitenkaan oltu kyetty luomaan. Vasta keväällä 1945 työnantajapuoli ensimmäisen kerran virallisesti ja peruuttamattomasti tunnusti ammatillisen keskusjärjestön neuvotteluosapuoleksi.

Sodan jälkeisten demokraattisten voimien kasvu, työväenluokan voimakas järjestäytyminen loi perustan, jolta voitiin lähteä rakentamaan myös valtakunnallista työehtosopimusjärjestelmää. Työväenliikkeen lähtökohtana oli, että joukkovoimaa hyväksikäyttäen voitaisiin valtakunnallisilla työehtosopimuksilla turvata kaikille minimiehdot palkkauksen ja muiden työehtojen osalta.

Ammattiyhdistysliikkeen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen koko yhteiskuntapolitiikkaan nähtiin tärkeäksi tehtäväksi. Työnantajien taholla ymmärrettiin demokraattisten voimien kasvu ja voimakkaan järjestäytymisen vaara. Työehtosopimuspolitiikalla pyrittiin tuota voimaa työnantajien toimesta suuntaamaan luokkasovinnon harjoittamiseen ja paljossa siinä onnistuttiinkin: 1950-luvulla erilaisine linnarauhasopimuksineen, 1960-luvulla pitkine sopimuksineen ja siirtymisenä tulopoliittiselle kaudelle. Huomattavalta osin työehtosopimuspolitiikka ei siis ole perustunut työläisjoukkojen voiman varaan, vaan työehtosopimusneuvottelut on yleisesti ottaen käyty luokkasovun hengessä, johtajavaltaisuuden ja epädemokraattisten menetelmien voimakkaasti vaikuttaessa lopputulokseen.

Työläisten TES-järjestelmälle asettama peruslähtökohta, yhdistetty joukkovoiman käyttö parhaan mahdollisen tuloksen turvaamiseksi kaikille työtätekeville ei siis ole johdonmukaisesti toteutunut reformismin ay-liikkeen johdossa saaman vaikutusvallan vuoksi. Ay-liikkeen kehittäminen luokkataistelujärjestönä on lyöty laimin. Työehtosopimus- ja palkkaneuvottelut ovat kuitenkin tilaisuuksia, joissa kahden eri luokan edustajat kohtaavat

toisensa. Toisaalla ovat tuhansien työläisten palkat ja muut työehdot ja toisaalla on kapitalistien etu. Lähempi tarkastelu osoittaa, että palkkojen taso on ollut suuresti riippuvainen siitä, miten koko työväenluokka on pystynyt taistelemaan ja näinmuodoin työpalkkojen käyrä kulkee koko työväenluokan nousun tai laskun kanssa rinnan. Niin monessa suhteessa kuin yhteiskunta on vuosikymmenien varrella muuttunutkin, nämä perustotuudet pitävät jatkuvasti paikkansa.

Myönteistä työehtosopimusjärjestelmän kaudella onkin ollut järjestövoiman kasvu. SAK:n jäsenmäärä liikkuu tänään 900.000:ssa, jonka luomasta paineesta johtuen on saavutettu eräitä merkittäviä tuloksia, mm. 40 tunnin työviikkoon siirtyminen, vuosilomien parantaminen, luottamusmiesopimusten aikaansaaminen jne. Nämä saavutukset ovat nimenomaan voimakkaan joukkopaineen ja kamppailun tulosta.

PORVARILLISIA NÄKEMYKSIÄ TES-JÄRJESTELMÄSTÄ

Luokkayhteistyön lujittaminen

Porvarillisen käsityksen mukaan työehtosopimusjärjestelmä on tarkoitettu turvaamaan mahdollisimman tasainen ja häiriötön kehitys lujittamalla luokkayhteistyötä sen puitteissa. Porvarillisen näkemyksen mukaan työrauhan säilyttäminen on yhtä tärkeää kummallekin osapuolelle. Työmarkkinajärjestöt muodostavat tämän näkemyksen mukaan porvarillista demokratiaa lujittavan tasapainomekanismin ja sopimuspolitiikan tavoitteisiin kuuluu siten toimia joustavana yhteiskunnallisena sääntelymekanismina. Tämä ei ole kommunistien näkemys. Työehtosopimusjärjestelmä ei miltään osin poista ole-

massa olevia luokkavastakohtaisuuksia, vaan työehtosopimuspolitiikassa ne nimenomaan pelkistyvät.

Riiston laillistaminen

Porvariston taholta yritetään usein luonnehtia työnantajajärjestöt ja ammattiyhdistysliike tasavertaisiksi sopimuskumppaneiksi. Työnantajien todellinen pyrkimys on tällöin saada ammattiyhdistysliike kantamaan osavastuun monopoliporvariston harjoittamasta politiikasta ja sopimaan riiston pelisäännöistä. On laillistettu työnantajan oikeus yksipuolisesti käsitellä työntekijää, kuten SAK:n ja STK:n yleissopimuksen kohta 5.: "Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta." He vaativat työntekijöitä sopimuksin osallistumaan työn voimaperäistämiseen, uusien työmenetelmien kehittelyyn ja soveltamiseen. Tätä esimerkiksi rationalisointisopimus nykyisessä muodossaan edustaa. Vaaditaan työkurin ylläpitämistä ja työläisten protestitoiminnan ehkäisemistä. Työsuojelua koskevalla sopimuksella on vesitetty voimassaolevaa lakia ja vastaavia sopimuksia löytyy tiedotustoiminnasta, MTM:stä jne.

Kapitalistisen järjestelmän kokiessa yhä voimallisempaa kriisiä, se on toisaalta pystynyt voimistamaan rajusti työtätekevien riistoa ja mikä surkeinta, työnantajat ovat pystyneet nykyisen kehityksen huomioiden siirtämään nämä ongelmat sopimusteitse työpaikoille. Samalla työntekijät ovat joutuneet sopimuksin ikäänkuin laillistamaan sen, että niissä työpaikoissa tai niillä aloilla, joissa riiston aste on viety kaikkein pisimmälle rationalisoinnin avulla, palkkaus on kaikkein heikoin. Toisin sanoen mainitunkaltaisella työehtosopimuspolitiikalla hyväksytään työnantajille oikeutus työntekijän riistoon. Tällaista toi-

mintaa me kommunistit nimitämme sosiaaliseksi kumppanuudeksi. Se onkin tuonut kauniita tuloksia kapitalisteille. Työehtosopimuspolitiikan kehittelyssä on turruttu ja poljettu paikallaan, eikä sopimusten nykyinen rakenne vastaa tieteellis-teknisen kehityksen tarpeita.

Joukkovoiman käyttö työehtosopimuspolitiikassa

Usein kuulee työnantajien ja sosialidemokraattisten johtajien väittävän, että joukkovoiman käyttö ei kuulu nykypäivän ammattiyhdistyspolitiikkaan. Turuilla ja toreilla ei työehtosopimuskysymyksiä ratkaista jne. Yhdessä kehutaan, miten hyvät neuvottelusuhteet meillä on. Sopimukset onkin varsin usein solmittu ilman työläisjoukkojen tukea, työnantajien määräämin kompromissiehdoin. Luokkasopuilu on viety niin pitkälle, että esimerkiksi vanhan sopimuksen mentyä umpeen pyritään siihen, että vanha on voimassa kunnes uusi on neuvoteltu valmiiksi. Kaikkinainen joukkoliike sopimusneuvottelujen tueksi on torjuttu ammattiyhdistysliikkeen korkeimman johdon taholta. Tämän jälkeen selvitetään, että kaikki mahdollinen on nyt saatu puristettua kapitalisteilta. Jos tätä ei hyväksytä, syntyy kaaos talouselämässä, ajaudutaan pitkiin lakkoihin ja menetykset ovat suuret. Totuus kuitenkin on se, että reformistiset ammattiyhdistysjohtajat pelkäävät joukkoliikkeiden syntyä. He eivät pidä siitä, että työväen yhtenäisyys saavuttaisi konkreettisia toiminnan muotoja. He eivät näe suotavana, että työpaikoilla kommunistit, sosialidemokraatit ja poliittisesti järjestäytymättömät rinta rinnan kamppailevat omista työ- ja palkkaehdoistaan. Kuitenkin useat esimerkit sekä meillä että kansainvälisessä työväenliikkeessä osoittavat, että voimakkaan yhtenäisen taistelun avulla on saatu merkittäviä uudistuksia, kuten viime vuosilta

Länsi-Saksan, Ranskan, Englannin, Japanin ja monien muiden maiden kamppailut osoittavat. Palkkoja on nostettu eräillä taistelualueilla 20—40 % vuodessa ja saavutettu muita huomattavia uudistuksia sosiaalisilla ja demokratian alueilla. Tulopolitiikan harjoittaminen sopimustietä on hylätty tai sen käyttöönotto on kokonaan torjuttu. On selvästi osoitettu, ettei ole olemassa muuta saavutusten mittaria, kuin kulloinkin käytetty joukkovoima, jolla taistelua käydään.

Solidaarisen palkkapolitiikan tunnus

Solidaarisen palkkapolitiikan käsitteellä on puolusteltu kehnoja ja heikkoja sopimuksia. Käytännössä tilanne on kuitenkin johtanut siihen, että pienipalkkaiset ovat jääneet entistä enemmän jälkeen palkkakehityksessä ja ovat joutuneet todella vaikeaan tilanteeseen. Me kommunistit emme tarkoita solidaarisuudella yhteisvastuullista solidaarisuutta kapitalistiselle yhteiskunnalle, työnantajille tai vain palkkatyöläisten keskinäistä tuloerojen tasoittamista. Solidaarisuudella tarkoitamme sitä, että työläisten yhtenäisen taistelun avulla työn ja pääoman välisiä tulonjakosuhteita muutetaan työtätekevien eduksi ja koko ammattiyhdistysliikkeen voimaa käytetään tässä taistelussa matalapalkkaisimpien puolesta.

Tiedämme varsin hyvin, että kaikilla aloilla kamppailuedellytykset eivät ole yhtä hyviä. Solidaarista onkin parantaa näitä kamppailuedellytyksiä sopimuksilla, jonka mukaan ammattiliitot joutuvat tukemaan toisiaan silloin, kun jokin ala joutuu työtaisteluun. Tällaisen sopimuksen olemassaolo pakottaisi työnantajat jo neuvottelupöydässä suhtautumaan matalapalkka-alan liittojen vaatimuksiin huomattavasti suuremmalla vakavuudella kuin nykyisin tapahtuu. Solidaarisuutta olisi sekin, että vahvemmat

alat olisivat mukana kamppailemassa heikoimmille aloille työpaikkojen luottamusmiesten, työsuojeluvaltuutettujen ja ammattiosastojen toimintaoikeuksia vähintään samalle tasolle kuin mitä vahvemmillakin aloilla on.

Keskitetty vai liittokohtainen sopimus

Viime vuosina on pyritty käymään myös keskustelua siitä, pitääkö tehdä keskitetty vai liittokohtainen sopimus. Tätä asetelmaa on tietoisesti riepoteltu edestakaisin. Keskitetyn ja liittokohtaisten sopimusten vastakkain asettaminen on ilmeisen virheellistä. Kysymys ei ole sopimuksen muodosta, vaan tavoitteiden sisällöstä ja toimenpiteistä, joilla parhaiten kulloisessakin tilanteessa kyetään kokoamaan työväenluokan voimat liittolaisineen yhteen kapitalisteja vastaan.

Pyrkimykset ay-liikkeen integroimiseen

Ammattiyhdistysliikkeen edustaman voiman vuoksi työnantajille ei ole yhdentekevää minkälaiset mahdollisuudet heillä on vaikuttaa ammattiyhdistysliikkeeseen ja sen harjoittamaan työehtosopimuspolitiikkaan. Työnantajien taholta on aina korostettu yksittäisten ay-johtajien merkitystä. Usein he esittävät, että tämä tai tuo ammattiyhdistysjohtaja on kokonaisnäkemystä omaava, avarakatseinen, vastuuntuntoinen ja että hän puhuu ja pukeutuu parhaiten jne. Ylipäänsä julkisesti korostetaan hyviä neuvottelusuhteita ja osoitetaan kunnioitusta ammattiliittojen johtoa kohtaan. Tällä vaikuttamisella työnantajat pyrkivät saamaan ammattiliittojen johtotason ajamaan heikkoja sopimusratkaisuja läpi. He myös tukevat pyr-

kimyksiä vallan lisäämiseksi ammattiliittojen johdon käsiin. He yrittävät saada ammattiliitot keskittymään pääasiassa työrauhapoliisin tehtäviin.

Tulopolitiikka

Valtiomonopolistisen kapitalismin kehittyessä ei vain Suomessa vaan kaikissa kapitalistisissa kehittyneissä maissa suurpääoma on valtiollisen vaikuttamisen koneistoa laajentaen, syventäen ja hyväksi käyttäen pyrkinyt soveltamaan uusia, hiotumpia muotoja työväenluokan taistelun kurissa pitämiseksi.

Mikä tulopolitiikassa on oleellista?

1) On luotu järjestelmä, jolla joukkovoiman käyttö eristetään työehtosopimuspolitiikassa ja neuvottelut käydään suljetuissa suppeissa ylätason renkaissa: työnantajien, valtiovallan ja työntekijäin edustajien kesken.

2) Työnantajien ja valtiovallan yhteisin toimin rajoitetaan nimellispalkkojen kasvu mahdollisimman alhaiseksi, ns. kokonaistaloudellisiin, yleensä hallituksen asettamiin suureisiin vetoamalla, kuten esimerkiksi keskimääräisen tuottavuuden kasvuun.

3) Kokonaistaloudellisen edun nimissä kootaan erilaiset talous- ja sosiaalipoliittiset kysymykset yhteen nippuun, jossa eri tekijät asetetaan vastakkain työväestön työehtosopimusvaatimusten kanssa.

4) Tulopolitiikka ei ole vain termi vaan olemassa oleva luokkasovintoon perustuva järjestelmä toimistoineen, sovittelijoineen, pelisääntöineen jne., jossa ammattiyhdistysliikkeen johto on mukana yhtenä osana tätä mekanismia.

Puolueemme 16. edustajakokous otti tavoitteekseen käydä päättävää, taloudellista, poliittista ja ideologista taistelua porvariston tavoitteita vastaan, sitä vastaan, että valtion toimenpitein sidotaan ammattiyhdistysliikkeen kädet ja tehdään siitä valtiomonopolistisen kapitalismin koneiston osa.

Tulopolitiikkaa puolustettaessa on pyritty antamaan kuva, että kolmikantasopimukset olisivat normaali työehtosopimusmenettely ja että vain niillä turvataan työtätekevien edut. Todellisuudessa asia on päinvastoin. Näin on entistä enemmän yhdistetty suurpääoman ja valtiokoneiston voima työväestöä ja ammattiyhdistysliikettä vastaan. Jotkut ovat kuvitelleet näin voitavan vaikuttaa valtiovaltaan ja tätä tietä työväestön aseman parantamiseen. Mutta tämä kytkykauppa onkin johtanut työväenluokan vaikutusmahdollisuuksien rajoittamiseen ja huonon talouspolitiikan tukemiseen.

Työehtosopimusjärjestelmän kriisi

Nyt voimassaoleva sopimus sai voimakasta arvostelua osakseen sitä tehtäessä ja on osoittautunut kelvottomaksi. Liitoissa, joissa jäsenistö pääsi ottamaan kantaa tehtyyn sopimukseen, enemmistö hylkäsi tehdyn ratkaisun. Tyytymättömyys on edelleen voimistunut. Tyypillistä tulopoliittiselle kaudelle on se, että työntekijät ovat omatoimisilla, työpaikkakohtaisilla kamppailuillaan hankkineet keskimäärin palkankorotuksia yhtä paljon kuin mitä sopimuspolitiikalla on saavutettu. Lakkojen määrä on viime vuosien aikana jatkuvasti noussut. Toisin sanoen neuvottelupöytää on siirretty Eteläranta "kympistä" usein myös työpaikoille ja itse asiassa yhä useammin.

Nykyinen tilanne osoittaa, että työnantajapuolella on varaa huomattavasti suurempiin palkankorotuksiin kuin

mitä sopimukset ovat antaneet. Työehtosopimusten heikko taso on johtamassa siihen, että työläisten luottamus ja usko työehtosopimusjärjestelmään horjuu. Eihän työläisiltä voida vaatia kovin suurta arvonantoa sopimuksille, jotka eivät turvaa reaaliansiotason kehitystä. Tulopolitiikan "arkkitehdit" ovat tällä hinta- ja työehtosopimuspolitiikalla itse murentamassa sopimusjärjestelmää. Työehtosopimuspolitiikka on ajautunut kriisiin. Samoin Sosialidemokraattisen puolueen johdon politiikan kriisi on selviö. Jos tavoitteena on työn ja pääoman yhteistoiminta ja ammattiyhdistysliikkeen yhdentäminen valtiomonopolistiseen järjestelmään tulopolitiikkaa jatkamalla, on yhä syvempi kriisi eittämättä edessä. Luokkataistelun kasvu ja lakkoliikkeitten kehitys todistavat havainnollisesti, että työväestö torjuu ajatukset yhteistoiminnasta porvariston kanssa.

1960-luvulla lakkojen määrä oli n. 50 lakkoa vuodessa. Sensijaan vuodesta 1968 tulopoliittisella kaudella niiden määrä on jatkuvasti lisääntynyt. Vuosina 1971—72 niiden määrä oli jo yli 800. Vuonna 1973 lukumäärä oli yli 1.000 ja näihin lakkoihin osallistui 700.000 työläistä. Lakossa ovat olleet mukana yhtenäisesti niin sosialidemokraatit, kommunistit kuin puolueisiin kuulumattomat työläiset. Työnantajien ja sosialidemokraattisten johtajien, jotka syyttävät kommunisteja "huutokauppapolitiikasta" ja rettelöinnistä työpaikoilla on syytä pysähtyä itse tarkastelemaan omaa työehtosopimuspolitiikkaansa. Työläisjoukkojen tyytymättömyys johtuu objektiivisesta tilanteesta. Palkansaajien asema on heikentynyt. Heidän osuutensa kansantulosta supistuu. Hinnat, maksut ja verot kohoavat tällä hetkellä hurjaa vauhtia. Työtätekevien riisto tehostuu, luokkataistelu kärjistyy. Työläiset luottavat yhä enemmän kommunisteihin.

Porvariston ratkaisumalli TES-järjestelmän kriisiin

Työnantajat vaativat ammattiyhdistysliikkeeltä entistä ponnekkaampia toimenpiteitä jäsenistönsä kurissapitämiseksi ja tähtäävät ylipäätänsä keskusjohtoisuuden tiivistämiseen. He vaativat tinkimätöntä tulopolitiikan pelisääntöjen noudattamista. Olennaista näiden asioiden kehittelyssä on viime syksyisen ns. Sarkon komitean työ, jolla pohjustettiin työläisten ja heidän ammattijärjestöjensä demokraattisten oikeuksien tuntuvaa kaventamista. Tämän komitean työtä jatkavat työryhmät kehittelevät parhaillaan konkreettisia lakiesityksiä ja sopimusjärjestelmän kehittämissuosituksia mahdollisimman aukottoman pakkosovinnon aikaansaamiseksi. Niinikään vaaditaan tulopoliittisten ratkaisujen laajentamista.

Kommunistien vaihtoehto

Me kommunistit olemme työehtosopimusjärjestelmän kehittämisen kannalla. Kuitenkaan työehtosopimusjärjestelmä ei ole arvo sinänsä. Sen on täytettävä työläisten sille asettamat ehdot. Työehtosopimuksilla on turvattava reaalipalkkojen ja muiden työehtojen jatkuva kehittyminen ja demokratian laajeneminen työelämässä. Sopimusten takaamalla minimiturvalla on ratkaiseva merkitys arvosteltaessa sopimusjärjestelmän mielekkyyttä. Olemme mukana työehtosopimusjärjestelmän kehittämisessä, joka perustuu joukkovoimaa vastaavan tason turvaamisen palkka- ja työehdoissa. Emme hyväksy sitä, että sopimusjärjestelmää kehitetään estämään työläisiä kamppailemasta jatkuvasti paremmista työ- ja palkkaehdoista. Toisin sanoen työehtosopimusjärjestelmänkin puitteissa on kavennettava suurpääoman valtaa ja luotava edellytykset taistelun jatkamiselle.

Kommunistit ja tavoiteasettelu

On esitetty näkemyksiä, että kommunistien ei pitäisi esittää konkreettisia tavoitteita sopimusesityksiksi. Perusteluna tälle on esitetty, että tämä vaikeuttaisi yhtenäisen linjan löytämistä ay-liikkeen johdossa. Tällainen kieroutunut ajattelu ja työläisjoukkojen aliarvioiminen on tuottanut vain hajaannusta työläisten keskuudessa ja ajautumista enemmän tai vähemmän sos.dem. puolueen ay-linjan tukemiseen. Meidän kommunistien periaatteellinen lähtökohta on se, että ammattiyhdistysliikkeessä on pyrittävä työläisiä yhdistäviin tavoitteisiin. Erityisen suurta huomiota haluamme kiinnittää työehtosopimustavoitteiden valmisteluun työpaikoilla ja ammattiosastoissa, niiden demokraattiseen käsittelyyn ja hyväksymiseen. Edellytämme tiivistä työläisjoukkojen mukanaoloa valmistelussa ja kamppailtaessa uuden sopimuksen puolesta kaikissa vaiheissa.

Työehtosopimusjärjestelmän kehittäminen edellyttää selvää irtisanoutumista tulopoliittisesta mekanismista

Johdonmukaisesti on pyrittävä kamppailemaan ammattiyhdistysliikkeen itsenäisten toimintamuotojen puolesta. Itsenäinen työehtosopimuspolitiikka edellyttää ennen kaikkea sitä, että työväenluokka voi itse olla mukana vaikuttamassa tavoitteiden muodossa ja määrittelyssä. Se voi olla mukana vahvalla pohjalla vasta sitten, kun työläisjoukot omaksuvat ja tiedostavat tavoitteet ja tämä edellyttää tehtävien ja tavoitteiden tarkkaa erittelyä, laajaa keskustelua ja joukkomittaista asiain käsittelyä. Jos lähtökohtana on se, että työväenryhmien yhteistyö suunnataan tulopolitiikan harjoittamiseen, on lähtökohta väärä. Tulopolitiikan harjoittaminen ei ole mahdollista il-

man työväenluokan johtajien tai ainakin osan mukanaoloa. Ristiriita on selvä. Tältä pohjalta yhteistyötä ei voi syntyä.

Sosialidemokraattiset ammattiyhdistysjohtajat ovat johdonmukaisesti olleet tulopoliittisen sopimuspolitiikan kannalla ja on luonnollista, etteivät he käytännössä tätä taustaa vasten voi toteuttaa työläisjoukkojen tahtoa ja tarpeita. Myötäilemällä tällaista suuntausta ajaudutaan työväen etujen vastaiselle tielle. Se johtaa siihen, että työläisjoukkojen tavoitteista tulee vain kiusallisia ja muka yhteistyötä haittaavia elementtejä. Jos puolueen yhteiskunnallisen tilanteen analyysi osoittaa, että suurpääoma asemaansa lujittaakseen yhdistää valtiomonopolistisella kaudella voimansa valtion koneistoon, niin tulopolitiikan harjoittaminen on luokkasopuilua, joka on paljastettava ja taisteltava armottomasti kaikkia niitä piirteitä ja toimintoja vastaan, jotka auttavat tulopolitiikan toteuttamista.

Kommunistien tavoitteet ovat yhteneviä työväen joukkojen tavoitteiden kanssa. Jos sos.dem. puolue ei katso oikeaksi nojautua työläisjoukkoihin, niin ei se saa johtaa siihen, että me kommunistitkaan emme asetu tukemaan työläisten asettamia tavoitteita. Miten me voimme olettaa, että työläisjoukot antavat meidän politiikallemme tukea, jos yhteistyön nimissä kieltäydymme esittämästä omaa vaihtoehtoamme työehtosopimuspolitiikkaan.

Työehtosopimusjärjestelmää kehitettäessä lähdemme edelleen seuraavista näkökohdista:

1) Ammattiliittojen toiminta ja taisteluedellytykset on turvattava. Niiden on jäsenistön joukkovoimaan nojaavalla palkkapolitiikalla huolehdittava reaalipalkkojen jatkuvasta noususta niin, että jokaiselle työläiselle, toimihenkilölle ja virkamiehelle ja hänen perheelleen taataan toimeentulo, joka vastaa yhteiskunnallisen kehityksen mukana syntyviä kasvavia tarpeita.

2) Alimmin palkattujen ryhmien palkkausta on välittömästi korjattava. Nuoria työntekijöitä ja naisia syrjivät palkkaussäädökset on poistettava. On luotava yleinen tehokas vähimmäispalkkaturva, joka on sidottu teollisuuden keskituntiansioon. Tarkistus tapahtuu neljännesvuosittain teollisuuden keskituntiansion nousun mukaisesti.
3) Palkkauksessa tulee yleisenä suuntauksena olla siirtyminen aika- ja kuukausipalkkaukseen ansiotasoa alentamatta.
4) On kehitettävä valtakunnallisia työehtosopimuksia täydentäviä työpaikan työntekijöiden yhteisiä työsopimuksia. Työehtosopimuksella määritellään ainoastaan vähimmäisehdot, joiden parantamiseen työläisillä on täysi oikeus.
5) Sopimuksien ja työsääntöjen tulkinnassa on lopetettava työnantajien yksipuolinen tulkintaoikeus. Ammattiosastoille ja työhuonekunnille on varattava oikeus lykätä sopimuksien ja työsääntöjen toimeenpanoa siksi, kunnes mahdollinen kiistanalainen tulkinta on selvitetty. Myös irtisanomisiin on ulotettava vastaava käytäntö.
6) Työehtosopimuksen ja työehtosopimuslain työrauhavelvoite ei ulotu ammattiosastoihin, vaan koskee ainoastaan liittoja.
7) On hyväksyttävä periaate, että työnantaja on vastuussa vähimmäiselintasosta työntekijän suoritustasosta riippumatta.
8) Palkkojen ostovoima on turvattava indeksisidonnaisuudella siten, että elinkustannusten noustua 3 %, se korvataan täysimääräisesti palkkojen korotuksella.
9) Ikääntyville työntekijöille on saatava takuupalkka, heidän ansiotasoaan ei saa laskea siitä, mikä se on ollut keskimäärin parhaiden työvuosien aikana.
10) On taattava esteetön tiedonvälitys ja muu poliittinen toimintavapaus työpaikoilla.

Edellytämme, että virkamiehiä ja muita virkaehtosopimusjärjestelmän alaisia koskevat lainmääräykset saatetaan vastaamaan edellä esitettyjä periaatteita. Meillä on mahdollisuus vuodenvaihteen jälkeen irtisanoutua nykyisestä sopimuksesta ja ryhtyä toteuttamaan edellä esitettyjä periaatteita koko työväenluokan edun mukaisesti.

KAUKO NEVALA

TYÖPAIKKA- JA YRITYSDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN

Oikeus työhön käsittää myös oikeuden osallistua luovasti suunnitelmien laadintaan ja täyttämiseen, tuotantolaitosten ja koko talouselämän johtoon. — Tämä Saksan Demokraattisen Tasavallan työlakiin sisältyvä säännös kuvaa oikeaa demokratian periaatetta työelämässä. Kun työväenluokan osuus tuotannon ja koko talouselämän johtamisessa on toteutettu tuon mallin mukaan, onkin jo siirrytty kapitalistisesta talousjärjestelmästä sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseen. Kun se on meidänkin tavoitteenamme, joudumme työpaikka- ja yritysdemokratiauudistuksessa asettamaan tavoitteemme siten, että ne mahdollisimman tehokkaasti palvelevat sosialismiin siirtymisen edellytyksien laajenemista.

Kun kapitalistiluokka pyrkii kaikin keinoin yhteiskunnallisen valta-asemansa puolustamiseen, on selvää, että sen tavoitteena on yritysdemokratiauudistuksenkin val-

jastaminen palvelemaan tätä päämäärää. Yritysdemokratiauudistuksessa on näin ollen kysymys eri yhteiskuntaluokkien välisestä kamppailusta. Kysymys on luokkataistelusta. Pääomapiireille yritysdemokratia merkitsee pyrkimystä sulauttaa työntekijät edustuksellisten yhteistyöelinten välityksellä yritykseen, pyrkimystä saada työntekijät hyväksymään yrityksessä vallitsevat valtasuhteet, pyrkimystä saada työntekijät näkemään yrityksen etu omana etunaan, lyhyesti sanoen pyrkimystä luokkien välisen ristiriidan hämärtämiseen.

Viime aikoina maassamme käytyä yritysdemokratiakeskustelua ovat hallinneet työnantajapiirit. He ovat suorittaneet yritysdemokratiakaappauksen, jonka turvin he ovat ohjanneet keskustelun työntekijöiden kannalta vääriin uomiin. Keskustelussa on ollut pääteemana pelkkä organisatorisen uudistuksen valmistelu. Viime kesänä julkistetussa yritysdemokratian sovellutuskomitean mietinnössäkin rajoitutaan vain ehdottamaan demokratian kulissien rakentamista. Sen mukaan yrityksiin perustettaisiin edustukselliset yhteistyöelimet: henkilökuntaneuvosto ja yhteistyökomitea.

Henkilökuntaneuvostossa olisivat edustettuina yrityksen työntekijät ja toimihenkilöt. Yhteistyökomiteassa olisi näiden henkilökuntaryhmien lisäksi edustettuna yrityksen johto. Komitean ehdotuksen mukaan nämä yritysdemokratiaelimet muodostuisivat kuitenkin vain eräitä tietoja saaviksi, ehdotuksia tekeviksi ja lausuntoja antaviksi elimiksi. Yhteistyökomiteassa ei voitaisi ehdotuksen mukaan käsitellä asioita, joista on määräyksiä jossakin yrityksen henkilökuntaan sovellettavassa työehtosopimuksessa, jos yksikin yhteistyökomitean jäsen vastustaa asian käsittelyä. Kun yhteistyökomitean päätös lisäksi edellyttäisi ns. ryhmäenemmistöä, jonka mukaan jokaisen yhteistyökomiteassa olevan kolmen ryhmän jäsenistä vähintään puolet tulisi olla päätöksen takana, voi-

daan todeta sovellutuskomitean vahvasti ankkuroineen demokratian kehityksen esteet työelämässä.

Yritysdemokratian sovellutuskomitean ehdotus merkitsee lyhyesti sanoen vain tuotantokomiteajärjestelmän korvaamista uusilla keskustelukerhoilla. Kun sovellutuskomitea ei kuitenkaan ollut ehdotuksessaan yksimielinen, vaan kaikki sen jäsenet puheenjohtajaa lukuunottamatta liittivät mietintöön eriävän mielipiteensä, on hallituksen nyt vaikea antaa komitean enemmistön ehdotuksen mukaista lakiesitystä eduskunnalle. Erityisen vaikeaa se lienee myös siksi, että suurimman hallitusryhmittymän, sosiaalidemokraattisen puolueen kannattajakuntaa on vuosikausia ruokittu lupauksilla tuntuvasta yritysdemokratiauudistuksesta. Komitean enemmistön ehdotuksella ei lupauksia voida lunastaa.

Tällä hetkellä vallitsee asiassa sekava ja osaksi lukkiutunut tilanne. Sen vuoksi on erityisen aiheellista ja ajankohtaista saattaa keskustelu ja asiaan liittyvät tavoitteet oikeisiin uomiin.

Kun hallitusmuodon omistusoikeudelle turvaama vahva suoja estää tällä hetkellä alussa mainitsemani kokonaistavoitteen, työläisten vallan täydellisen toteuttamisen tuotannossa, on uudistuksessa lähdettävä perustasolta, itse työpaikoilta. Sen vuoksi erääksi perustavoitteeksi on asetettava yksityisen työntekijän perusturvallisuuden lisääminen työsuhteessa. Ennen kaikkea oikeus työhön on turvattava. Tämän vuoksi työpaikka- ja yritysdemokratian nimellä kulkevan uudistuksen olennaisena sisältönä tulee aluksi olla rajoittaa työnantajan yksinoikeutta ottaa ja erottaa työntekijät sekä johtaa ja jakaa työt. Edellytyksenä työntekijöiden turvan ja vaikutusvallan laajentamiselle on heidän ammattijärjestöjensä ja luottamushenkilöidensä toimintaoikeuksien ja -mahdollisuuksien voimakas lisääminen itse työpaikoilla.

Työryhmä, joka on laatinut tälle konferenssille asiakirjaluonnoksen työpaikka- ja yritysdemokratiasta, on

katsonut aiheelliseksi erottaa toisistaan toimenpiteet, jotka luovat edellytyksiä työpaikka- ja yritysdemokratialle sekä toimenpiteet, jotka merkitsevät jo varsinaisia demokraattisia uudistuksia. Esikuvana on käytetty osaksi SAK:n yritysdemokratiatyöryhmän mietintöä. Ryhtymättä tässä tarkemmin selvittelemään asiakirjaluonnoksen sisältöä, totean, että se asiakirjan valmistaneen työryhmän mielestä muodostaa juuri tällä hetkellä ajankohtaisen ja realistisen vaihtoehdon demokratian vesittämiskaavailuille.

MATTI SUNDQVIST

TYÖSUOJELUN KEHITTÄMINEN

"Sosialismia vastaan kamppaillessaan pääoman maiden hallitsevat piirit pelkäävät enemmän kuin koskaan aikaisemmin luokkataistelun kasvamista vallankumouksselliseksi joukkoliikkeeksi. Siitä johtuu porvariston pyrkimys riistää ja sortaa peitetymmässä muodossa työtätekeviä, porvariston valmius myöntyä monissa tapauksissa osittaisiin uudistuksiin, jotta se voisi mahdollisuuksien mukaan pitää joukot aatteellisessa ja poliittisessa valvonnassaan", L. I. Brežnev sanoi NKP:n 24. edustajakokouksessa.[1] Neuvostoliittolainen professori Usénin toteaa kirjassaan "Sosiaalinen kumppanuus vai luokkataistelu"[2] tästä seuraavaa: "Kapitalististen maiden prole-

[1]. L. I. Breznev. NKP:n Keskuskomitean toimintaselostus NKP:n 24. edustajakokoukselle. Kirjapaino Kursiivi Oy, Helsinki 1971, s. 19.

[2]. Vladislav Usénin. Sosiaalinen kumppanuus vai luokkataistelu. Kustannusliike Edistys, Moskova, s. 22–23, 171.

tariaatti on käyttänyt hyväkseen tätä suotuisaa asiaintilaa ja pakottanut hallitsevat piirit tunnustamaan useita työtätekevien oikeuksia ja vapauksia, joista työtätekevät olivat aikaisemmin taistelleet monia vuosikymmeniä tuloksettomasti.

Kapitalistisissa maissa työpäivän lyhentäminen, maksullisten lomien, sosiaalivakuutuksen ja lääkärinhoidon käytäntöön otto sekä monien toimenpiteiden toteuttaminen työsuojelun alalla tapahtui sen jälkeen kun nämä toimenpiteet oli toteutettu Neuvostoliitossa ja niiden välittömän vaikutuksen seurauksena. Tämä ei tietenkään merkitse, että porvaristo olisi jäljitellyt neuvostovaltion toteuttamia toimenpiteitä. Kapitalismin oloissa sosiaaliset uudistukset ovat luonteeltaan hyvin rajoitettuja eikä niitä läheskään aina viedä päätökseen. Porvaristo yrittää toteuttaa ne työtätekevien kustannuksella ja hävittää sitten työtätekevien sosiaalistaloudelliset saavutukset hyökkäillessään myöhemmin heidän oikeuksiaan vastaan. Kapitalististen maiden työväenluokka joutuu taistelemaan sinnikkäästi jokaisesta sosiaalisesta uudistuksesta ja niiden käytännöllisestä toteuttamisesta."

Työsuojelulainsäädännön merkitystä tässä työtätekevien joukkojen hillitsemisessä selvittää professori Usénin edelleen seuraavasti: "Monet porvarilliset kirjoittajat yrittävät todistaa, että nykykapitalismin oloissa luokkaselkkauksilta katoaa vähitellen maaperä. Usein tämä selitetään johtuvan valtion kasvaneesta merkityksestä ja sen sosiaalisen toiminnan laajenemisesta. Puhuessaan tästä A. Ross ja P. Hartman esim. sanovat: 'Työsuojelulainsäädännön ja sosiaalihuolto-ohjelmien avulla valtio ratkaisee ongelmat, jotka muuten olisivat keskeisinä työtätekevien ja työnantajien välisissä selkkauksissa.'

Tällaisen kannan perustelemiseksi viitataan erilaisiin lainsäädännöllisiin asiakirjoihin, joissa julistetaan tavoitteeksi selkkauksia aiheuttavien syiden väheneminen,

jännityksen laukaiseminen teollisuudessa ja vihdoin 'sosiaalisen rauhan' saavuttaminen."

Myös Suomessa porvaristo pyrkii hillitsemään kasvavaa tyytymättömyyttä jatkuvasti huonontuviin työoloihin tällä 'sosiaalisen luovimisen taktiikalla'. Horjuvan tulopoliittisen säätelymekanismin tueksi pyrkii kapitalistiluokka kiireesti kehittämään uusia mekanismeja ristiriitojen säätelyyn. 'Työsuojelun kehittämisen' ja 'yritysdemokratian' nimellä kulkevilla 'järjestelyillä' pyritään työläiset sitomaan luokkarauhaan ja näin pitkittämään kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän olemassaoloa.

Työsuojelun uudistamisella pyritään tämän valtiomonopolistisen säätelyjärjestelmän lujittamiseen. Seuraavat seikat ovat tehneet välttämättömäksi nimenomaan työsuojelun liittämisen valtiomonopolistiseen säätelyjärjestelmään:

Ensiksi tieteellis-tekninen kumous tekee mahdolliseksi työn voimaperäisyyden lisäämisen ennennäkemättömästi. Riiston voimistuessa työolosuhteet huononevat ja uuden teknologian mukanaan tuomat uudet vaara- ja haittatekijät aiheuttavat kapitalismin oloissa uusia ammattitauteja, mielenterveydellisten haittojen lisääntymistä sekä tapaturmalukujen jatkuvaa kasvua. Vanha ammattientarkastus- ja työturvallisuustoiminta ei ole enää vuosikymmeniin vastannut tuotantovoimien kehityksen vaatimuksia. Tämä on herättänyt yhä suurempaa tyytymättömyyttä työtätekevien keskuudessa. Edelleen tuotantovoimien kehityksen seurauksena työvoiman uusintamisen vaatimukset kasvavat voimakkaasti. Kun samaan aikaan tapahtuu harjoitetun tulopolitiikan johdosta suoranaista reaaliansiotason laskua, johtaa se joukkoliikkeen käynnistymiseen ja luokkataistelun kiihtymiseen. Tämä näkyy mm. viime vuosien työtaistelutilastoista. Kapitalistien päämääränä on tällaisissa uudistuksissa nimenomaan joukkoliikkeen hillitseminen ja tyytymättömyyden tukahduttaminen erilaisilla ristiriitojen säätely-

järjestelmillä. Lieventämällä riiston aiheuttamista epäkohdista kaikkein räikeimpiä, kapitalistit pyrkivät jatkamaan edelleen työn voimaperäistämistä entistä voimakkaammin.

Toiseksi tämä jatkuva riiston tehostaminen lisää työvoiman kulutusta. Yhä harvemmat työtätekevät ehtivät saavuttaa eläkeiän ja työtätekevän väestön keskimääräinen elinikä laskee. Tästä on seurauksena pula terveestä, ammattitaitoisesta ja työkykyisestä työvoimasta, kun samaan aikaan työttömän, työkyvyttömän ja loppuun kulutetun väestönosan määrä kasvaa suhteessa työtätekevään väestönosaan. Kapitalisteille on kuitenkin tärkeätä turvata työvoiman riittävä saanti. Monopolien on ollut pakko alkaa esimerkiksi telakoiden ja valimoiden työolosuhteiden parantaminen, koska näille aloille on ollut vaikea saada ammattitaitoista työvoimaa. Vaikka työolosuhteiden korjaaminen tulee maksamaan, on nykyinen tilanne pääomanomistajille myös taloudellisesti epäedullinen. Pelkästään työtapaturmien johdosta menetetään vuodessa noin 10 miljoonaa työpäivää.

Työsuojelulainsäädäntö

Parhaillaan toteutettavassa työsuojelun uudistamisessa on keskeinen merkitys työsuojelulainsäädännöllä. Vanha ammattientarkastuslaki vuodelta 1927 ei ollut enää vuosikymmeniin vastannut edes teollisesti kehittyneen kapitalistisen tuotannon vaatimuksia. Taantumus on jatkuvasti pyrkinyt vastustamaan työväenluokan elinolosuhteiden parantamista. Sodan jälkeen, jolloin kommunistit olivat hallitusvastuussa yhdessä muiden demokraattisten voimien kanssa, aloitettiin laajamittainen työsuojelulakien uudistaminen. Ns. Pekkalan hallituksen asettama komitea sai selvitystyönsä päätökseen vuonna 1950 ja

antoi ehdotuksen laiksi työsuojelun valvonnasta. Väliin tuli kuitenkin 'kylmä sota' 1950-luvulla ja asia haudattiin valtiokoneistoon. Vasta kun työväenluokan mahtava joukkoesiintyminen, yleislakko, oli pelästyttänyt porvariston, jatkettiin uudistustyötä. Niinpä vuonna 1958 säädettiin uusi työturvallisuuslaki. Samalla oli tarkoitus antaa myös laki työsuojelun valvonnasta, mutta porvariston onnistui vielä kerran estää uudistuksen toteutuminen. Puutteellisten valvontaedellytysten johdosta työsuojelun uudistaminen jäi surkeasti puolitiehen. Työturvallisuuslain onkin todettu olevan Suomen eniten rikottu laki.

1960-luvun loppupuolella alkoi työläisten tyytymättömyys kehnoon tulopolitiikkaan ja huonoihin työolosuhteisiin saada voimakkaan joukkoliikkeen muodon. Työsuojelulainsäädännön kehittämistä ei voitu enää siirtää. Työväenluokan vaatimuksia ei kuitenkaan haluttu toteuttaa, vaan mallia otettiin Ruotsista, mistä nykyinen työsuojeluhallinnon uudistus on meille siirretty.

Työsuojelun valvontalaki astui voimaan vuoden 1974 alussa. Verrattaessa nykyistä valvontalakia vuoden 1947 ammattientarkastuskomitean ehdotukseen voidaan sen todeta olevan sama laki hiukkasen nykyaikaisemmin muotoiltuna. Vuoden 1947 ammattientarkastuskomitean ehdotuksen toteutuminen 25 vuotta sitten olisi merkinnyt työsuojelun valvonnan uudistusta. Sen sijaan nykyinen työsuojelun valvontalaki ei enää neljännesvuosisadan jälkeen tyydytä niitä vaatimuksia, joita työväenluokka asettaa työlainsäädännölle. Työsuojelun uudistamisesta nostettu häly ei vastaa todellisuutta, varsinkin kun lakien tarkoituksen saavuttaminen käytännössä on tällä hetkellä vakavasti uhattuna.

Seuraavassa tarkastellaan niitä kolmea lakia, joihin nykyinen työsuojelutoiminta perustuu. Kaksi uutta lakia, laki työsuojelun hallinnosta ja laki työsuojelun valvonnasta muodostavat juuri tekeillä olevan työsuojeluuudistuksen pohjan.

Työturvallisuuslaki

Sen sijaan työturvallisuuslaki on peräisin, kuten edellä jo mainittiin, vuodelta 1958. Tämä laki on tehottomuudessaan ja tulkinnanvaraisuudessaan herättänyt voimakasta arvostelua työtätekevien keskuudessa.

Työturvallisuuslain uusimista valmistellut ns. työsuojelukomitea jätti juuri mietintönsä. Mietinnön sisältämässä lakiesityksessä yleensäkin on eri asioita järjestelty hieman toisin kuin tällä hetkellä voimassa olevassa työturvallisuuslaissa, mutta varsinaisia uudistuksia ei ole. Esim. turvallisen tekniikan periaatteet puuttuvat, samoin vaatimus työsuojeluparannusten toteuttamisjärjestyksestä. Esityksessä on ainakin seuraavat puutteet:

— ei lisää työväen valvontaoikeuksia,
— ei sisällä mitään täsmällisiä (aineellisia) määräyksiä,
— ei puutu riittävän tehokkaasti työn voimaperäistämiseen,
— työterveydenhuolto järjestetty äärimmäisen kehnosti,
— työaikakysymykset käsittelemättä, mm. vuorotyössä ei työaikaa ole esitetty lyhennettäväksi,
— urakka- ja ylityöt jätetty huomiotta, eläkeiän alentaminen niinikään huomiotta,
— valtakunnalliset työsuojelusuunnitelmat tarkoitettu osaksi valtiomonopolistisen kapitalismin säätelymekanismia,
— mielenterveydelliset haitat jätetty huomiotta.

Kaiken kaikkiaan ehdotus ei sisällä oleellisia muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Näennäisuudistuksen toteuttaminen ainoastaan viivästyttäisi todellisten parannusten aikaansaamista työturvallisuuslakiin.

Seuraavassa tarkastellaan hallintolakia ja sen valtiomonopolistisen säätelyn piirteitä.

Työsuojelun hallinto

Työsuojelun hallintolain päätarkoituksena on keskittää aikaisemmin varsin hajallaan ollut ja etupäässä sopimusten varainen tai vapaaehtoinen työsuojelutoiminta lakisääteisenä uuden valtion keskusviraston, työsuojeluhallituksen, alaiseksi. Tämä sosiaali- ja terveysministeriön alainen keskushallitus perustettiin viime syksynä Tampereelle. Asemaltaan työsuojeluhallitus on varsin itsenäinen keskushallitus ja siis kaukana demokraattisen valvonnan, esimerkiksi, eduskunnan, ulkopuolella.

Työsuojeluhallituksen rinnalla toimii sosiaali -ja terveysministeriössä työsuojeluneuvottelukunta, jonka 30 jäsentä edustavat eri ns. intressiryhmiä. Neuvottelukunta on määritelty neuvoa-antavaksi elimeksi "työsuojelua koskevien periaatekysymysten käsittelyä, työsuojelun yhtenäistämistä ja edistämistä sekä alan yhteistoiminnan kehittämistä varten". SAK:n oikeutettu vaatimus päästä mukaan työsuojeluhallintoon toteutuu tässä elimessä. Kuitenkin kokemus osoittaa, että STK pystyy yleensä saamaan tahtonsa lävitse tässä elimessä, sillä neuvottelukunnan tarkoituksena on löytää 'yhteinen linja' käsiteltäviin kysymyksiin. Näin kävi mm. työsuojelun valvontalakia täsmentävän asetuksen kohdalla: työsuojeluvaltuutettujen ajankäytöstä ja 'työpaikka' -käsitteestä ei päästy yksimielisyyteen, jolloin ne jätettiin asetuksesta kokonaan pois. Tämä aiheutti sekaannusta ja tyytymättömyyttä työpaikoilla.

Tällainen pitkälle muotoutunut sivuelinorganisaatio ei kuitenkaan riitä monopolipääoman vallanhalua tyydyttämään. Työsuojelulaeissa olevat muutamat sellaiset kohdat, joita voidaan käyttää hyväksi kamppailussa paremmista työoloista sekä eräät niiden tulkinnat työntekijöiden etujen mukaisesti, ovat häirinneet pääomanomistajia. Sen takia STK on ryhtynyt suunnitelmalliseen toimintaan saadakseen työsuojelun edistymistä jarrutetuksi ja sen kustannukset työntekijäin maksettaviksi. Työnan-

tajien vaatimuksesta sosiaaliministeri Seija Karkinen tottelevaisesti asetti 27. 4. 1973 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten 'edustavampien työmarkkinajärjestöjen edustajat' voisivat osallistua työsuojeluhallituksessa käsiteltävistä asioista päättämiseen ja laatia tarpeelliset säädösehdotukset. Mietintö oli yksimielinen.

Työryhmä ei ole ymmärtänyt (kun ei ollut riittäviä edellytyksiä) tehtävänsä historiallista merkitystä. *Ensimmäisen kerran historiamme aikana ehdotetaan rikottaviksi valtiovallan kolmijaon periaatteet* ja ehdotetaan yksityisten kansalaisten (ei vastuunalaisten virkamiesten) suoraa osallistumista valtion hallintoon, päättävään, ei neuvoa antavaan elimeen. Perustuslain mukaan tämä ei ole mahdollista, sillä toimeenpanovalta kuuluu hallitukselle, joka on vastuussa eduskunnalle. Tästä työryhmä ei hiiskahda mitään, koska se ei ole käsittänyt asiaa. Mullistavan päätöksensä perustelut se esittää kahdella ja puolella konekirjoitusliuskalla!

Myös oikeuslaitos on valjastettu mukaan työsuojelun jarruttamiseen. Tuoreessa muistissa on korkeimman hallinto-oikeuden päätös purkaa erään vaarallisen nosturin käyttökielto suurpääoman painostuksesta sekä vastoin kaikkia teknillisten viranomaisasiantuntijoiden lausuntoja. Juridisilla temppuiluilla ja paperisodalla pyritään estämään pienimmätkin parannukset työympäristöön.

Työsuojeluhallinnon uudistamisen tehtävä, valtiomonopolistisen säätelyjärjestelmän osana ideologisella tasolla on myös valtion luokkarakenteen hämärtämisen ja reformististen käsitysten levittäminen työväenluokan keskuuteen.

Suurpääoman käyttämä 'sosiaalisen luovimisen taktiikka' ei voi onnistua päättäväisen ja taistelukykyisen työväenluokan suhteen, vaan suurpääoma joutuu nojautumaan työväenluokan reformistiseen osaan, lähinnä sosialidemokraattisen puolueen tukeen. Sos-dem. -puolueen oikeistojohto pyrkii yhteiskunnallisen hegemonia-aseman

saavuttamiseen, mitä suurpääoma ei vastusta sillä edellytyksellä että sen voittoja jatkuvasti kasvatetaan ja luokkataistelua hillitään.

Viimeisten vuosien aikana ovat sosialidemokraattiset johtohenkilöt miehittäneet sosiaalipolitiikan alalla lähes kaikki tärkeimmät virkapaikat valtiokoneistossa. Heillä on vankat asemat eri hallintoelimissä, komiteoissa, sovittelulautakunnissa jne. Virkakoneistossa olevien sosialidemokraattisen puolueen jäsenten poliittinen linja on täysin sos.dem. puolueen oikeistojohdon määrättävissä. Täten heistä muodostuu tärkeä osa kapitalistisen talousjärjestelmän 'normaalin' toiminnan lujittamisessa. Alituinen porvariston myötäily, tavoitteiden vesittäminen ja periaatteettomat kompromissit työpaikoilta tulevan paineen torjumiseksi johtaa nämä reformistit usein suoranaiseen kiinnikasvamiseen porvaristoon.

Pelastaakseen kasvonsa ja säilyttääkseen yhteytensä työpaikoille sosialidemokraattiset johtohenkilöt ovat kuitenkin pakotettuja erilaisiin 'manöövereihin'. Tämä on syynä siihen tavattomaan kohuun, jonka sos.dem. puolueen oikeistojohto on nostanut työsuojelu-uudistuksesta. Sosialidemokraattiset johtohenkilöt näkevät työsuojelun uudistamisessa keinon lujittaa asemiaan työpaikoilla työväenluokan etujen vastaisten tulopoliittisten ratkaisujen jälkeen. Sosialidemokraattien toiminta työsuojelun alalla ei kuitenkaan ole täysin yhtenäistä, vaikka sen päälinja onkin puolueen määrättävissä. Työpaikoilla tuntevat sosialidemokraattiset työläiset yhä lisääntyvän riiston nahoissaan niin kuin muutkin ja osallistuvat parempien työolosuhteiden puolesta käytäviin joukkotaisteluihin. Sosialidemokraattisten alempien virkamiesten, toimihenkilöiden ja tutkijoiden joukossa on myös monia, jotka vilpittömästi pyrkivät todellisiin parannuksiin työoloissa, mutta useimmiten sos.dem. puolueen johdon onnistuu kuitenkin käyttää heidän toimintaansa oman hegemoniaasemansa pönkittämiseen.

Tämän ristiriitojen säätelymekanismin hallinnollisen tason ohella sen elimiä pyritään ulottamaan myös työpaikoille. Tulopoliittinen neuvottelumekanismi on myös tässä se keskiö, jota tukemaan rakennetaan erilaisia ristiriitojen säätelyyn tarkoitettuja mekanismeja, ns. paikallisen tason neuvottelujärjestelmiä. Näiden paikallisen tason neuvottelujärjestelmien 'kehittäminen' on tapahtunut esimerkiksi Englannissa ns. tuottavuusneuvottelujärjestelmän toteuttamisena tuotantolaitoskohtaisesti. Tätä kautta pyritään saamaan työpaikan työntekijöiden *epävirallinen* organisaatio *virallisen* valvonnan alaiseksi. Cotgrove ym. kirjoittivat seuraavasti: "Todella, kaikkein tärkein kehitys, mikä on tapahtunut teollisia suhteita koskevassa ajattelussa, on ollut työpaikkakäyttäytymisen muodollisen valvonnan rajojen huomaaminen." Erityisesti 'the Donavan Comission' näkee työpaikkakohtaisen neuvottelun keinona "sulkea virallisen ja epävirallisen järjestelmän välillä oleva kuilu."

Suomessa pyrkimykset paikallisen tason säätelyn lisäämiseen ovat vielä yritys- ja tuotantolaitoskohtaisia. Kuitenkin asiaan on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota. Tästä voidaan esittää varsin paljastavana esimerkkinä Klaus Wariksen vuonna 1973 esittämä tilannearvio: "Työehtosopimusten aikaansaaminen on jo sinänsä tullut vuosi vuodelta yhä hankalammaksi ja niiden soveltamisesta työpaikoilla aiheutuu edelleen kiistoja, jotka saattavat kestää koko työehtosopimuskauden. Mutta tällaisten sopimussuhteissa säänneltyjen erimielisyyksien rinnalla on nykyisin vielä paljon runsaammin epävirallisia 'villejä' häiriöitä, jotka saattavat haitata tuotantoa vielä pahemmin. Ne ovat järjestään sopimusten vastaisia, asianomainen työntekijäin liitto ottaa niihin tavallisesti kielteisen kannan ja pyrkii järjestyksen palauttamiseen, mutta silti tällaisia selkkauksia leimahtaa milloin missäkin osassa teollisuuslaitosta."

Myös Waris nimenomaan erottaa toisaalta työpaikan suhteiden säännellyn ja toisaalta sääntelemättömän järjestelmän. Esimerkkeinä epäkohdista, jotka aiheuttavat 'rauhattomuutta', Waris mainitsee mm. seuraavat: ". . . erityisen rasittavat tehtävät, yksitoikkoiset työvaiheet, huonot terveydelliset olot työpaikalla, epäsuhteet palkkauksessa eri työntekijäryhmien välillä sekä työpanokseen että vastuuseen verrattuna. Sitä paitsi tavataan runsaasti epäluuloa kaikenlaisia muutoksia kohtaan työn järjestelyssä, tuotantosuunnassa, koneistuksessa jne., mikä aiheuttaa kitkaa ja vähentää teollisuuden joustokykyä." Sen sijaan, että hän ehdottaisi puuttumista suoraan näihin työolojen epäkohtiin, hän viittaa toisaalta työehtosopimusjärjestelmän luonteeseen ja informaation puutteeseen työntekijöiden taholla: "Työehtosopimukset ovat koko alaa koskevina aina niin suurpiirteisiä, että ilman huolellista paikallista hienosäätöä niiden sovellutuksesta järjestelmään tulee epäkohtia" sekä "Epäluulon pohjimmaisena syynä on useimmiten informaation puute. Tässä suhteessa meikäläisessä työnantajapsykologiassa on vasta oireita sellaisesta asenteen muutoksesta, joka Ruotsissa jo on yleinen".

STK:n strategia työpaikkatason mukauttamiseen tulopoliittiseen mekanismiin on kokonaissuunnitelmana vielä hahmottumaton, mutta sen yksityiset osajärjestelmät, vaihtoehtoisten keinojen kokeilu jne. ovat pääpiirteissään selvät. Työsuojelujärjestelmä sekä yritysdemokratia muodostavat keskeisen osan tästä kokonaissuunnitelmasta.

Työsuojelun valvonta

Tässä työpaikkatasolle suunnatussa säätelymekanismissa työsuojelun osalta on pohjana aikaisemmin mainittu laki työsuojelun valvonnasta. Tämä laki on erittäin

selvästi tarkoitettu toimimaan valtiomonopolistisen säätelyn osana. Ensiksikin siinä lakisääteisesti määrätään työntekijät ja työnantaja yhteistyöhön työolosuhteita koskevissa kysymyksissä. Yli 20 työntekijän työpaikoille on perustettava lakisääteiset työsuojelutoimikunnat käsittelemään työolosuhteita koskevia kysymyksiä. Näissä toimikunnissa on 1/2 työntekijöiden, 1/4 toimihenkilöiden ja 1/4 työnantajien edustajia. Niillä ei kuitenkaan ole valtaa tehdä päätöksiä työolosuhteiden parantamiseksi, niissä voidaan ainoastaan tehdä esityksiä yrityksen johdolle. Työnantajat pyrkivät määrätietoisesti käyttämään näitä elimiä niihin valittujen työläisten 'integroimiseen', työläisaristokratian muodostamiseen, työnantajien sanelemien päätösten laillistamiseen työntekijöiden silmissä ja niiden viemiseen työntekijöiden edustajien kautta 'kentälle'. Näitä elimiä pyritään käyttämään tyytymättömyyden 'kanavoimiseen' ja ns. pelisääntöjen luomiseen ristiriitojen ratkaisemiseksi. Tällä tavoin pyritään ammattiosastojen sivuuttamiseen ja joukkoliikkeen hillitsemiseen.

Osallistuminen työsuojelutoimikuntiin on ratkaistava yrityskohtaisesti.

Toiseksi valvontalaissa lisätään viranomaisten valtuuksia puuttua räikeimpiin epäkohtiin. Näin viranomaiset toimivat ikäänkuin 'palokuntana', joka syöksyy sinne, missä luokkaristiriita leimahtaa huonojen työolosuhteiden johdosta ilmiliekkiin ja pakottaa molemmat osapuolet lain voimalla ratkaisuun. Viranomaisten tehtäväksi on annettu nimenomaan valvoa ja organisoida työntekijöiden ja työnantajien yhteistyö työsuojelukysymyksissä.

Työsuojelun valvontalaki sisältää kuitenkin muutamia kohtia, joita voidaan käyttää apuna kamppailussa paremmista työoloista. Tällaisia ovat työsuojeluvaltuutettua koskevat määräykset. Jokaiselle yli 10 työntekijän työpaikalle on valittava työsuojeluvaltuutettu edustamaan työntekijöitä työsuojeluasioissa. Vaikka valvontalain mu-

kaan työsuojeluvaltuutetulla ei ole juuri mitään oikeuksia, voidaan niitä laajentaa työpaikoilta lähtevällä joukkokamppailulla.

Työsuojeluvaltuutettu

Työsuojeluvaltuutettu voidaan asemansa puolesta rinnastaa luottamusmieheen. Työsuojeluvaltuutettu on työntekijöiden keskuudestaan valitsema luottamushenkilö, joka edustaa valitsijoitaan työolojen parantamista koskevissa asioissa. Työsuojeluvaltuutettu on nähtävä myös osana työsuojeluvalvonnan monitahoista kokonaisuutta. Yhteistyösuhteet työsuojeluviranomaisiin, ennen kaikkea työläistarkastajiin, ovat välttämättömät.

Työsuojelulainsäädännössä työsuojeluvaltuutetun asemaa ei ole määritelty riittävän tarkasti. Tätä työnantajat ovat pyrkineet käyttämään hyväkseen työsuojeluvaltuutetun sijoittamisessa työsuojelua sivuaviin 'erikoistehtäviin'. Tällaiset pyrkimykset muuttaa työsuojeluvaltuutetun asema ainoastaan työnantajan 'apulaiseksi' työsuojelutoiminnassa on jyrkästi torjuttava. Työsuojeluvaltuutettu ei ole myöskään mikään 'takuumies', joka ollessaan mukana erilaisissa työpaikan työsuojeluorganisaation elimissä, ikäänkuin turvaisi niissä tehtyjen ratkaisujen oikeudenmukaisuuden. On siis tärkeätä korostaa työsuojeluvaltuutetun asemaa valitsijoidensa, työntekijöiden edustajana työolojen parantamista koskevissa asioissa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävä on *valvoa* työpaikan työsuojelutoimintaa.

Myös työsuojeluvaltuutetun oikeudet ovat työsuojelulainsäädännössä varsin puutteelliset. Keskeisimpänä on kysymys työsuojeluvaltuutetun päätäntävallasta. Nykyisen lainsäädännön mukaan sitä ei työsuojeluvaltuutetulle ole annettu. Kuitenkin tehtäväkenttä työolojen parantamiseksi on valtaisa.

Työsuojeluvaltuutettuihin kohdistuvat suuret odotukset myös työpaikoilla, onhan työsuojelun pääpainon oltava nimenomaan siellä. Näiden odotusten täyttäminen on mahdollista ainoastaan lisäämällä työsuojeluvaltuutetun päätäntävaltaa työolojen parantamiseen liittyvissä kysymyksissä. Työsuojeluvaltuutetuille on saatava oikeus kieltää vaarallisen koneen tai laitteen käyttö, vaarallinen työmenetelmä tms.

Kuitenkin myös niitä vähäisiä lainsäädännössä olevia oikeuksia, joilla työsuojeluvaltuutetun olisi pystyttävä parantamaan työoloja, pyritään työnantajien toimesta kaventamaan. Työsuojelulainsäädännön mukaan työsuojeluvaltuutetulla on oikeus mm.:

— saada nähdä erilaisia työsuojeluun liittyviä asiakirjoja ja luetteloita. Työsuojelun ennaltaehkäisevän luonteen johdosta tulee tätä oikeutta laajentaa koskemaan myös uusien koneiden, laitteiden, rakennusten, työ- ja valmistusmenetelmien jne. suunnitelmia koskevien tietojen saamista.
— saada riittävästi aikaa työsuojelutehtävien hoitamista varten. Tätä oikeutta ei saa rajoittaa sopimuksin. Päinvastoin, työsuojeluvaltuutetun tehtävien määrittelyllä, koulutuksella ja myös turvaamalla riittävä ajankäyttö näihin tehtäviin, on lisättävä työsuojeluvaltuutettujen toimintamahdollisuuksia. Työsuojeluvaltuutettua on tuettava kaikin mahdollisin keinoin, jotta valtuutettu käyttäisi riittävästi aikaa työsuojelutehtäviin.
— saada täysimääräinen korvaus siitä ansiomenetyksestä, joka koituu työsuojeluvaltuutetuille työsuojelua koskevien tehtävien hoitamisesta.
— saada työnantajan hallinnassa olevista tiloista korvauksetta paikka työsuojelutehtävien hoitamista ja asiakirjojen säilyttämistä varten.

Työsuojelun valvontalain mukaan sopimus, jolla näitä oikeuksia rajoitetaan on mitätön.

Työsuojelulainsäädännössä on siis joitakin kohtia, joita voidaan käyttää hyväksi kamppailtaessa paremmista työoloista. Joillakin työpaikoilla ovat työsuojeluvaltuutetut ryhtyneet ripeästi toimeen ja lujittaneet vaatimusliikettä epäkohtien poistamiseksi työympäristöstä. Tämä on tullut yllätyksenä suurpääomalle, jonka tarkoituksena on ollut työsuojelua uudistamalla nimenomaan joukkoliikken hillitseminen. Kun vaatimusliikkeen kasvaminen paremmista työoloista alkoi voimistua ja varsinkin sen yhdistyessä kamppailuun paremmista elinoloista, alkoi suurpääoman toimesta työsuojelun edistämisen suunnitelmallinen jarruttaminen.

Suurpääomaa huolestuttaa kuitenkin eniten tilanne työpaikoilla. Joidenkin epäkohtien korjaamisen ovat työnantajat joutuneet kustantamaan ja lisää vaatimuksia on tulossa. Työsuojeluvaltuutettujen toimintamahdollisuuksia on pyritty suunnitelmallisesti kaventamaan. Visusti suljettujen ovien takana neuvoteltiin kesän aikana sopimus, jolla on tarkoitus tukahduttaa nyt alullaan oleva työsuojelutoiminta työpaikoilla. Tämä jäsenistön tietämättä SAK:n hallituksessa lokakuun 1. päivänä hyväksytty sopimus on oleellisimmilta osiltaan työnantajien sanelema. Siinä vesitetään niitä muutamia kohtia työsuojelulainsäädännössä, jotka ovat työtätekevien etujen mukaisia.

Ensinnäkin työsuojeluvaltuutetun oikeuksia huononnetaan vielä siitäkin, mitä ne ovat työsuojelulaeissa. Ensinnäkin työsuojeluongelmien ratkaisuja pyritään sopimuksessa siirtämään sopimuksenvaraiselle työturvallisuuskeskukselle ja sen alaisille työalatoimikunnille, joissa STK:n isännänääni on kaikunut voimakkaana niiden perustamisesta saakka.

Sopimuksessa toistetaan tarpeettomasti jopa sanasta sanaan valvonta-asetuksen tekstiä. Nämä kohdat ovat sopimukseen siirrettyinä osa työehtosopimusta ja kuuluvat siten työrauhavelvollisuuden piiriin. Tällä tavalla työ-

rauhavelvoite kattaa suuren osan työpaikoilla suoritettavasta lainsäädäntöönkin perustuvasta työsuojelutoiminnasta.

Teoriassa sopimuksen suurin puutteellisuus on se, että siinä ei täsmennetä työsuojeluvaltuutetun oikeuksia ja tehtäviä, vaan tältä osin ainoastaan viitataan valvontalain ja -asetuksen säännöksiin. Sopimuksessa jää edelleen auki niin ikään työpaikkakäsitteen selkeä ja täsmällinen määrittely.

Työsuojeluvaltuutetun ajankäytöstä on sopimuksessa sen sijaan yksityiskohtaiset säännökset. Kuitenkin ajankäytön laskutapa on erittäin sekava. Työalan vaarallisuutta kuvaa ns. täydellisen tapaturmavakuutuksen maksukerroin, mikä on virheellistä, sillä työsuojeluun kuuluu paljon muutakin kuin pelkkä tapaturmantorjunta. Useilla aloilla työtapaturmat eivät ole suurin ongelma, vaan esimerkiksi työperäisten sairauksien ehkäiseminen, työterveydenhuolto, työn voimaperäistäminen, rationalisointi, sosiaalisten tilojen ja työpaikkaruokailun kysymykset jne. vaativat runsaasti aikaa työsuojeluvaltuutetulta. Työsuojelun tehostuessa tapaturmat tulisivat vähenemään, jolloin valtuutetun ajankäyttöä sopimuksen mukaan kavennettaisiin, mikä johtaisi heikompaan työsuojelutoimintaan.

Valvontalain mukaan työnantaja ei saa kuitenkaan estää työsuojeluvaltuutettua käyttämästä työsuojelutoimintaan tarvittavaa kohtuullista aikaa. Tämä lain säännös on pakottava. Niinpä milloin valtuutettu on käyttänyt sopimuksessa tarkoitetun ajan työsuojelutoimintaan kokonaisuudessaan ja osoittautuu, että hän tarvitsee valtuutetun tehtävien hoitamista varten lisää aikaa, määräytyy tämä ajankäyttö mainitun lain säännöksen mukaan. Ennaltaehkäisevään työsuojelutoimintaan tarvitaan huomattavasti runsaammin aikaa kuin mitä sopimuksessa annetaan.

Työsuojelun valvonta-asetuksen 23 §:ssä määritellään

työsuojeluvaltuutetun tehtäviksi: perehtyä työsuojelua koskeviin säännöksiin, määräyksiin ja ohjeisiin; osallistua työsuojelua koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin; perehtyä työn turvallisuutta ja terveellisyyttä koskeviin työpaikan olosuhteisiin tarkkailemalla niitä säännöllisesti eri työskentelypaikoissa ja seuraamalla niiden kehitystä työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta; pitää yhteyttä työpaikan työsuojelutoimikuntaan, työsuojelupäällikköön ja muihin työsuojelutehtävissä toimiviin henkilöihin sekä työsuojeluviranomaisiin. Tämän pykälän viimeisessä momentissa todetaan, että työsuojeluvaltuutettu "suorittaa ne muut tehtävät, jotka valvontalain ja tämän asetuksen mukaan hänelle kuuluvat". Työnantaja ei siis voi määrätä työsuojeluvaltuutettua oman mielensä mukaisiin tehtäviin. Koska työsuojelun valvontalain ja asetuksen pohjalta ei ole annettu muita määräyksiä työsuojeluvaltuutettujen tehtävistä, on työntekijöillä täysi oikeus määritellä tarkemmin mihin työsuojeluvaltuutettu perehtyy ja osallistuu sekä keihin hän pitää yhteyttä.

Työsuojeluvaltuutettujen toimintamahdollisuudet on se kriteeri, jonka mukaan voidaan ratkaista, onko työsuojelun uudistaminen todellista vai näennäistä.

Työnantajien vastus työsuojelun edistämiseen on murrettavissa vain laajojen työtätekevien joukkojen yhteisellä vaatimusliikkeellä. Vasta tällaisen voimakkaan vaatimusliikkeen tuloksena, joka lähtee työpaikoilta ja muodostuu osaksi laajaa demokraattista rintamaa, voidaan mm. lainsäädäntöön saada kirjattua sellaisia uudistuksia, joilla on *todellista* vaikutusta työoloihin. Ainoastaan tukeutumalla joukkovoimaan, jonka kehittämisessä työsuojelun alalla ovat työsuojeluvaltuutetut avainasemassa, voidaan työsuojeluvaltuutettujen oikeuksia laajentaa ja saada vihdoinkin päätäntävaltaa työntekijöille myös työsuojelukysymyksissä.

JUKKA MERILÄINEN

KOMMUNISTIEN TYÖ NUORISON ASEMAN JA OIKEUKSIEN PUOLUSTAMISEKSI

Kommunistien nuorisotyön lähtökohtana on se, että nuoriso sinällään ei muodosta mitään muusta yhteiskunnasta irrallaan olevaa luokkaa. Nuorison asemassa ilmenevät ongelmat ja epäoikeudenmukaisuudet ovat perimmältään samoja kuin koko työväenluokkaan kohdistuvat ongelmat. Nuoriso jakaantuu luokkiin aivan samalla tavalla kuin muutkin ihmiset ikävuosista riippumatta.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa vallitseva riistosuhde on syynä yhteiskunnan kärkevään, sovittamattomaan ristiriitaan, työn ja pääoman väliseen ristiriitaan. Tämän ristiriidan työväenluokka kokee jokapäiväisessä toiminnassaan omilla työpaikoillaan. Mitään myönnytystä tai työväenluokan elinolosuhteiden parannusta eivät työnantajakapitalistit ole antaneet ilmaiseksi, vaan niistä saadaan taistella jatkuvasti. Työväenluokan vaatimukset suuntautuvat aina kapitalistiluokan etuoikeuksiin ja val-

taan. Tämän vuoksi työväenluokan ja kapitalistiluokan välinen ristiriita on sovittamaton.

Erityisen voimakkaana työväenluokkaan kohdistuvat epäoikeudenmukaisuudet tuntuvat monesti juuri nuoren työväestön keskuudessa. Kaikkein heikoimmassa asemassa voidaan todeta olevan hyvin usein nuoren hyvin vähän aikaa työelämässä mukanaolleen työläisen.

Miksi juuri nuori työläinen on heikommassa asemassa kun tarkastellaan palkkausta, työolosuhteita, työturvallisuutta tai mitä tahansa työläiseen välittömästi vaikuttavaa tekijää?

Syynä tähän on nuorison heikompi järjestäytyminen. Nuoret eivät ole järjestäytyneet tarpeeksi edes ammatillisesti kyetäkseen taistelemaan oikeuksistaan. Vielä heikompi on tilanne kun tarkastellaan nuorison poliittisen järjestäytymisen astetta. Nuoret eivät ole vielä tajunneet yhteisen järjestäytyneen toiminnan välttämättömyyttä jopa päivänkohtaistenkin tavoitteiden saavuttamiselle. Lisäksi nuorisoa kasvatetaan koululaitoksessamme passiivisuuteen ja jopa vihamielisyyteen ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Tämä heikentää varmasti nuorison asemaa.

Järjestäytymättömyyteen liittyy myös kokemusten puuttuminen. Nuorilla työläisillä ei ole sitä taistelukokemusta, mikä työläisten yhteisellä esiintymisellä on saatu. Tämä kokemus tulee vielä hyvin useasti henkilökohtaisesti ja usein varsin katkeranakin.

Vasta työelämään tulleilla nuorilla on yleensä myös heikompi koulutus, joka myös vaikuttaa nuorten mahdollisuuksia heikentävästi. Kaikki nämä eri kysymykset ovat suoraan heikentämässä nuorten työläisten asemaa ja tämän tilanteen työnantajat näkevät mielellään jatkuvan. Järjestäytymätön, heikon koulutuksen saanut ja passiivinen työläinen on yksin heikko eikä pysty oikeuksistaan huolehtimaan. Juuri näihin työntekijäryhmiin kohdistuu työnantajien ankarin riisto. Kaikkein

heikoimmin palkatuista töistä, kaikkein heikoimmista työolosuhteista ja kaikkein raskaimmista töistä löytää hyvin usein juuri nuoren, heikon koulutuksen saaneen työläisen.

Kapitalistisen yhteiskunnan luonne voitaisiin ilmaista määritelmällä suunnittelematon. Tehdyt suunnitelmat tähtäävät ainoastaan siihen, mistä ja millä keinoin kapitalistit saavat mahdollisimman suuren voiton mahdollisimman lyhyessä ajassa. Työläinen on näissä suunnitelmissa vain välttämätön paha tämän tavoitteen saavuttamiselle.

Kapitalistisen yhteiskunnan suunnittelemattomuus kohdistuu voimakkaasti nuoriin työläisiin. Karmaisevana esimerkkinä tästä voidaan mainita se yleinen talous- ja työvoimapolitiikka, jolla Pohjois- ja Itä-Suomi tyhjennettiin nuoresta työkykyisestä väestöstä. Nuoret ajettiin joko Etelä-Suomen teollisuusseuduille tai siirtolaisiksi Ruotsiin.

1960-luvulla tapahtuneesta siirtolaisuudesta ja nuorison osuudesta siinä kertoo eräs tilasto seuraavaa: vielä vuonna 1970 kaikista maastamuuttaneista noin 70 prosenttia oli alle 30-vuotiaita. Merkittävä osoitus nuorisoystävällisestä politiikasta!

Kaikkein kehnoimmin palkatuista töistä löytyy hyvin usein nuori työläinen. Erilaisiin verukkeisiin nojautuen maksetaan nuorille jopa toimeentulominimin alittavia palkkoja. Verukkeina käytetään kokemuksen puutetta, nuorta ikää ja ammattitaidon puutetta. Tästä huolimatta nuori työntekijä saattaa suorittaa aivan samaa työtä kuin vanhemmatkin toverit. Myös erilaisten harjoittelijanimikkeiden väärinkäyttö työnantajien toimesta on ollut varsin yleistä ala-arvoisten palkkojen maksamiseksi. Kapitalistien tavoitteena on varmasti myös työläisten yhtenäisyyden murentaminen tällä tavalla eri työntekijäryhmien asettamisessa eriarvoiseen asemaan.

Myös kaikkein heikoimmista työolosuhteista löytyy hy-

vin usein nuori työläinen. Työsuojeluongelmat ovat kärjistyneet nuorten työntekijöiden piirissä. Kapitalistien tavoitteenahan ei ole tässäkään muu kuin selviytyminen mahdollisimman halvalla. Heidän pyrkimyksenään on myös käyttää työsuojelua omien voittojensa kasvattamiseen. Puheet nuorten työläisten erikoisesta suojelusta paljastuvat perättömiksi. Tilastoista voidaan nimittäin todeta, että ammattialoista riippuen nuoret työläiset ovat jopa neljä kertaa keskimääräistä useammin työtapaturman uhrina.

Kuka kantaa vastuun tästä tilanteesta? Päävastuun tilanteesta, jossa nuorelta työskentelynsä aloittavalta ihmiseltä on kavennettu mahdollisuudet heti alkuun, kantaa tämän maan kapitalistiluokka ja poliittinen oikeisto. Mutta erittäin raskaana painaa vastuu myös maan hallitusta. Se ei ole lainkaan halukas korjaamaan nuorison asemaa. Ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraattinen johto on myös vastuullinen. Sillä ei ole liiemmin ilmennyt mielenkiintoa nuorten työläisten ongelmiin. Tästä johtuen ongelmat työelämässä ovat kärjistyneet erityisesti nuorten työläisten keskuudessa. Heidän keskuudessaan ne myös koetaan polttavina.

Ei siis ole mikään ihme, että juuri nuorten työläisten on vaikea aloittaa elämänsä. Ei ole myöskään ihme, että nuoret työläiset vaihtavat useimmin työpaikkaa ja heidän on vaikea perustaa perhettä asunnnon saamisesta puhumattakaan. Me kommunistit torjumme jyrkästi porvariston väitteet siitä, että nuoret olisivat muka laiskoja ja työhaluttomia, kun nuorilta riistetään jo mahdollisuudetkin kunnolliselle elämälle. Kaikki ongelmat ja "työmoraalin puuttuminen" ovat suoraa heijastusta työnantajakapitalistien lyhytnäköisestä riistopolitiikasta. Samat piirit myös kantakoot vastuun seurauksista.

Kommunistien työskentely nuorison oikeuksien ja aseman parantamiseksi liittyy siis erottamattomana osana siihen koko kamppailuun, mitä puolueemme käy työväen-

luokan aseman, palkkauksen ja työehtojen parantamiseksi. Keskeisenä tässä taistelussa on ollut kamppailu koko talouspolitiikan suunnan perusteellisesta muuttamisesta.

Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton aloittama kampanja hinnankorotuksia vastaan keräämällä nimiä on otettu puolueessamme lämmöllä vastaan. Puolueemme on myös antanut tälle tärkeälle toiminnalle tukensa. Tämän avulla on mahdollista aktivoida nuoriso kamppailemaan niiden tavoitteiden puolesta, jotka puolueessa on asetettu.

Nämä tavoitteet suuntautuvat myös välittömästi nuorison aseman parantamiseen. Onnistuessaan tämä kamppailu opettaa nuorille työläisille aktiivisen toiminnan välttämättömyyden ammattiyhdistysliikkeessä kuin myös koko yhteiskunnassa. Työläisten yhteinen taistelu on välttämätön edellytys politiikan suunnan muuttamiseksi.

Nuorison järjestäminen työväenluokan taistelurintamaan monopoleja ja poliittista oikeistoa vastaan on päätehtävämme. Ainoastaan monopolien valtaa rajoittamalla voidaan nuorison asemaa pysyvästi parantaa. Nuorison saamiseksi mukaan puolueen rinnalle entistä laajemmin joukoin on puolueen jäsenten kamppailtava jatkuvasti työpaikoilla ja perustasolla sekä ay-liikkeessä.

Kommunistien toiminnan perustana on pidettävä ensiksikin sitä, että nuorisotyö ammattiyhdistysliikkeessä on välttämätöntä nuorten erityisongelmien tehokkaan hoitamisen kannalta. Toinen merkittävä seikka on, että onnistuneella nuorisotoiminnalla lisätään poliittista kannatusta. Nuorisotoiminnan avulla ohjataan työläiset jo varhaisessa vaiheessa työväenliikkeen toimintaan ja se on samalla nuorison määrätietoista kasvattamista tietoisiksi aktiiveiksi. Tätä merkittävää poliittisen vaikuttamisen kanavaa ei pidä jättää yksin sosialidemokraateille.

Nuorisosta ja erityisesti työläisnuorisosta käydään jatkuvaa kamppailua. Se on luonnollista koska nuoret työ-

läiset jo lukumääränsä puolesta muodostavat merkittävän poliittisen voimatekijän. Yhä enenevässä määrin myös porvaristo on lisännyt työtään kannatuksen hankkimiseksi nuoren työväestön keskuudessa. Näiden pyrkimysten torjumiseksi on itseasiassa olemassa vain yksi reaalinen voima, kommunistien voima.

On selvästi ymmärrettävä, että nuorten kannatus on tänä päivänä merkittävä ratkaistaessa kuka johtaa suurimpia ammattiliittoja. Mikäli kommunistien vaikutusvaltaa pyritään lisäämään, merkitsee se samalla vakavan huomion suuntaamista nuorisotoimintaan.

Nuorisotoiminta SAK:ssa on suhteellisen nuorta. Vasta 60-luvun alussa alkanut nuorten voimakkaampi mukaantulo ay-liikkeeseen pakotti ottamaan nuorisotoiminnan mukaan SAK:n työkenttään. SAK:n nuorisovaliokunta perustettiin v. 1962. Päätoimisen nuorisosihteerin keskusjärjestö sai v. 1964.

Tässä vaiheessa nuorisotyö ei esittänyt kovinkaan merkittävää osaa. Vasta ammattiyhdistysliikkeen eheytymisen jälkeen, vuonna 1969 jäsenmäärän ja etenkin nuorten jäsenten voimakkaan lisääntymisen jälkeen alettiin ammattiyhdistysliikkeen nuorisotoimintaan kiinnittää suurempaa huomiota. Ohjelmallisen pohjan muodosti nuorisotyölle SAK:n edustajakokouksessa 1971 hyväksytty nuorisopoliittinen ohjelma. Tässä ohjelmassa on kirjattu joitakin nuorisotoiminnan periaatteita ja se sisältää myös jonkin verran konkreettisia tavoitteita.

Nuorisopoliittinen ohjelma on ehkä sikäli erikoinen muihin SAK:n edustajakokouksissa hyväksyttyihin ohjelmiin verrattuna, että myös sosialidemokraatit ovat pyrkineet korostamaan sen tavoitteita. Edistyksellisyys ayliikkeen nuorisotyötä tekevien sosialidemokraattien mielipiteissä — ohjelman suhteen kuten muutenkin — on kuitenkin suurelta osin taktikointia. On aivan selvää, ettei nuorten luottamusta voida voittaa sillä suurpääomaa

myötäilevällä politiikalla, mitä sosialidemokraattinen ay-johto sekä SDP:n johto on ajanut. Tämän tietäen "nuorten vallankumouksellista intomielisyyttä" katsotaan sosialidemokraattien johdon toimesta läpi sormien.

TYÖRYHMIEN ASIAKIRJAT

TYÖMME JÄRJESTÄMINEN TYÖPAIKOILLA JA AY-LIIKKEESSÄ

Työpaikat ovat yhteiskunnallisen elämän keskeisintä aluetta. Siellä ilmentyvät selvimmin työn ja pääoman väliset sovittamattomat ristiriidat. Yhä pitemmälle monopolisoituvan kapitalismin riisto saattaa aikaisempaa laajemmat joukot, kansan valtaenemmistön, monopolien politiikkaa vastaan.

Työväenluokan määrällinen kasvu, luokkavastakohtien kärjistyminen ja lisääntynyt yhteiskunnallinen tietoisuus ovat voimistaneet työväen ammatillista järjestäytymistä ja yhteistoiminnan tarvetta. Siihen on ollut voimakkaasti vaikuttamassa SKP:n ja kansandemokraattisen liikkeen hellittämätön pyrkimys työväenluokan yhtenäisyyden rakentamiseen, mikä auttoi luomaan edellytykset SAK:n eheytymiselle ja sen jäsenmäärän suurelle kasvulle. SAK:n sosialidemokraattisten johtohenkilöiden toimenpiteiden vuoksi SAK:n toiminta ammatillisesti järjestäytyneen työväen etujen puolesta ei ole kuitenkaan vastannut siihen asetettuja toiveita, eikä yhteiskunnallisten mahdollisuuksien tarjoamia edellytyksiä työväenluokan etujen puolustamiseksi.

Tällaisessa tilanteessa työläiset ovat joutuneet kokemaan, että ammatillisen järjestäytymisen ohella tarvitaan kasvavassa määrin yhteiskunnallista luokkatietoisuutta, sen toimintaa aktivoivaa vaikutusta ja järjestävää voimaa. SKP työväenluokan puolueena toteuttaa juuri näitä tehtäviä. Yhteiskunnallisesti edistyksellisimmän maailmankatsomuksen, marxismi-leninismin perustalle rakentuvana se täyttää työväenluokan taistelun kehittämi-

sen ja johtamisen tehtäviä, samalla kun se antaa tukensa kaikille työväen oikeutetuille taisteluille. Siksi työväenluokan entistä tuloksellisemman taistelun kehittämiseksi on välttämätöntä voimistaa Suomen kommunistisen puolueen rivejä, ulottaa ne kaikkiin työpaikkoihin aktivoimaan työläisten toimintaa.

SKP:n 16. edustajakokouksen viitoittama linja ja SKP:n keskuskomitean v. 1974 kesäkuun kokouksen päätökset työpaikka- ja ay-toiminnan kehittämiseksi ovat tehtäväasettelun perusteina. Toiminnan kohteiksi tulee välittömästi ottaa seuraavat asiat:

Piirikomiteat ja niiden jaostot erittelevät piirin työpaikkatoiminnan tilanteen ja ryhtyvät toimenpiteisiin SKP:n työpaikkaosastojen ja -puolueryhmien muodostamiseksi ja edellytysten luomiseksi työpaikkaorganisaation jatkuvalle kehittämiselle. Mahdollisuuksien tarkastelu ei saa rajoittua vain suuriin työpaikkoihin, vaan myös keskisuuret ja pienet työpaikat on huomioitava, samoin kuin virastot, laitokset, ym. Mikäli työpaikkajärjestön muodostamiseen ei ole mahdollisuuksia voi puoluejäsenyhteyden aikaansaaminen työpaikalle olla työpaikkatoiminnan viriämisen kannalta suurimerkityksellinen.

Jo toiminnassa olevien SKP:n työpaikkajärjestöjen tulee pyrkiä jatkuvasti riviensä täydentämiseen uusilla jäsenillä niin, ettei pääse tapahtumaan umpioitumista tai paikalleen pysähtymistä. Nykyistä rohkeammin tulee kutsua puolueen jäsenyyteen nuoria ja naisia ja samalla aktivoida heitä toimintaan antamalla heidän hoidettavakseen kaikkia toimintaan liittyviä tehtäviä.

Työpaikkajärjestöjen ohella tulisi puolueen alueosastoja aktivoida työpaikkayhteyksien rakentamisessa ja edellytysten luomisessa työpaikkajärjestöjen perustamiselle.

SKP:n työpaikkajärjestöjen toimintamuotoja tulee jatkuvasti kehittää. Joukko- ja valistustoiminnan avulla on vahvistettava puolueen aatteellisen perustan lujittumista ja joukkokannatuksen lisäämistä. Jäsenistön sisäisen kasvatustyön ohella on välttämätöntä suuntautua voimakkaasti avoimeen, ulospäin suuntautuvaan toimintaan. Kommunistien tavoitteet ja kannanotot on pyrittävä saamaan kaikkien työpaikan työntekijöiden tietoisuuteen.

Myös työväen kulttuuritoiminta sen eri muodoissa on yhdistettävä SKP:n työpaikkatyöhön ja ammattiyhdistystoimintaan, ja toimittava sen kehittämiseksi.

SKP:n työpaikkaosastojen, -puolueryhmien ja yksityisten puolueen jäsenten tulee olla aloitteellisia ja huomaavaisia kaikkien kommunisteille kannatuksensa antavien ja kaikkien työpaikalla toimivien kansandemokraattisten järjestöjen jäsenten voiman ko-

koamiseksi työtätekeville myönteisten ratkaisujen aikaansaamiseksi yhteistyön avulla.

SKP:n työpaikkajärjestöjen toiminnan tuloksellisuuteen vaikuttaa aktiivisuuden ohella kyky nostaa kamppailujen kohteiksi tai yhteiskunnallista tietoisuutta kehittävän keskustelun piiriin ajankohtaiset merkittävät asiat. Siksi työpaikkaa konkreettisesti koskevien asioiden ohella on toimittava myös yleisiin kysymyksiin kantaaottavasti. Keskeisellä sijalla on tällöin työväen yhteistoiminnan rakentaminen työväen luokkaetujen pohjalta.

Puolueemme tiedottaminen työpaikoilla tapahtuu nopeimmin, tehokkaimmin ja laajimmin puolueemme pää-äänenkannattajan Kansan Uutisten sekä muiden kd-liikkeemme lehtien välityksellä. Työpaikkatyön järjestämisessä ja yhteyksien luomisessa on lehdistöllä suuri merkitys. Asiamiestyön järjestäminen kaikki työosastot ja työläiset tavoittavana on eräs tärkeimmistä työpaikkatyön tehtävistä. Aktiivisen levikkityön järjestäminen edistää työpaikkatyön organisaation rakentamista ja laajentamista.

SKP:n järjestöjen työpaikkatoiminnan kehittämiseksi on välttämätöntä parantaa ohjaustyötä keskuskomiteasta perusjärjestöihin saakka kaikilla tasoilla ja kaikkia mahdollisuuksia käyttäen puolueen päätösten mukaisesti.

SKP:n puolue-elimet ja työpaikkajärjestöt voivat vaikuttaa yhteiskunnallisesti tietoisen jäsenistönsä välityksellä ammattiyhdistysliikkeen toimintaan merkittävässä määrin. Se edellyttää,

että kommunistit osallistuvat ammattijärjestöjen toimintaan jo mahdollisimman varhaisesta valmisteluvaiheesta ja toiminnan suunnittelusta lähtien,

että toiminnassa noudatetaan SKP:n poliittista linjaa ja päätöksiä,

että asioiden valmistelussa noudatetaan suurta kollektiivisuutta,

että asioiden käsittelyssä toteutetaan demokraattisia menettelytapoja,

että ei unohdeta kritiikin ja itsekritiikin suurta merkitystä.

Kommunistit pyrkivät aktivoimaan ammattiosastojen jäseniä niin, että he osallistuisivat nykyistä laajemmin ja aktiivisemmin ammattiyhdistysliikkeen toimintaan ja siten lujittaisivat taistelua etujensa puolesta. Kommunistien velvollisuutena on kykyjensä ja voimiensa mukaan osallistua työpaikkansa ja ammattijärjestönsä luottamus- ja muihin vastaaviin tehtäviin. Kommunisteilta edellytetään myös aktiivista toimintaa, että ammattiliittojen edustajakokouksiin ja muihin valinnallisiin paikkoihin saataisiin mahdollisimman hyvä kommunistien ja kansandemokraattien edustus. Näissä valinnoissa on naisten ja nuorten jäsenrakenteeseen perustuva suhteellisuus otettava huomioon.

Kommunistit vaativat, että SAK:n ja eri ammattiliittojen piirissä lopetetaan kommunisteja ja kansandemokraatteja syrjivä toiminta ja noudatetaan SAK:n eheyttämisen yhteydessä ja periaateohjelmassa edellytettyjä demokraattisia menettelytapoja asioista päätettäessä sekä suhteellisuusperiaatteen toteuttamista päätäntäelinten ja toimihenkilöiden valinnassa.

Kommunistien periaatteellisena tehtävänä on toimia kaikin voimin SAK:n yhtenäisyyden ja toimintakykyisyyden vahvistamiseksi ja sen jäsenvoiman entisestään lujittamiseksi työväen luokkaetujen pohjalta suurpääomaa vastaan.

Rauhan ja solidaarisuustyön voimistaminen

Työpaikkojen kommunistit ovat toimineet ansiokkaasti työväenluokan kansainvälisen yhteenkuuluvuuden, rauhan ja solidaarisuuden puolesta. Kommunistien epäitsekäs toiminta maamme toisen maailmansodan jälkeisen ulkopolitiikan, Paasikiven—Kekkosen linjan puolesta, on vakiinnuttanut Suomen ja Neuvostoliiton suhteet hyviksi ja jatkuvasti kehittyviksi. Tämän työn jatkaminen ja eritoten Suomi—Neuvostoliitto-Seuran työn kaikinpuolinen voimistaminen ja tukeminen kuuluvat työpaikkojen kommunistien jokapäiväisiin tehtäviin.

Toiminta Vietnamin, Chilen, Portugalin, Kreikan, Espanjan ja muiden vapautensa puolesta taistelevien kansojen moraalisen ja taloudellisen tuen voimistamiseksi edellyttää työpaikkojen kommunisteilta tämän työn saattamista yhä enemmän ay-liikkeen omaksi tehtäväksi.

Rauhan- ja solidaarisuustyötä on voimistettava. Ammattiosastoihin tulisi valita rauhan- ja solidaarisuustyön jaostot ja -vastaavat, jotka toimivat SAK:n rauhanasiainneuvottelukunnan ohjauksella. Myös Suomen Rauhanpuolustajien ja erilaisten solidaarisuusseurojen toimintaan on osallistuttava entistä aktiivisemmin, koska ne tekevät konkreettista työtä rauhan ja kansainvälisen solidaarisuuden hyväksi.

Työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä toimivat kommunistit: Maailman tilanteen edelleenkehittäminen kohti lujittuvaa rauhaa ja kansojen ystävyyttä sekä kaikkien kansojen vapautta ja itsemääräämisoikeutta voi toteutua vain koko maailman työtätekevien päättävällä ja määrätietoisella työllä. Kommunisteilla on tässä työssä kunniakkaat perinteet, jotka velvoittavat meitä uusiin tehtäviin. Konferenssin työryhmä allekirjoittaa yksimielisesti rauhanvetoomuksen.

AATTEELLINEN TYÖ
KOULUTUS- JA TIEDOTUSTOIMINTA

Kommunistien aattellinen työ työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä perustuu marxilais-leniniläiseen teoriaan. Se suuntautuu koko työväenluokan luokkatietoisuuden kohottamiseen, työväestön sekä toimihenkilöiden nostattamiseen yhteiseen joukkoliikkeeseen elinehtojensa puolesta. Aatteellisen työmme työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä on siten suuntauduttava voimakkaasti työväenluokan yhtenäisyyteen, laajan monopolienvastaisen liiton muodostamiseen ja yhteiskuntajärjestelmän muuttamiseen kapitalistisesta sosialistiseksi. Kommunistit panevat valistustyössä painoa myös SAK:n periaateohjelmassa esitetyille uudistusvaatimuksille, joiden toteuttamisella edistetään koko työväenluokan oikeuksia ja taistelumahdollisuuksia.

Nykyisenä kärjistyneenä ideologisen taistelun kautena myös ammattiyhdistys- ja työpaikkatyön alalla suoritettavassa työssä kommunistit asettavat erityisen painon työväenluokan kansainväliselle yhteistyölle ja solidaarisuudelle. Siihen liittyy Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden sosialismin ja kommunistisen rakennustyön tunnetuksi tekeminen. Puolueen ideologisena tehtävänä työpaikoilla on myös imperialismin paljastaminen ja rauhan asian edistäminen.

Viime aikoina esiintyneet erilaiset ilmiöt sekä väestörakenteen kehitys huomioon ottaen on aatteellisessakin työssämme huomioitava seuraavat seikat:

Ay-liikkeessä on sosialidemokraattisia voimia, jotka puolueen-

sa johdolla pyrkivät suuntaamaan sen luokkasovinnon tielle ja jopa valtiomonopolistisen kapitalismin koneiston osaksi. Nykyisissä oloissa, jolloin luokkataistelu on saanut yhä selvemmän poliittisen luonteen, esiintyy pyrkimyksiä rajoittaa ay-liikkeen toiminta liian ahtaisiin vaatimuksiin. Samoin ilmenee välinpitämätöntä suhtautumista taistelurintaman rakentamiseen. Kommunistien aatteelliseen työhön on siten sisällytettävä näiden oikeistolais- ja lahkolaisilmiöiden selvittäminen koko ay-liikkeen kentässä.

Aatteellisen työmme suuntaamisessa on otettava huomioon myös palkkatyövoiman rakennemuutokset. Palvelualojen työläisten sekä luokka-asemaltaan työväenluokkaan rinnastettavien teknillisen ja toimihenkilökunnan, virkamiehistön ja sivistyneistön osuus väestöstä on kasvanut. Ammattiyhdistystoiminta sen piirissä on kehittynyt ja järjestäytyneisyysaste kohonnut. Tämä kehitys vaatii aatteellisen työmme voimistamista myös TVK:n ja STTK:n jäsenistön ja erityisesti pienipalkkaisten toimihenkilöiden ja virkamiesten keskuudessa.

Puolue-elinten järjestämä työpaikka- ja ay-poliittinen koulutus

Työpaikkatyön ja ammattiyhdistysliikkeen yhteiskunnallisen merkityksen kasvu edellyttää puolueen varsinaisen marxilais-leniniläisen koulutustyön voimistamista tällä alueella. Puolueen valistusjaoston ja ay-poliittisen jaoston ohjauksella edellytetään suoritettavan seuraavia toimenpiteitä:

Ay-toimitsijoille pidetään vähintään yhden viikon pituisia marxilaisen politiikan kursseja siten, että jokaisella olisi mahdollisuus osallistua niille noin joka toinen vuosi.

Sirola-opistossa järjestetään ay- ja työpaikka-aktiiveille jatkuvasti viikon poliittisen työn kursseja.

Puolueen piirikouluihin laaditaan yleisen puolueopiskelun lisäksi ammattiyhdistysopin teemat ja etenkin ay-toimitsijoita velvoitetaan niihin opettajiksi. Puolueen ay-koulutuksen laajentamiseksi myös piirien keskuspaikkojen ulkopuolelle järjestetään ay-politiikan alueellisia viikonloppukursseja.

Työpaikkapuolueosastojen työpaikkaopiskelua kehitetään ja niitä tuetaan aineistojen levittämisessä jne.

Naisia ja nuoria ohjataan entistä enemmän eri koulutustilaisuuksiin. Toimihenkilöaloilla toimiville järjestetään myös erilliskursseja.

Em. kurssitoiminnan pohjaksi ja myös työpaikkaosaston opintokerhojen sekä itseopiskelijoiden käyttöön laaditaan yhtenäiset

kapitalistista talousjärjestelmää ja puolueen sekä ay-liikkeen tehtäväkenttää selvittävät opintoaineistot.

Toimintamme yhteiskunnan koulutusolojen ja erityisesti ammatillisten oppilaitosten opetusohjelman kehittämiseksi otetaan käsiteltäväksi.

Marxilais-leniniläisen kirjallisuuden levittämistä työpaikoilla ja ay-toiminnassa laajennetaan.

Yhteistyö KSL:n kanssa

Parin viime vuoden aikana KSL on puolueen ay-jaoston johdolla lisännyt ay- ja työpaikka-aktiivin puoluekoulutukseen liittyvää aineistoa. Samoin se on moninkertaistanut ammattiyhdistysaktiivin opinto-ohjelmien ja ohjaajakoulutuksen määrän. Valmisteilla on myös monia uusia opinto-ohjelmia.

Valistus- ja ay-jaostojen on edelleen valvottava, että puolueen työpaikkakoulutuksen aineistoja kehitetään ja pidetään ajan tasalla. Samoin selvitetään, miten mm. seuraavista asioista saadaan eri kursseille ja kerhoille aikaa vastaavat aineistot: tieteellistekninen kehitys ja kapitalismin kriisin syveneminen, maamme väestön nykyinen koostumus ja työväenluokan uudet kerrokset, puolue ja sen työpaikkatyö, ylikansalliset yhtiöt ja ay-liikkeen taistelu sekä sosialistisen rakennustyön saavutukset ja sosialistisen demokratian merkitys työväenluokalle. Em. jaostojen on oltava valmiina hankkimaan opintoaineistot kaikista niistä asioista, jotka kulloinkin vaativat perusteellisempaa linjamme selvittämistä.

KSL:lle annetaan täysi tuki sen suorittaessa ay-aineistojensa informaatioita ja opintosihteeri- ja ohjaajakoulutusta. Eri liitoissa sekä ammatillisissa paikallisjärjestöissä toimivien kommunistien tulee opintotoiminnassa olla yhteistoiminnassa KSL:n kanssa tulevaa toimintaa suunniteltaessa.

SAK ja sosdem. johtoiset liitot tunnustavat ja käyttävät tällä hetkellä vain sosdem. johtoisen TSL:n opintopalveluja. On toimittava tilanteen oikaisemiseksi siten, että myös KSL otetaan tasa-arvoisena kuvaan mukaan.

KSL:n toimintaan oleellisesti kuuluvaan kulttuuritoiminnan kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota eräänä opinto- ja propagandatyön muotona. Erilaisia ohjelmaryhmiä on pyrittävä käyttämään työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä järjestettävissä tilaisuuksissa.

SAK:n, ammattiliittojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen opintotoiminta

SAK:n ja ay-opistojen, eri ammattiliittojen sekä paikallisjärjestöjen kurssi- ym. opintotoiminta luottamusmiesten, työsuojeluvaltuutettujen ym. erityistehtävien samoin kuin ammattiyhdistystietoudenkin opetuksessa on laajentunut. Kommunistisen ay-väen tulee olla tämän koulutustoiminnan järjestelyssä kaikilla tasoilla voimakkaasti mukana.

Opetuksen sisällön kehittämisessä on pyrittävä siihen, että se vastaa työväen luokkaetuja, ay-liikkeen ohjelmia sekä yhteiskunnan muutokseen tähtääviä tavoitteita ja pohjautuu siten marxilaiseen yhteiskuntatieteeseen.

Työnantajatahon viimeaikaiset pyrkimykset saada voimakkaasti laajeneva työsuojelu- ja yrityspolitiikan koulutus omaan hallintaansa, on torjuttava. Samoin on estettävä sen yritykset koulutussopimusta hyväksi käyttäen päästä vaikuttamaan ammattiyhdistyskoulutukseen.

Opintotyön oikeudenmukainen järjestely ja em. sisällön toteuttaminen edellyttää, että kommunistit ja kansandemokraatit hyväksytään myös opettajina ja luennoitsijoina tasapuolisesti opetustoimintaan.

Kommunistien tulee entistä laajemmassa määrin osallistua ammattiyhdistysliikkeen eri kursseille. Samoin on voimakkaasti osallistuttava ammatillisten paikallisjärjestöjen kautta aatteellisen kasvatustyön laajentamiseen ja parantamiseen. Ammattiyhdistys-, luottamusmies-, työsuojelu- ym. tietous auttaa ratkaisevasti työväenluokan taistelua. Osallistuminen antaa meille myös mahdollisuuden tuoda kommunistien ja kansandemokraattien näkökannat näissä tilaisuuksissa esille.

KSL:n ay-tiedon kursseja on pyrittävä saamaan työväenopistojen (kansalaisopistojen) opinto-ohjelmiin yhteistyössä ammatillisten paikallisjärjestöjen kanssa ottaen yhteyttä opistojen johtokunnissa oleviin kommunisteihin ja muihin edistyksellisiin henkilöihin valmisteluvaiheessa.

Tiedotustoiminta

Puolueemme tiedotustoiminta työpaikoilla tapahtuu nopeimmin ja tehokkaimmin puolueemme pää-äänenkannattajan Kansan Uutisten sekä muiden kd-lehtien välityksellä. Tämän vuoksi niissä tulee yhä enemmän ja laajemmin käsitellä ammattiyhdistyspoliit-

tisia ja aatteellisia asioita sekä eri tavoin poliittisesti ajattelevien työläisten ja työväenpuolueiden yhteistoiminnan merkitystä taistelussa monopolikapitalismia vastaan.

Lehtemme ovat toimintamme organisaattoreita ja aatteemme julistajia. Niiden on kuvattava työläisten elämää ja taistelua ja kerrottava työpaikoilla ja ammattiosastoissa tehdyistä päätöksistä ja valinnoista. Tämä voi tapahtua vain jos työpaikoilla ja ammattiosastoissa toimivat kommunistit pitävät yhteyttä lehtien toimituksiin ja kertovat niille toiminnastaan ja työpaikkansa olosuhteista ja tapahtumista. Tämän vuoksi olisi järjestettävä työpaikka- ja ay-kirjeenvaihtajien koulutusta.

Lehtien levittäminen on, huomioon ottaen niiden merkityksen, eräs keskeinen tehtävä. Tätä työtä helpottaa ay-liikkeen voimistunut tukitoiminta. Myös Kommunisti-lehden levikkiä on pyrittävä aktiivisesti kohottamaan työpaikkojen kommunistien keskuudessa.

Eri kamppailukysymyksistä tulee tiedottaa myös lentolehtisten ja monisteiden avulla. SKP:n tavoitteiden ja kannanottojen tunnetuksi teossa työpaikkaosastojen oman tiedotustoiminnan parantaminen tällaisin keinoin on ensiarvoisen tärkeätä. Kommunistien on pyrittävä auttamaan työpaikkakohtaisen tiedotustoiminnan tehostamista mm. valmistamalla lentolehtisiä ja monisteita ja osallistumalla aktiivisesti työpaikkalehtien toimitustyöhön. Näissä lehdissä tulee tuoda esille kommunistien ja kansandemokraattien ay-poliittisia tavoitteita, opintotoiminnan mahdollisuuksia ja aiheita, esitellä luottamustehtävissä toimivien kommunistien kannanottoja sekä työntekijöiden mielipiteitä laajemmaltikin. Tavoitteena tulee olla asioiden valpas seuraaminen, toiminnallisuuden kohottaminen palkkatyöntekijöiden aseman ja elinehtojen parantamiseksi sekä työväenluokan tietoisuuden ja aatteellisuuden kohottaminen.

Tiedotustoiminnassa on suuri merkitys radiolla ja televisiolla. On jatkuvasti pyrittävä vaikuttamaan siihen, että työelämää oikein kuvaavat ohjelmat niissä lisääntyvät ja että kommunistien ja kansandemokraattien katsomuksista ja toiminnasta radiossa ja tv:ssä annetaan totuudenmukainen kuva.

TOIMINTA TALOUS- JA SISÄPOLITIIKAN SEKÄ TYÖEHTOSOPIMUSTEN PARANTAMISEKSI

1 Kapitalismin kriisi on kärjistynyt ja syventynyt. Yhä useammat väestöryhmät ovat joutuneet entistä jyrkempään etujensa ristiriitaan suurpääoman, monopolisoituneen kapitalismin kanssa. Tällainen kehitys johtaa monopolipääoman ja koko muun kansan välisen poliittisen ristiriidan syvenemiseen ja tätä ristiriitaa kärjistää kapitalismin kansainvälistyminen, ylikansallisten yhtiöiden vallan lisääntyminen.

Kapitalismin kriisitilat ovat muuttuneet pysyviksi. Meidän maamme osalta tämän pysyvän kriisitilan ilmiöitä ovat mm. inflaation jatkuvuus, kauppataseen alijäämäisyys, kiristyvän verotuksen haitat työtätekeville, yhteiskunnan rakennemuutoksista aiheutuvat ongelmat mm. työttömyys sekä sosiaalipolitiikan kehityksen pysähtyminen.

2 Edellä mainittu ristiriita on nostanut entistä tärkeämmäksi pyrkimykseksi laajan monopolienvastaisen demokraattisen rintaman rakentamisen. Tämän edellytyksenä on työväenluokan yhteistyön paraneminen, sen lujittaminen, joukkovoiman kehittäminen ja ammattiyhdistysliikkeen kasvavan voiman käyttäminen. Tämän johdosta on pidettävä erittäin merkittävänä SKP:n keskuskomitean päätöstä, jonka mukaan puolue laatii ohjelman demokraattisten voimien yhteistyöksi meidän maamme osalta. Samalla on korostettava niitä pyrkimyksiä, joiden tavoitteena on kommunistisen puolueen kaikinpuolinen yhtenäisyyden kehittäminen ja lujittaminen.

Varsin merkittävää osaa koko työväenluokan yhtenäisyyden kehittämisessä näyttelee ammattiyhdistysliike. SAK:n periaateohjelma luo hyvän lähtökohdan työväenryhmien yhteistyön parantamiselle.

Ammattiyhdistysliikkeen taistelu on viime vuosien aikana saanut yhä enemmän poliittista leimaa johtuen valtiovallan suoranaisesta osallistumisesta tulonjakoon kapitalistien hyväksi. Siksi ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyden ja poliittisen työväenliikkeen suhteiden lujittaminen ammattiyhdistysliikkeen kanssa on välttämätöntä.

3 Mitä tulee ammattiyhdistysliikkeen käymän taloudellis-poliittisen taistelun nykypäivän tehtäviin, muodostaa siitä keskeisen osan työläisille kielteisen nykyisen hallituksen harjoittaman talouspolitiikan haittojen torjunta ja koko talouspolitiikan suunnan muuttaminen. Tässä taistelussa keskeisimmiksi tavoitteiksi työläisten kannalta ovat muodostuneet seuraavat asiat:

— EEC-sopimuksesta irtaantuminen
— todellinen hinta- ja vuokrasulku
— asumiskustannusten alentaminen
— liikevaihtoveron poistaminen välttämättömyystarvikkeilta
— tuonnin suuntaaminen sosialistisiin maihin ja valikoivan tuontipolitiikan toteuttaminen
— taloudellisen ja energiapoliittisen yhteistyön lisääminen Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa.

4 Kaikkein suurimman hyödyn vallitsevasta tilanteesta ovat saaneet pääomavaltaiset vientikapitalistiyhtiöt. Samanaikaisesti Suomen Pankki ja hallitus ovat tehostaneet kulutuskysyntää rajoittavaa politiikkaa eli työtätekevien ryhmien ostovoiman supistamista.

Olisi välttämätöntä saattaa voimaan vientimaksuvero, joka voidaan toteuttaa eduskunnassa yksinkertaisella äänten enemmistöllä yksivuotisena verolakina. Vientiveroista ja kansalaisilta liikaa perityistä veroista kertyneet varat on käytettävä lapsiperheiden asumistuen lisäämiseen, asuntotuotannon tukemiseen, lapsilisien ja kansaneläkkeiden tason korottamiseen sekä opintotuen lisäämiseen. On voimistettava kunnallisen lastenhoitojärjestelmän (päivähoitolaki) kehittämistä. Kansanterveyshuollon kehittämistä on jatkettava ja nopeutettava sitä erityisesti työterveyshuollon osalta. On torjuttava SDP:n ja porvariston eläkekaappaus suurpääoman hallussa olevien työeläkerahastojen paisuttamiseksi ja luotava yhtenäinen työ- ja kansaneläkejärjestelmä.

5 Valtion harjoittama verotuspolitiikka on ollut täysin suurpääomaa suosivaa. Kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aika-

na yhtiöiden verotus on reaalisesti alentunut kolmanneksella, kun taas vastaavasti palkansaajien verorasitus on kasvanut yli kolminkertaiseksi. Palkansaajien osuus tulo- ja omaisuusverosta on yli 90 prosenttia.

Keskeisiä vaatimuksiamme verotuspolitiikan osalta ovat:

— koko verotuksen painopistettä on muutettava palkansaajille edullisemmaksi
— arvonlisäverojärjestelmään siirtyminen on estettävä
— yhtiöiden tuloverotusta kiristettävä ja omaisuusverotus palautettava jälleen käytäntöön
— poisto-oikeuksia on tuntuvasti rajoitettava
— varastojen aliarvostus on estettävä
— progressiota on kiristettävä suurten tulojen osalta ja veroasteikkoja muutettava siten, ettei progressio kiristä entisestään palkkatyöväestön verotusta
— kunnallisveron perusvähennyksen yläraja on korotettava 4 000 markkaan.

6 Teollisuuden EEC-investointien rahoittamiseksi on Suomen Pankki vuoden kuluessa yli nelinkertaistanut luotonantonsa liikepankeille. Jotta inflaation hidastamisessa olisi mahdollista onnistua, on Suomen Pankin luototuksen kasvu liikepankeille pysäytettävä ja toteutettava niiden keskuspankkivelan kiintiöiden asteittainen alentaminen. Liikepankkien, kuten Suomen Pankinkin, toiminta on saatettava tiukempaan eduskunnan valvontaan. On toteutettava valikoiva luotto- ja korkopolitiikka. Valtion veronmaksajilta kokoama jo runsaasti yli miljardin suuruinen veroylijäämä on käytettävä valtionjohtoisen teollisuuden kehittämisen ja inflaatiosta eniten kärsivien väestöryhmien heikentyneen toimeentulon parantamiseen.

7 Nykyisten kehnojen työehtosopimusten ja hillittömän inflaation johdosta vain työläisten laajalla ja päättäväisellä työpaikkakohtaisella toiminnalla on voitu estää elintason aleneminen. Kommunistit ja kasvava osa koko työväestöä pitää nykyistä sopimusta huonona ja on vaatinut sen irtisanomista. SAK:n hallituksen sosialidemokraatit eivät ole kuitenkaan yhtyneet tähän vaatimukseen.

Kommunisteja, kansandemokraatteja ja kaikkia työläisiä työpaikoilla kiinnostavat nyt vuodenvaihteen tarkistusneuvottelut. Siinä onkin ammattiyhdistysliikkeen tärkein lähiajan taistelukohde. Sen vuoksi niihin valmistautuminen on suoritettava huolella ja aloitettava SAK:n johdossa työväenryhmien kesken välittömästi. Tärkein tavoite tarkistusneuvotteluissa on palkkojen ostovoiman kasvu ja sen turvaaminen. Ellei tarkistusneuvotteluissa päästä näihin tavoitteisiin, on nykyiset sopimukset SAK:n toi-

mesta irtisanottava ja pyrittävä aikaansaamaan uudet sopimukset, joiden avulla edellä mainitut keskeiset tavoitteet voidaan toteuttaa.

Yksityiskohtaisia tavoitteita asetettaessa tulisi lähtökohdaksi ottaa: 1) riittävä hyvitys hintojen ja maksujen noususta, 2) pienipalkkaisille ja palkkaliukumaa vaille jääneille ryhmille erilliskorotus, 3) ohjetuntipalkkojen ja sopimuspalkkojen korottaminen yleiskorotusta enemmän, 4) reaaliansioiden nousun turvaavan määräyksen saaminen sopimuksiin. Indeksiehdot kieltävää lakia on muutettava niin, että palkkojen indeksiin sitominen voidaan toteuttaa, 5) tarkistusneuvotteluiden tuloksen saattaminen jäsenäänestykseen koko SAK:n piirissä.

Edellä mainituista asioista on aloitettava työväenryhmien väliset neuvottelut SAK:n johdossa.

YHTEISTOIMINTAPOLITIIKKA JA DEMOKRATIAN LAAJENTAMINEN TYÖPAIKOILLA JA AMMATTIYHDISTYSLIIKKEESSÄ

Työväenluokan yhtenäisyys on perusehto sille, että työväenluokka kykenee toteuttamaan tavoitteensa. Yhtenäisyyden perusta luodaan kehittämällä kommunistien ja sosialidemokraattien yhteistyötä. Yhteistyö ei ole kommunisteille puoluetaktinen vaan periaatteellinen kysymys ja tästä johtuen kommunistit toimivat johdonmukaisesti sen puolesta, että työväenluokka olisi mahdollisimman yhtenäinen toiminnan kaikilla tasoilla.

Oikeistososialidemokraattien suorittamasta ammattiyhdistysliikkeen hajottamisesta lähtien kommunistit toimivat järjestöllisen yhtenäisyyden palauttamisen puolesta kansainvälisen kommunistisen liikkeen omaksuman linjan mukaisesti. Tuimme sitä yhteistyöhenkeä, joka kehittyi työpaikoilla, ammattiosastoissa ja liitoissa. Suotuisat edellytykset eheytymiselle syntyivät 60-luvun puolivälissä, jolloin myös päästiin käytännön toimenpiteisiin ammattiyhdistysliikkeen eheyttämiseksi.

Eheytymisen yhteydessä syntynyt SAK:n periaateohjelma on merkittävä kommunistien ja sosialidemokraattien yhteisesti laatima asiakirja, jota kommunistit yhteistyötä toteuttaessaan kunnioittavat. Samaa ei voi sanoa sos.dem. ay-johdon tähänastisesta käytännön politiikasta, mikä osoittaa, että periaateohjelma on jäänyt heille arkistotavaraksi. Muiden yhteisesti hyväksyttyjen ohjelmien toteuttaminen on työväenluokan yhtenäisyyden perustalla mahdollista. Kommunistit ovat vakuuttuneita siitä, että työväenpuolueiden yhteisen, työväenluokan perusetujen mukaisen

suurpääomanvastaisen ohjelman syntyminen voimistaisi merkittävästi toimintayhtenäisyyden kehittymistä ammattiyhdistysliikkeessä, ja toimintayhtenäisyys ammattiyhdistysliikkeessä vuorostaan lisää edellytyksiä työväenpuolueiden yhteistyölle.

Eheytymistä seuranneina vuosina ovat tulleet näkyviin järjestöllisen yhtenäisyyden myönteiset vaikutukset. Työväenluokan järjestäytyneisyys on kasvanut, järjestöllinen aktiivisuus on noussut, keskusjärjestön, liittojen sekä ammattiosastojen vaikutusvalta on lisääntynyt ja taloudellinen tila on ratkaisevasti parantunut. Eheytyksen myötä on jo nyt saavutettu merkittäviä tuloksia: sopimustoiminnan laajeneminen, vuosiloman piteneminen, luottamusmiessopimuksen sekä työsuojelun valvontalain aikaansaaminen, ammattiyhdistysliikkeen koulutustoiminnan lisääntyminen, kansainvälisen toiminnan ja solidaarisuustyön tehostuminen. Huolimatta porvariston ja eräiden sosialidemokraattisten ammattiyhdistysjohtajien päinvastaisista pyrkimyksistä on myös ammattiyhdistysliikkeen sisäinen demokratia useilla aloilla kehittynyt myönteiseen suuntaan ja työväenluokan taistelu voimistunut.

Sisäinen demokratia on laajentunut mm. siten, että eräissä sosialidemokraattien johtamissa liitoissa kommunistit ja kansandemokraatit ovat saaneet suhteellista kannatustaan vastaavan osuuden liittojen hallinnossa ja työehtosopimuksista suoritettavat jäsenäänestykset on otettu käyttöön ratkaisevasti laajemmin kuin vuosikymmen sitten. Demokratian laajenemiseen yhdistettynä edellä esitetyt eheytymiseen liittyvät myönteiset piirteet ovat olleet edistämässä sitä, että sekä valtakunnallisten, liittojen julistamien työntaistelujen että ammattiosastojen ja työpaikkojen työläisten käymien suurpääoman ja sen etuja toteuttaneen hallituksen talouspolitiikan vastaisten työtaistelujen määrä on ratkaisevasti kasvanut ja työläisten yhtenäisyys näissä taisteluissa lujittunut.

Myönteisten kehityspiirteiden ohella on ammattiyhdistysliikkeen sisällä toistuvasti tullut näkyviin oikeistososialidemokraattien pyrkimyksiä estää eheytymisen johdonmukainen loppuunvieminen, sisäisen demokratian laajeneminen monien liittojen kohdalla ja työläisten taistelun voittaminen. Muun muassa viimeisten sopimusratkaisujen yhteydessä tulivat vakavalla tavalla esiin sos.-demien hegemoniapyrkimykset. Syrjäytettiinhän silloin kansandemokraatit kokonaan sopimusneuvottelusta ja tulopoliittinen kokonaisratkaisu ajettiin läpi vastoin jäsenistön enemmistön suostumusta. Kommunistit toimivat tällaisten pyrkimysten torjumiseksi, työväenluokan yhtenäisyyden jatkuvan lujittumisen ja syven-

tämisen puolesta. Tämä puolestaan on auttanut ja auttaa edelleen ay-liikkeen sisäisen demokratian myönteisessä kehityksessä.

Työväenluokan yhtenäisyyden rakentamisen keskeisiä kysymyksiä on päättäväinen taistelu luokkasovinnon politiikkaa vastaan työväenpolitiikan puolesta. Sen syntymisen perusedellytyksiä on, että yhteinen toiminta suuntautuu suurpääomaa ja sen politiikan toteuttajia vastaan. Yritykset alistaa ammattiyhdistysliike monopolien ja valtion yhteisen politiikan osaksi ovat myös pyrkimyksiä joiden tarkoituksena on työläisten yhteistoiminnan estäminen. Pyrkiessään edistämään työväenluokan yhtenäisyyttä kommunistit toimivat yhteistyössä sosialistien, sosiaalidemokraattien ja yhteistyöhön myönteisesti suhtautuvien puolueettomien työläisten kanssa. Yhteistyötä rakentaessaan ja syventäessään kommunistit kunnioittavat seuraavia periaatteita:

Yhteistyöhön tulee pyrkiä toiminnan kaikilla tasoilla. Työläisten keskuudessa syntyvä yhteistyötahto on perusedellytys muilla tasoilla tapahtuvalle yhteistyölle, eikä se ole ristiriidassa ammattiyhdistysliikkeen johtotason ja työväenpuolueiden johtotason yhteistyöpyrkimysten kanssa.

Yhteistyön edellytykset syntyvät käytännön taistelussa yhteisten vaatimusten puolesta.

Yhteistyö luodaan työläisiä yhdistävien vaatimusten perustalle. Se edellyttää erilaisten käsitysten yhteensovittamista. Kommunistit pyrkivät työssään korostamaan niitä tekijöitä, jotka yhdistävät työläisiä ja työväenliikkeen eri mielipidesuuntia ja välttävät erottavien näkemysten liiallista korostamista. Yhteistyötä ei voi myöskään syntyä, jos jokin yhteistyön osapuoli, kommunistit, sosialistit tai sosialidemokraatit, pyrkii alistamaan muut osapuolet oman politiikkansa toteuttajaksi.

Yhteistyön ehtona ei voi olla se, että kommunistit tai sosialidemokraatit vaativat muita luopumaan omasta ideologiastaan ja järjestöllisestä itsenäisyydestään eikä se, että erilaisten mielipidesuuntien esiintyminen omien näkemysten puolesta estetään.

Yhteistyötä toteuttaessaan kommunistit noudattavat demokraattisia menettelytapoja.

Demokraattisilla menettelytavoilla on tärkeä merkitys yhteistyötä rakennettaessa. Toimimme johdonmukaisesti sen puolesta, että ammattiyhdistysliikkeen johtoelimiä ja toimitsijoita valittaessa noudatettaisiin sellaisia voimasuhteita, joiden perustana on suhteellisilla vaaleilla ilmaistu kommunisteille ja sosialidemokraateille annettu kannatus. Kommunistit pitävät välttämättömänä, että jäsenistön näkemykset huomioidaan työehtosopimus- ja ammattiyhdistyspolitiikan tavoitteita asetettaessa, että neuvottelut käy-

dään avoimesti ja jäsenistön tukeen nojautuen, että jäsenistö saa ilmaista näkemyksensä neuvottelutuloksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja että päätökset yleensä tehdään jäsenistön tahdon mukaisesti.

Toimiessaan työväenluokan yhtenäisyyden ja ammattiyhdistysliikkeen toimintayhtenäisyyden lujittamisen ja ammattiyhdistysliikkeen sisäisen laajentamisen puolesta kommunistit kamppailevat myös omissa riveissään esiintyviä virheellisiä näkemyksiä, oikeistolaisia ja "vasemmistolaisia" poikkeamia (opportunismia) vastaan. Sekä oikeistolaisten että "vasemmistolaisten" poikkeamien välttäminen auttaa kommunisteja etenemään vaikeassa tehtävässä työväenluokan yhtenäisyyden rakentamiseksi.

Kommunistit vastustavat sitä, että joukkojen yhteistoiminta ja johtotason yhteistoiminta asetetaan vastakkain. Ylimitoitettujen vaatimusten hyväksymisen asettaminen yhteistyön ehdoksi, sosialidemokraattien määritteleminen luokkavastustajaksi, sosialidemokraattien käsitteleminen yhtenä kokonaisuutena, loukkaava hyökkäily, parjaukset ja nimittely, lahkolainen ja kaavamainen yksinkertaistaminen aatteellisessa keskustelussa ovat vieraita kommunistien yhteistyöpolitiikalle.

Kommunistit eivät hyväksy sitä, että yhteistyötä rakennettaessa tehdään periaatemyönnytyksiä, luovutaan kommunistien oikeudesta itsenäiseen toimintaan tai kadotetaan näköpiiristä yhteiskunnan vallankumouksellinen muuttaminen sosialistiseksi.

Monien myönteisten tekijöiden ohella on ammattiyhdistysliikkeen eheytymisen ja yhtenäisyyden rakentamisen tiellä ollut myös kielteisiä ilmiöitä, vastustusta ja pettymyksiä. Kielteiset ilmiöt eivät kuitenkaan ole horjuttaneet kommunistien periaatteellista näkemystä yhteistyön välttämättömyydestä, joka selkeästi ilmaistiin jo SKP:n keskuskomitean vuonna 1954 antamassa julistuksessa "Työväki yhteistoimintaan". Työ työväenluokan yhtenäisyyden lujittamiseksi ja ammattiyhdistysliikkeen eheyttämiseksi luo kasvavia edellytyksiä demokraattisten uudistusten toteuttamiseksi ja sosialismiin siirtymisen edellytysten lisäämiseksi.

Valtakunnallinen työehtosopimusjärjestelmä muotoutui maassamme toisen maailmansodan jälkeisissä ja välirauhasopimuksen turvaamissa vapaammissa työväenliikkeen ja ay-liikkeen yleisen nousun olosuhteissa. Kamppailua sen toteuttamiseksi oli käyty sotaa edeltäneinä vuosina ja saavutettu tässä taistelussa osaratkaisuja. Ratkaisevilta osin Neuvostoliiton turvin tapahtunut fasismin murskaaminen vaikutti siihen, että pääomapiirit myös Suomessa joutuivat tunnustamaan järjestäytymisvapauden ja porvarillisen demokratian mukaiset oikeudet työläisille sekä hyväksymään työehtosopimukset.

Esikuvat ja ratkaisumallit maamme työoikeus- ja tes-järjestelmälle haettiin pohjoismaista, lähinnä Ruotsista, mutta siihen sisältyy vaikutteita myös 20-luvun saksalaisesta järjestelmästä. Järjestelmä on luonteeltaan erittäin keskitetty, asiallisesti totaalisen työrauhavelvoitteen sisältävä, muodollisesti samalla tavoin molempia työmarkkinaosapuolia sitova, mutta kuitenkin työnantajille yksipuolisesti tulkinta-, päätäntä- ja toimeenpanovaltaa huomattavasti sisältävä. Työehtosopimusjärjestelmä perustuu siten sopimuspuolten muodolliseen, mutta ei todelliseen tasa-arvoon; työnantaja on edelleen hallitseva osapuoli niin sopimuksista neuvoteltaessa kuin niitä sovellettaessakin.

Näin maamme työoikeuden järjestelmä on esikuviensa mukaisesti perusteiltaan sosiaalisen kumppanuuden ja luokkien välisen sovun pyrkimyksille rakennettu. Se on muodollisesta tasavertai-

suudesta huolimatta huomattavasti vaikeuttanut työväestön eduistaan käymiä kamppailuja ja vaikeuttaa niitä jatkuvasti.

Tes- ja työoikeusjärjestelmämme kielteiset puolet ovat tulleet korostuneesti esille kapitalistisen tuotannon ja pääomien keskittymisen myötä. Erityisen selvänä nämä kielteiset elementit järjestelmästä näkyvät kaudella, jolloin maassamme on suoritettu työehtosopimusten uudistaminen keskitettyinä työmarkkina- ja tulopoliittisina ratkaisuina ja jolloin samanaikaisesti tieteellistekninen kehitys on edennyt erittäin voimakkaasti.

Näissä olosuhteissa työnantajat ja omistavat piirit ovat voineet käyttää tes- ja työoikeusjärjestelmän heikkouksia työläisiä vastaan. Työläisiä ja ammatillisia järjestöjä ovat sitomassa ehdottomat velvoitteet noudattaa työrauhaa. Työnantajilla ja muilla talouselämän päätösvaltaa omaavilla piireillä on sitä vastoin sopimuksista riippumattomat tai niistä johtuvat vapaudet.

Erityisesti nämä omistavien piirien vapaudet ja oikeudet ilmenevät oikeudessa määrätä tuotteiden ja palvelujen hinnanmuodostuksesta ja muista työehtosopimusten aineellisen sisällön reaaliarvoon sekä muihin ehtoihin vaikuttavista tekijöistä, kuten oikeudesta ottaa ja erottaa työntekijät ja määrätä työn johtamisesta ja järjestelyistä, päättää tuotantolaitosten toiminnasta tai pysäyttämisestä työvoiman määrästä ja tuotannossa käytettävästä tekniikasta.

Kapitalistipiirien tes-järjestelmään sisältyvästä yksipuolisesta päätösvallasta on nopean teknisen edistyksen ja rationalisoinnin oloissa seurannut, että työväestön yleinen yhteiskunnallinen turvattomuus on lisääntynyt, heidän reaalinen ansiotasonsa on sopimuksista huolimatta alituisessa vaarassa, työn kiinteys ja voimaperäisyys on kasvanut, työterveys heikentynyt, fyysinen ja psyykkinen rasitus olennaisesti kasvanut, töiden ja työtehtävien ja ammattitaidon suhteellinen arvostus alenee, naisten ja nuorten palkkasyrjintä jatkuu jne. Työläisistä on tullut koneen osia tuotantoon ja teknisen edistymisen tuoma hyöty on käytetty ensijaisesti kapitalistien voiton lisäämiseen. Työläisten osana on kantaa teknisen kehityksen riskit ja haitat, mitkä ilmenevät lisäksi työttömyytenä ja maassa- ja maastamuuttona.

Työoikeus- ja tes-järjestelmän ongelmallisuutta on korostanut ja edelleen lisää se, että ammattiyhdistysliikkeen johdossa valtaa pitävä sosialidemokraattinen johtoryhmittymä on sitoutunut nykyiseen tes-järjestelmään eikä ole ollut työväestön vaatimuksista huolimatta sitä valmis korjaamaan ja kehittämään. Sos.dem. puolue on kylläkin ollut valmis osallistumaan pääomapiirien vaatiman talouspolitiikan toteuttamiseen ja on ollut mukana kehittämässä talous- ja tulopoliittisten sekä tes-poliittisten ratkaisujen

päätöksentekomekanismin keskittämistä suppean johtoryhmän tehtäväksi monopolipääomaa palvelevan tulopolitiikan edellyttämällä tavalla. Se on ollut tuomitsemassa työläisten oikeutettua kamppailua etujensa puolesta ja täten työrauhavelvoitteisiin nojaten ollut kriminalisoimassa työläisiä ja samalla hyväksynyt pääomapiirien toimet, joille ne ovat vieneet sopimusten aineellisen perustan. Työväenjärjestöjen kasvanutta joukkovoimaa ei ole käytetty jäsenten etujen puolustamiseksi eikä heidän taloudellisen ja yhteiskunnallisen asemansa parantamiseksi. Me kommunistit emme voi hyväksyä tällaisia toimenpiteitä emmekä ole mukana kehittämässä tällaista järjestelmää.

Pidämme valtakunnallista työehtosopimusjärjestelmää eräänä keinona työväestön elinehtojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Me kannatamme työehtosopimusjärjestelmän kehittämistä. Me olemme sitä mieltä, että nykyisen järjestelmän antamat kokemukset eritellään mahdollisimman tarkoin ja määritellään sen perusteella ne perusnäkökohdat, jotka tulee ottaa sen kehittämisen pohjaksi. Mielestämme työoikeus ja tes-järjestelmän nykyaikaistaminen vastaamaan nyt olemassa olevaa todellisuutta, auttamaan työväen etujen laaja-alaista kohottamista on ammattiyhdistysliikkeen eräs keskeisimpiä kiireellisiä tehtäviä. Mielestämme tähän tehtävään hälyttävät pääomapiirien suunnitelmat supistaa nykyisessäkin järjestelmässä työläisille sisältyviä oikeuksia.

Näemme tes-järjestelmän kehittämisessä merkittäviksi ainakin seuraavat periaatteet ja näkökohdat:

On haudattava Sarkon toimikunnan ehdotuksiin sisältyvät hankkeet pakkosovintomenttelyn aikaansaamisesta, työntekijäpuolen työrauhavelvollisuuden laajentamisesta ym. hyvityssakkoja korottamalla ja ulottamalla se samoin kuin vahingonkorvausvelvollisuus yksityiseen työntekijään, keskusjohtoisuuden lisäämisestä ay-liikkeeseen ja samalla estettävä muutkin STK:n ehdotusten mukaiset toimenpiteet.

Työehtosopimusjärjestelmä on kehitettävä sellaiseksi, että se perustuu lähtökohdistaan reaaliansioiden nousun turvaamiseen, kaikkia tuloja koskevan tulonjaon sekä työläisten keskinäisten tuloerojen tasoittumiseen. Tämä edellyttäisi mm. sitä, että työehtosopimusten olennaiseksi osaksi olisi liitettävä yllä mainitun kehityksen turvaava ehto esim. indeksiehto. Ammattiliitoille olisi myönnettävä lakisääteinen irtisanoutumisoikeus työehtosopimuksista, jos sopimuksen solmimisen edellytyksinä olleet tekijät ovat sopimuskauden aikana olennaisesti muuttuneet. Tes-järjestelmää tulee kehittää niin, että sillä turvataan työläisille vaikuttamisen mahdollisuudet teknisen kehityksen aiheuttamissa jatkuvasti uudistuvissa olosuhteissa.

Työnantajapuolen työrauhavelvollisuutta tulee olennaisesti kiristää ja työnantajapuolelle työehtosopimuksen rikkomisesta koituvia seuraamuksia tehostaa voimakkaasti.

Sen sijaan työntekijäpuolen työrauhavelvollisuuden alaa olisi supistettava ja täsmennettävä. Työntekijäpuolelle olisi myönnettävä puolustuskeinoksi rajoitettu paikallinen työtaisteluoikeus työnantajan rikkoessa työehtosopimusta. Paikallisesti yritystasolla sovittavat kysymykset tulee jättää työntekijäpuolen työrauhavelvollisuuden ulkopuolelle.

Työnantajan työsulkuoikeus on kiellettävä lailla. Työriitojen sovittelulain mukaiset ammattiliittojen toimintavapauksia rajoittavat työtaistelun siirtomahdollisuudet ja ilmoitusvelvollisuudet on kumottava. Työriitojen sovittelulain mukaiset rangaistukset on niin ikään kumottava työntekijöiden osalta. Sovittelijoiden sidonnaisuus STK:n tarjouksiin ja tulopoliittisten ratkaisujen linjoihin on katkaistava.

Työnantajan yksipuolinen johto- ja valvontavalta sekä tästä johtuva työehtosopimusten tulkinta- ja soveltamisetuoikeus on poistettava. Paikallisesti on sovittava nykyisen johto- ja valvontavallan piiriin kuuluvien toimenpiteiden suorittamisesta, tavasta ja seurauksista. Ammattiliitoilla ja -osastoilla on oltava oikeus siirtää työnantajan toimenpiteen suorittaminen siksi kunnes kiistanalaisesta tapauksesta on päästy yksimielisyyteen. Tämä on tärkeää myös sen vuoksi että voitaisiin rajoittaa tieteellis-teknisen kehityksen jatkuvasti mukanaan tuomia haittavaikutuksia ja vähentää työn fyysistä ja henkistä rasittavuutta ja lisätä työn mielekkyyttä.

Työntekijäpuolen neuvotteluvelvollisuus on pidettävä nk. säännöstämiskelpoisuuden ulkopuolella. Tämä merkitsee, ettei työntekijäpuolen neuvotteluvelvollisuudesta saa sopia työehtosopimuksilla. Työnantajan neuvotteluvelvollisuutta ja siihen liittyviä tehosteita tulee tarkemmin kehitellä laissa. On lakkautettava se epävirallinen käytäntö, jonka mukaan työnantajan ei tarvitse neuvotella työntekijöiden käyttäessä painostuskeinoja.

Palkkatyöväestön edustus työtuomioistuimen jäsenrakenteessa on saatava vastaamaan heidän todellista edustavuuttaan yhteiskunnassa. Työtuomioistuimen luokkaluonne on poistettava.

On heti aloitettava työehtosopimuksia koskeva tarkistustyö niiden sisällön selkeyttämiseksi ja tulkinnanvaraisuuksien poistamiseksi. Turhat ja työntekijöille epäedulliset määräykset on karsittava pois työehtosopimuksista. Tällaisia ovat esimerkiksi työnantajan johto- ja valvontavaltaa, työrauhaa ja työntekoon velvoittamista koskevat tes-lausekkeet sekä syrjintään iän ja sukupuolen mukaan johtavat määräykset. Työehtosopimusjärjestelmän ja koko työmarkkinajärjestelmän demokratisoiminen edellyttää myös

joukon muita toimenpiteitä, kuten työläisten poliittisten toimintaoikeuksien turvaamisen työpaikoilla, luottamusmiesjärjestelmän edelleenkehittämisen, ammattiosastojen toimintaoikeuksien turvaamisen ja työntekijäin edustajien oikeuden saada yrityksen taloudesta perusteellisia tietoja.

Työläisten etujen ja oikeuksien laajentaminen yhä kiihtyvän pääomien keskittymisen ja monopolisoitumisen oloissa vaatii ay-liikkeeltä keskitettyä joukkovoiman käyttöä. Ay-liikkeen sisäinen demokratia on sen yhtenäisyyden, itsenäisyyden, voiman ja toimintakykyisyyden tärkein edellytys. Tämän vuoksi työläisille itselleen on kaikkialla ay-liikkeessä luotava täydet ja välittömät mahdollisuudet jatkuvasti vaikuttaa harjoitettavan tes-politiikan sisältöön, ts. työehtosopimusesitysten laatimiseen, työehtosopimusten hyväksymiseen ja soveltamiseen sekä myös näiden ratkaisujen aiheuttamien toimenpiteiden määrittelemiseen. Ay-liikkeessä on aloitettava laajamittainen ja demokraattinen keskustelu siitä, onko useiden liittojen sääntöjen mukainen ns. "vähemmistösuoja" ts. jäsenistön vähemmistön mahdollisuus torjua enemmistön tahdon mukainen tes-politiikka, ay-liikkeen jäsendemokratian kannalta oikeudenmukainen menettely.

TYÖPAIKKA- JA YRITYSDEMOKRATIAN KEHITTÄMINEN

Työelämän ja talouden saattaminen kansavaltaisen päätöksenteon piiriin on oleellinen osa todellista demokratiaa. Kapitalismissa varjellaankin tarkimmin juuri tuotantolaitosten omistajien etuoikeuksia. Tästä syystä työtätekevien oikeudet on puutteellisimmin toteutettu työelämässä, tehtaissa, laitoksissa ja virastoissa. Työläisten vaatimukset ovat kuitenkin pakottaneet kapitalistiluokan ottamaan kantaa työelämän demokratisoimiseen. Heidän edustajansa tosin pyrkivät kuittaamaan työelämän kansanvaltaistamisen pelkällä organisatorisella järjestelyllä. Heidän kaavailujensa mukaan yrityksiin perustettavat johdon ja henkilökunnan väliset yhteistyöelimet, joilla olisi oikeus saada eräitä tietoja, tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja, merkitsisi riittävää demokratisoitumista. Tällaista uudistusta esitetään muun muassa hiljattain julkistetussa yritysdemokratian sovellutuskomitean mietinnössä. Komitean enemmistön kaavailut johtaisivat vain huonoksi koetun tuotantokomitealaitoksen uudistamiseen.

Kapitalistisen järjestelmän vallitessa työelämän demokratisoimisen eräänä tavoitteena on yksityisen työntekijän perusturvallisuuden lisääminen. Ennen kaikkea oikeus työhön on turvattava. Tämän vuoksi työpaikka- ja yritysdemokratian nimellä kulkevan uudistuksen olennaisena sisältönä tulee olla rajoittaa työnantajan yksinoikeutta ottaa ja erottaa työntekijät sekä johtaa ja jakaa työt. Edellytyksenä työntekijöiden turvan ja vaikutusvallan laajentamiselle on heidän ammattijärjestöjensä ja luottamushenkilöidensä toimintaoikeuksien ja -mahdollisuuksien voimakas lisääminen itse työpaikoilla.

Työpaikka- ja yritysdemokratian toteutuminen voidaankin jakaa edellytyksiin ja varsinaisiin demokraattisiin uudistuksiin.

Edellytysten osalta on

— turvattava työntekijöiden kaikkien järjestöjen oikeudet ja toimintamahdollisuudet työpaikoilla,

— turvattava luottamushenkilöiden esteetön toiminta työpaikoilla, erityisesti suoja painostukselta ja oikeus osallistua eri koulutustilaisuuksiin sekä laajennettava heidän toimintamahdollisuuksiaan ja -oikeuksiaan,

— laajennettava olennaisesti työntekijöiden irtisanomissuojaa,

— taattava työntekijöille taloudellinen turvallisuus kollektiivisten irtisanomisten osalta,

— luotava yksinkertainen ja nopea valitusmenettely työntekijöiden oikeuksien turvaamiseksi,

— määrättävä yrityksen sisäisen tiedotustoiminnan muodoista ja sisällöstä,

— luotava riittävät edellytykset yritysdemokratiaa koskevalle koulutukselle ja tutkimukselle.

Näillä edellytyksillä voidaan muodostaa seuraavankaltainen työpaikka- ja yritysdemokraattinen organisaatio, joka palvelisi työntekijöiden ja toimihenkilöiden etuja:

Kaikkiin yli 20 työntekijää ja toimihenkilöä käsittäviin työpaikkoihin säädetään perustettavaksi työpaikka- ja yritysdemokratian toimielimet, työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskuudestaan valitsema elin sekä näiden ryhmien ja työnantajien edustajista koostuva yhteiselin, jossa työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustajilla on ratkaiseva päätösvalta.

Näiden elinten kautta työläiset valvovat työnantajan toimintaa, sosiaalisten ja yhteiskunnallisten oikeuksien toteutumista sekä päättävät keskeisistä työn järjestämiseen ja johtoon liittyvistä kysymyksistä. Valvontaoikeus tulee turvata siten, että työntekijöille ja toimihenkilöille myönnetään oikeus estää työnantajan yksipuolisten, joko lain tai sopimusten vastaisten taikka sellaisten päätösten täytäntöönpano, jotka työnantaja pyrkii toteuttamaan työntekijöitä ja toimihenkilöitä kuulematta. Nämä elimet voivat myös puuttua eräisiin koko yrityksen hallintoon ja johtamiseen liittyviin kysymyksiin. Työpaikka- ja yritysdemokratian toimielimet käyttävät päätäntävaltaa muun muassa seuraavissa kysymyksissä:

— Työhönoton järjestäminen niin, että syrjintä estetään.

— Työsuhteen päättäminen, lomautus ja sisäiset siirrot.

— Työvoimasuunnitelman hyväksyminen ja sen toteuttamisen valvonta. Työvoimasuunnitelmasta ilmenee yksityiskohtaisesti työvoiman vahvuus, sitä koskevat muutokset ja siirrot toisiin tehtä-

viin. Tällaisen suunnitelman tulee ennen sen hyväksymistä olla laajassa ja perusteellisessa käsittelyssä työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskuudessa.

— Mahdollisten rationalisointisuunnitelmien hyväksyminen ja rationalisoinnin valvonta.

— Työpaikan toimintaa koskevien olennaisten muutosten (lopettaminen, supistus, tuotantosuunnan muutos) käsittely ja hyväksyminen. Vähimmäisehtona näiden toimenpiteiden toteuttamisessa on, että kaikille työntekijöille ja toimihenkilöille taataan aikaisempaa työtä vastaava työ sekä palkkaus ja muut edut.

— Työpaikan sosiaali- ja henkilöstöpalveluun liittyvän toiminnan suunnittelu ja valvonta.

— Yrityksen ja työpaikan koulutustoiminnan sunnittelu ja valvonta.

— Työpaikan työ- ja järjestyssääntöjen käsittely ja vahvistaminen. Tämä edellyttää muun muassa työsääntölain kumoamista.

Voidakseen hoitaa näitä tehtäviä tarvitsevat yritys- ja työpaikkademokratian elimet täydellisinä käyttöönsä kaiken niiden työhön liittyvän tiedon yrityksen toiminnasta, myös sen taloudellisesta tilasta. Tämä turvataan samalla kun yleensä lisätään yritysten velvollisuutta julkistaa tietoja taloudellisesta toiminnasta.

Kaikki em. tehtäviin liittyvät kysymykset, jotka koskevat sellaisenaan vain yrityksen työntekijöiden ja toimihenkilöiden asemaa, ratkaistaan työntekijöitä ja toimihenkilöitä yksin edustavassa elimessä.

Näistä toimenpiteistä tulee yritysdemokratian kehittämisessä edetä työläisten valvonta- ja osallistumisoikeuksien lisäämiseen yritysten koko tuotannon ja työn järjestämiseen, investoinnit ja markkinointi mukaan luettuna. Erityisen nopeasti tätä kehitetään talouselämän julkisella sektorilla, jossa tuotantovälineiden yksityisen omistuksen tällaiselle osallistumiselle asettamat esteet on poistettu. Talouselämän julkisella sektorilla yrityksen työntekijät osallistuvat aktiivisesti tuotantosuunnitelmien laadintaan ja niiden sopeuttamiseen yleisten kansantaloudellisten suunnitelmien puitteisiin sekä suunnitelmien toteuttamiseen. Julkisten yritysten hallintoelimiin ja tilintarkastukseen taataan työntekijöiden riittävä edustus.

Julkisella sektorilla saatujen kokemusten pohjalla kehitetään työntekijöiden ja toimihenkilöiden lakisääteisiä osallistumisoikeuksia hallintoon ja suunnitteluun myös yksityisissä yrityksissä. Tällöinkin niiden keskeisenä pyrkimyksenä on turvata yrityksen toiminnan kansanvaltainen suunnittelu ja sen nivoutuminen yleisiin kansantaloudellisiin suunnitelmiin.

Tieteellistekninen kehitys tekee uusien tuotantomenetelmien avulla mahdolliseksi tervehdyttää työoloja. Tämä voi tapahtua soveltamalla tuotantoon teknologian uusimpia saavutuksia, kuten mekanisoimalla tai koneellistamalla raskaat ruumiilliset työt, automatisoimalla yksitoikkoiset ja epäterveelliset työvaiheet, siirtämällä ohjaus- ja valvontamenetelmiä tietokoneille jne. Näillä toimenpiteillä eivät työolot kuitenkaan itsestään parane. Vaikka uusien menetelmien avulla päästään eroon eräistä vaara- ja haittatekijöistä, tulee niiden tilalle uusia jopa entistä vaikeammin ratkaistavia työsuojeluongelmia.

Tehostamalla ja laajentamalla työsuojelutoimintaa on kuitenkin mahdollista pysäyttää työolojen huononeminen ja parantaa niitä. Sosialistisissa maissa, joissa työsuojelutoiminta on liitetty tuotantojärjestelmän kaikille tasoille, on tapaturma ja ammattitautien esiintymiselle saatu aleneva suuntaus. Tällainen toiminta vaatii työsuojelunäkökohtien huomioonottamista jo työympäristön suunnitteluvaiheessa, työsuojelukoulutuksen ja tutkimuksen voimakasta kehittämistä sekä tehokkaan valvontajärjestelmän luomista. Tästä seuraa sekä työntekijöiden turvallisuuden ja elintason kohoaminen että myös suuria yhteiskunnallisia säästöjä, kun tapaturmien ja työperäisten sairauksien menetetyt työpäivät ja sairaanhoitokustannukset vähenevät.

Kapitalistisissa maissa tieteellisteknistä kehitystä käytetään työn voimaperäisyyden lisäämiseen ennennäkemättömästi. Riis-

ton voimistuessa työolosuhteet huononevat ja uuden teknologian mukanaan tuomat vaara- ja haittatekijät aiheuttavat uusia työperäisiä sairauksia, tapaturmien ja mielenterveydellisten haittojen jatkuvaa kasvua. Tämä riiston tehostaminen voimistaa työvoiman kulutusta. Suomessa yhä useammat työtätekevät joutuvat työkyvyttömyyseläkkeelle ja työtätekevän väestön keskimääräinen elinikä laskee.

Kysyntä terveestä, työkykyisestä ja ammattitaitoisesta työvoimasta on jo olemassa. Samaan aikaan työttömän, työkyvyttömän ja loppuun kulutetun väestön osuus koko väestöstä kasvaa.

Tämä epäsuotuisa kehitys on aiheuttanut yhä suurempaa tyytymättömyyttä työläisten keskuudessa. Tätä tyytymättömyyttä lisäsi vanhan ammattitautien tarkastus- ja työturvallisuustoiminnan tehottomuus. Kun samaan aikaan on tapahtunut suoranaista reaaliansiotason laskua, on työpaikoilla joukkoliike voimistunut. Kamppaillessaan sosialismia vastaan pelkäävät kapitalistit enemmän kuin koskaan aiemmin luokkataistelun kasvamista vallankumoukselliseksi joukkoliikkeeksi. Tämän vuoksi kapitalistiluokan pyrkimys lisätä riistoa tapahtuu peitetymmässä muodossa. Työväenluokan kasvava voima pakottaa kapitalistiluokan sosiaalisen luovimisen taktiikkaan. Tässä taktiikassa on tärkein merkitys erilaisten ristiriitojen säätelyjärjestelmien rakentamisella, joista nykyinen tulopoliittinen mekanismi on keskeisin.

Joukkoliikkeen voima on kuitenkin saanut tämän tulopoliittisen järjestelmän horjumaan. Sen lujittamiseksi on kapitalistiluokka ryhtynyt kiireesti luomaan uusia ristiriitojen säätelymekanismeja. Osittaisella työsuojelun uudistamisella ja esitetynkaltaisilla yritysdemokratiakaavailuilla kapitalistit pyrkivät ristiriitojen säätelyjärjestelmien ulottamiseen myös työpaikoille. Sen sijaan työläiset lähtevät siitä, että näitä uudistuksia on käytettävä heidän elinehtojensa ja demokraattisten oikeuksiensa parantamiseen.

Työsuojelun uudistamisessa on keskeinen merkitys lainsäädännöllä. Työturvallisuuslaki vuodelta 1958 on tulkinnanvaraisuutensa ja tarkempien määräysten puuttumisen vuoksi herättänyt arvostelua työväestön keskuudessa.

Työsuojelukomitea, jonka mietintö julkaistiin äskettäin, ei esittänyt ratkaisevia parannuksia työturvallisuuslakiin. Sen esittämä lakiluonnos eräiltä osin on kuitenkin nykyistä työturvallisuuslakia tarkempi ja laajempi. On pyrittävä siihen, että tämä tai sitä parempi laki tulee eduskunnassa hyväksytyksi. Työtätekevät tulevat taistelemaan todellisten parannusten aikaansaamiseksi työturvallisuuslakiin.

Laki ja asetus työsuojeluvalvonnasta, jotka astuivat voimaan

tämän vuoden alussa, antavat eräiltä osin apua kamppailtaessa paremmista työoloista. Työsuojeluvaltuutettujen aseman ja toimintamahdollisuuksien turvaaminen sekä oikeuksien laajentaminen on mahdollista työpaikoilla työtätekevien joukkovoimalla. Tämä on tällä hetkellä työsuojelun pääkysymys, joka tulee ratkaisemaan tekeillä olevan työsuojelun uudistamisen luonteen.

Työsuojeluvaltuutetut ovat useilla työpaikoilla ammattiosaston sekä muiden työntekijöiden tukeen nojautuen kehittäneet vaatimusliikettä työolojen epäkohtien poistamiseksi. Tämä huolestuttaa pääoman omistajia, jotka ovat aloittaneet järjestelmällisen työsuojelun eteenpäinmenon jarruttamisen. Työnantajat kykenivät vastarinnallaan estämään riittävän hyvän työsuojelusopimuksen syntymisen. Työsuojeluvaltuutettujen tulee tässä tilanteessa työsuojelusopimuksen lisäksi pitää kiinni työsuojeluvalvontalain ja asetuksen turvaamista oikeuksista.

Porvarillinen oikeuslaitos on valjastettu jarruttamaan työsuojelun edistämistä. Tuoreessa muistissa ovat korkeimman oikeuden ennakkopäätös työsopimuslain ns. minimipalkkapykälän vesittämisestä ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös kumota erään vaarallisen nosturin käyttökielto. Paperisodalla tai hautaamalla asiat virkakoneistoon kapitalistit pyrkivät jarruttamaan työolojen parantamista, sen sijaan työsuojelun valvontalaki ei anna työntekijöille oikeutta valittaa työsuojeluviranomaisten päätöksistä ja toiminnasta.

Sosialidemokraattiset johtohenkilöt ovat nykyisen hallituspolitiikkansa turvin pystyneet miehittämään sosiaalipolitiikan avainasemat. Hälyllä työnsuojelu-uudistuksesta he ovat pyrkineet siirtämään työtätekevien huomion pois harjoitetusta työtätekevien etujen vastaisesta talouspolitiikasta. Sosiaalipoliittisia uudistuksia ei saa asettaa palkkaratkaisujen vastapainoksi.

Todellisia uudistuksia ei voida saada aikaan ilman joukkovoimaa. Työpaikoilla huonot työolot koskevat kaikkia työläisiä samalla tavalla. Tämän johdosta työväenluokan yhteistyön kehittäminen on välttämätöntä niin työpaikka- kuin puoluetasollakin. Työolojen haitalliset vaikutukset koskettavat myös muita työtätekeviä väestökerroksia, mm. pienviljelijät, toimihenkilöt ja monet palveluammateissa toimivat ryhmät ovat yhä enemmän alttiina epäterveellisten työolojen vaikutuksille. Tämä luo perustaa mahdollisimman laajapohjaisen monopolienvastaisen rintaman kehittämiselle.

KOMMUNISTIEN TYÖ NUORISON ASEMAN JA OIKEUKSIEN PARANTAMISEKSI

Suomen Kommunistisen Puolueen työpaikkatyö- ja ammattiyhdistyspoliittisessa konferenssissa käsiteltiin kommunistien työn kehittämistä työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Konferenssin ohjelmaan kuului myös työryhmä, jonka tehtävänä oli käsitellä kommunistien työn tehostamista nuorison aseman ja oikeuksien parantamiseksi.

Kommunistien työ nuorison aseman ja oikeuksien puolustamiseksi liittyy merkittävänä osana kommunistisen puolueen ja koko kansandemokraattisen liikkeen käymään taisteluun. Nuoret työntekijät eivät muodosta mitään erityistä luokkaa, joka olisi irrallaan muusta yhteiskunnasta. Sen sijaan eräät ongelmat esiintyvät erityisen kärkevinä juuri nuorten työläisten keskuudessa, todettiin nuorisotyötä käsitelleessä työryhmässä.

Myös nuorten työläisten aseman parantamisen keinona nähtiin koko ammattiyhdistysliikkeen voimakas kamppailu. Kommunistisessa puolueessa nuorison ongelmien aikaisempaa perusteellisempi käsittely sekä tehokkaiden toimenpiteiden etsiminen on edellytyksenä pysyvien parannusten aikaansaamiselle.

Nuorten aseman parantaminen on koko kansandemokraattisen liikkeen tehtävä. Toteutetut työehtosopimusratkaisut eivät ole turvanneet nuorten työläisten asemaa. Sosialidemokraattisen ay-johdon omaksuma linja on päinvastoin lisännyt kuilua nuorten ja vanhempien työläisten palkkatason välille. Kaikkein heikoimmin pal-

katuista töistä löytyy hyvin usein juuri nuori työläinen. Myös muiden työehtojen osalta on nuorten asema heikko. Tästä ovat osoituksena murheelliset tilastot mm. nuorten työtapaturmista.

Nuorison asemaa ja oikeuksia käsitelleen työryhmän mielestä on kiinnitettävä vakavaa huomiota myös nuorten asumistasoon. Väliaikaisiksi vastaanottoasunnoiksi tarkoitetut parakit ja erilaiset asuntolat ovat muuttuneet ainoaksi ja pysyväksi asumismuodoksi hyvin monelle nuorelle työläiselle.

Työryhmän mielestä nuorten ongelmien parantamiseksi on ammattiyhdistysliikkeessä nuorten tavoitteet valmisteltava ja hyväksyttävä demokraattisen käsittelyn kautta. Nuorille itselleen on annettava mahdollisuus päättää niistä vaatimuksista, joita yhteisen kamppailun pohjaksi asetetaan.

Nuorisotyötä käsitellyt työryhmä näki puolueen vaikutuksen lisäämisen nuorison keskuudessa eräänä tärkeimmistä puolueen vaikutusvallan ja voiman lisäämiseksi työpaikoilla ja ammattiyhdistysliikkeessä. Kommunistien työ nuorison keskuudessa on nuorten työläisten ohjaamista jo varhaisessa vaiheessa työväenliikkeen taistelurintamaan. Nuorten työläisten kasvattaminen tietoisiksi työväenliikkeen aktiiveiksi on tehokas tapa puolueen poliittisen vaikutusvallan kasvattamiselle.

Kommunistien työn tärkeyttä nuorison keskuudessa korostaa edelleen se, että kamppailu nuorison luottamuksesta on nostettu keskeiselle sijalle myös porvariston suunnitelmissa. Myös työväenliikkeen sisäisten voimasuhteiden määrääjänä on nuorten työläisten osuus monesti ratkaiseva. Nuoret alle 30-vuotiaat työläiset voivat jo omalla määrällään ratkaista kuka johtaa tämän maan suurimpia ammattiliittoja. Kommunistien vaikutusvallan kasvattamisessa on nuorisotyöllä keskeinen merkitys, korostaa työryhmä.

Nuorisotyöryhmän mielestä työväenliikkeen yhteistyön merkitys on kasvanut. Työläisten oikeuksien — myös nuorten työläisten — menestyksekkään puolustamisen ehtona on työväenluokan yhteistyö. Yhteistyön lähtökohtana on pidettävä ainoastaan työväenluokan aseman johdonmukaista puolustamista. Mitkään puoluetaktiset lähtökohdat eivät voi tulla kysymykseenkään.

Työryhmä näkee tärkeänä, että yhteistyötä nuorison keskuudessa edelleen kehitetään. Vasemmiston poliittisten nuorisojärjestöjen ja SAK:n nuorisovaliokunnan yhteistyön myönteiset kokemukset ovat hyvänä perustana. Sosialidemokraattien piirissä ilmennyt haluttomuus jatkaa työläisnuorison yhteistyötä heikentää työtätekevän nuorison mahdollisuuksia parantaa asemaansa, totesi kommunistien työtä nuorison aseman ja oikeuksien puolustamiseksi käsitellyt työryhmä.

Tehtävät nuorisotyön kehittämiseksi eri ammattiliitoissa sekä keskusjärjestötasolla.

SAK:n toimenpiteet:

SAK:n nuorisovaliokunnan kansandemokraatit toimivat koordinaattorina nuorisotoiminnassa SAK:n ja eri ammattiliittojen piirissä.

— on tehtävä kartoitus tilanteesta paikallisjärjestöjen nuorisojaostoissa ja turvattava niissä kd-edustus.
— SAK:n paikallisjärjestöjen nuorisojaostot pyritään käynnistämään kaikissa kansandemokraattisenemmistöisissä paikallisjärjestöissä 1974—75 aikana.
— on pyrittävä saamaan SAK:n kd-ryhmälle nuorisosihteeri, ainakin välittömästi nimetä toimitsija joka vastaa nuorisotyöstä.
— nuorison koulutustoiminnan kehittäminen ay-poliittisen tietotason nostamiseksi ja aktiivisuuden kehittämiseksi.
Työväenluokan maailmankatsomuksen entistä systemaattisempi mukaanliittäminen kaikkeen opiskelutoimintaan.

Ammattiliittojen toimenpiteet:

Nuorisotyön kehittämiseksi eri ammattiliitoissa tulisi suorittaa seuraavia toimenpiteitä.

— jokaiseen kd-johtoiseen ammattiliittoon on saatava nuorisojaosto johtamaan liiton nuorisotyötä.
— jokaiseen merkittävään ammattiliittoon on saatava nimettyä nuorisotyöstä vastaava toimitsija.
— kd-ryhmätoiminta saatava säännölliseksi merkittävien liittojen nuorisosektorilla.
— on saatava aikaan esim. vuosittain pidettävä liittojen "kansandemokraattien nuorisotapaamiset". Tapaamisten järjestäminen myös piiritasolla on aloitettava.
— tutkittava mahdollisuudet nuorisosihteerin palkkaamiseen ainakin seuraaville aloille:
    — elintarvike
    — tekstiili
    — maaseutu
    — kemia

työn käynnistäminen liike- ja hotellialoilla on myös välttämätöntä. Mikäli nuorisosihteerin palkkaukseen ei ole mahdollisuuksia on kd-ryhmien toimesta nimettävä ainakin nuorisotyöstä vastaava toimitsija.

— kd-ammattiosastoihin perustettava nuorisojaostot.

— on ryhdyttävä järjestämään yhteisiä työkokouksia, joissa on mukana liittojen nuorisosihteerit, nuoret toimitsijat sekä liittojen johtajia. Näitä kokouksia tulisi järjestää kolme, neljä kertaa vuodessa. Tilaisuuksien järjestäjänä tulee olla joko SDNL tai SAK:n nuorisovaliokunnan kd-rymä.

Koko kansandemokraattisen liikkeen nuorisotyön kehittäminen ammattiyhdistysliikkeessä voidaan toteuttaa kiinteässä yhteistyössä SAK:n ja eri ammattiliittojen kd-ryhmien ja toisaalta nuorisoliiton ay-jaoston kanssa. Viimekädessä työn koordinoijana ja suuntaajana tulee olla SKP:n ammatillinen jaosto sekä SKP:n nuorisopoliittinen jaosto.